

Facultat de Biblioteconomia i Documentació
Grau d'Informació i Documentació
Treball de Fi de Grau
Curs: 2015-2016

**Disseny d'un projecte d'animació a la lectura i
proposta d'unes directrius a aplicar des de la
biblioteca pública amb el col·lectiu de
discapacitats intel·lectuals: el cas de la Residència
per a grans disminuïts psíquics Valldoriolf (La
Roca del Vallès) i la Biblioteca de La Roca del
Vallès**

Núria Tuset Páez

Tutora: Rosa Seguí i Palou

Barcelona, gener 2016

Al meu germà, Guillem.

“Las bibliotecas hoy somos menos importantes por lo que tenemos,
y más por lo que podemos hacer por nuestros usuarios”

Sari Feldman, presidenta de l'ALA (2015-2016)

SUMARI

1. INTRODUCCIÓ	- 2 -
1.1. PRESENTACIÓ.....	- 2 -
1.2. OBJECTIUS	- 5 -
1.3. LITERATURE REVIEW	- 6 -
1.4. CERCA DE FONTS D'INFORMACIÓ	- 10 -
2. METODOLOGIA	- 15 -
2.1. SELECCIÓ DE L'ESTUDI DE CAS.....	- 16 -
2.2. ENTREVISTES I VISITES	- 16 -
3. MARC TEÒRIC. EL PAPER DE LES BIBLIOTEQUES PER A LES PERSONES DISCAPACITADES QUE ES TROBEN RECLOSES EN INSTITUCIONS	- 18 -
3.1. APROXIMACIÓ A LES DISCAPACITATS INTEL·LECTUALS: DEFINICIONS	- 18 -
3.2. LES BIBLIOTEQUES PÚBLIQUES I ELS USUARIS AMB DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL	- 20 -
3.3. LEGISLACIÓ I NORMATIVES	- 25 -
3.4. LECTURA FÀCIL	- 27 -
3.4.1. <i>Els clubs de Lectura Fàcil</i>	- 29 -
3.5. EL PAPER DE LES TECNOLOGIES DE LA INFORMACIÓ I LA COMUNICACIÓ (TIC).....	- 30 -
4. EXPERIÈNCIES DESTACADES	- 33 -
5. ESTUDI DE CAS	- 38 -
5.1. LA RESIDÈNCIA PER A GRANS DISMINUÏTS PSÍQUICS VALLDORIOLF	- 38 -
5.2. LA BIBLIOTECA DE LA ROCA DEL VALLÈS	- 39 -
5.3. RESULTATS DE LES ENTREVISTES I VISITES.....	- 40 -
6. DISSENY DELS PRODUCTES	- 47 -
6.1. PROJECTE D'ANIMACIÓ A LA LECTURA: EL CAS DE LA RESIDÈNCIA VALLDORIOLF I LA BIBLIOTECA DE LA ROCA DEL VALLÈS	- 47 -
6.2. PROPOSTA DE CREACIÓ D'UNES DIRECTRIUS: LA BIBLIOTECA PÚBLICA I EL COL·LECTIU DE DISCAPACITATS INTEL·LECTUALS	- 50 -
7. CONCLUSIONS	- 61 -
8. VALORACIÓ PERSONAL	- 65 -
9. AGRAÏMENTS	- 66 -
10. BIBLIOGRAFIA	- 67 -
11. ANNEXOS	- 76 -
ANNEX 1: ENTREVISTA A ROSA RAURICH, DIRECTORA RESIDÈNCIA VALLDORIOLF	- 76 -
ANNEX 2: ENTREVISTA A SÒNIA GARCIA I MARIA ÀNGELS PALAUS, RESPONSABLES DE LA FVO	- 86 -
ANNEX 3: ENTREVISTA A JOANA MORAL, DIRECTORA BIBLIOTECA LA ROCA DEL VALLÈS	- 93 -
ANNEX 4: ACORD D'ASSISTÈNCIA VOLUNTÀRIA DE LA FVO	- 106 -

1. INTRODUCCIÓ

Un dels aspectes que trobo més gratificants del treball en una biblioteca pública és poder ajudar els usuaris. Per a mi atendre les consultes dels usuaris, ensenyar-los a cercar els documents al catàleg i a localitzar-los a les prestatgeries, o bé prescriure lectures són sens dubte algunes de les tasques que més m'agraden.

Aquesta vocació de servei que té la biblioteca pública i que està oberta a tota la ciutadania ens obliga als professionals a saber detectar i respondre les diferents necessitats de cada públic. I un d'aquests públics són les persones amb discapacitat intel·lectual. Malgrat els esforços i la perspectiva actual que s'està donant a les biblioteques públiques com a espai de cohesió social, d'àgora o plaça cívica de la comunitat i d'acolliment dels sectors més desfavorits de la societat; creiem que encara avui manca coneixement i treball a l'hora d'atendre a persones amb dificultats i el que això comporta: disponibilitat de materials i tecnologia adaptats, acolliment i inclusió per part de tota la comunitat, necessitat i dependència d'una persona que els atengui (servei personalitzat), etc.

1.1. PRESENTACIÓ

L'objecte de la recerca és identificar els serveis de lectura existents a la Residència per a grans disminuïts psíquics Valldoríolf de La Roca del Vallès (d'ara en endavant Residència Valldoríolf) per als seus residents. A partir d'aquest punt, provar de fer millores en l'animació a la lectura amb la col·laboració de la biblioteca pública.

L'abast del treball, doncs, es dona en l'estudi de cas de la Residència Valldoríolf i a la vegada a la biblioteca pública de referència, en aquest cas la Biblioteca de La Roca del Vallès. A l'hora de configurar el marc teòric i contextual ens limitem principalment a Catalunya, tot i que es tenen també en compte la situació a la resta de l'Estat pel que fa especialment a exemples per contrastar amb casos de centres i bones pràctiques a biblioteques. Aquesta selecció no pretén ser una revisió exhaustiva, però sí representativa de l'àmbit de biblioteques públiques que aposten per treballar amb el col·lectiu de discapacitats intel·lectuals.

Es tracta d'un treball enfocat al disseny de productes, atès que vol definir una proposta de directrius de treball enfocades a plantejar i millorar els aspectes necessaris per poder dur a terme serveis i activitats dirigides a persones amb discapacitat intel·lectual. L'estudi, doncs, ha de servir per profunditzar en aquesta temàtica on es troben també relacionades les biblioteques d'hospital o per a pacients i la biblioteràpia, i ajudar a fer més visible a aquest

col·lectiu que sovint queda desplaçat de la societat. En aquest sentit, el paper de la biblioteca pública d'inclusió social és molt important, per tal d'adonar-nos-en d'allò que els podem oferir i que ells també retornen a canvi a la comunitat. D'aquesta manera, els actors beneficiats són en dues direccions: d'una banda, els usuaris que podran utilitzar d'una manera més propera i accessible la biblioteca, especialment el cas de la Residència Valldoriolf amb el plantejament d'un disseny de projecte d'animació a la lectura; i de l'altra banda, els bibliotecaris i d'altres professionals que treballen per al benestar d'aquestes persones que podran disposar d'unes directrius o pautes adaptades i extrapolables per a conèixer-los de més a prop, i repensar activitats i nous projectes d'extensió bibliotecària que es podran desenvolupar tenint en compte un seguit de requisits.

Som conscients que hi ha força literatura existent al respecte i directrius per oferir serveis bibliotecaris a grups vulnerables. Les *Directrius de l'IFLA per al servei de biblioteques públiques* fan menció de les persones amb discapacitat intel·lectual. En concret el dret d'accedir a la biblioteca amb "serveis per als qui estan internats en institucions, com ara presons i hospitals" (*Directrius...*, 2013, p. 53); i el concepte d'extensió bibliotecària que hi ha al darrere definit a les *Directrius* com a biblioteques sense parets, i on depenent de les circumstàncies cal oferir els serveis fora del recinte de la biblioteca: "Per exemple, l'existència de serveis bibliotecaris d'informació destinats a persones que no poden accedir a la biblioteca per discapacitat física o sensorial, o per manca de transport, assegura que tothom pugui accedir a aquests serveis des de casa seva o des del lloc de treball, amb independència de les seves circumstàncies" (*Directrius...*, 2013, p. 24). També inclouen un apartat dedicat a les persones discapacitades les *Pautas para bibliotecas al servicio de pacientes de hospital, ancianos y discapacitados en centros de atención de larga duración* de l'IFLA que estan dirigides a descriure els nivells i les pautes a aplicar en serveis per a pacients de totes les edats, en tot tipus d'instal·lacions d'atenció sanitària, persones grans i discapacitats en residències d'atenció prolongada, asils i altres institucions (Panella, 2000, p. 12).

Cal també recordar a nivell internacional les *Guidelines on library standards for people with disabilities* (1998) de l'Australian Library and Information Association, i les *Guidelines for Library Services for People with Mental Retardation* (1999) de l'ASCLA (The Association of Specialized and Cooperative Library Agencies) i la seva continuació *Guidelines for Library Services for People with Mental Illnesses* (2007).

Amb aquest treball ens agradaria contribuir a millorar la part social, de voluntat de servei i vocació dels professionals bibliotecaris, tot perfilant i descrivint únicament aquest perfil

d'usuari tenint en compte aquestes directrius i d'altres, com és el cas de les normes/directrius *Canadian Guidelines on Library and Information Services for People with disabilities*, que per ara creiem que és justament l'exemple més representatiu del que volem treballar atès que permeten ser adaptades a cada situació. Així, la contribució la trobaríem en el fet d'adaptar i repensar aquestes pautes, l'extracció de problemàtiques amb punts febles i mancances per treballar, però també de bones pràctiques de la revisió bibliogràfica que hem fet; i així mateix la informació que hem pogut extreure de les entrevistes que hem realitzat i de la realitat estudiada amb el centre seleccionat. Tot plegat, el nostre interès es troba en plantejar un possible model a seguir per a desenvolupar serveis i activitats dirigits a persones discapacitades intel·lectuals, un model on els bibliotecaris i gestors trobin un punt de partida per començar a treballar amb aquest col·lectiu, i que de retruc reaprofitin idees i bones pràctiques que han funcionat a d'altres biblioteques.

Pel que fa al criteri de selecció en la recerca bibliogràfica que s'ha dut a terme, tal com es veurà més endavant a l'apartat **1.4. Cerca de fonts d'informació**, el criteri idomàtic ha vingut donat per l'abast geogràfic del treball. Així, s'ha recuperat molta més bibliografia en català i castellà que no pas en anglès, que també s'ha tingut en compte a l'hora d'analitzar els centres referents a Europa, com és per exemple el cas de la *Lectura Fàcil* a Suècia, així com articles i directrius en anglès rellevants. D'altra banda, no es pot establir un abast temporal concret en la recuperació de la informació, tot i que ens centrem en l'actualitat. Així, s'ha provat de localitzar la darrera informació en la temàtica i tenir present la premsa i esdeveniments relacionats actuals, però a la vegada essent conscients que existeix una base important de referents que cal tenir en compte, com poden ser el cas d'articles pioners de Carme Mayol o el *Manifest de la Unesco de la Biblioteca Pública 1994*.

Com a límits o excepcions del treball s'ha decidit no tractar la relació de la biblioteca pública des de la perspectiva de l'accessibilitat (edifici, espais adaptats, mobiliaris, etc.), ja que es considera un aspecte força treballat i que hauria de donar-se per resolt a hores d'ara.

D'altra banda, la mostra la centrem en les persones amb discapacitats intel·lectuals profundes, amb més d'un 65% de grau d'afectació. Una definició força generalitzada, però no revisada, és la que ofereix la American Association on Mental Retardation de l'any 1992: "Retard mental es refereix a limitacions substancials del funcionament actual. Es caracteritza per un funcionament intel·lectual significativament per sota de la mitjana, que es presenta juntament amb limitacions relacionades en dues o més de les àrees d'habilitats adaptatives següents: comunicació, cura de si mateix, vida a la llar, habilitats socials, ús de

recursos comunitaris, autodirecció, salut i seguretat, habilitats acadèmiques funcionals, lleure i treball. El retard mental es manifesta abans dels 18 anys” (Montero, 200?). Les discapacitats intel·lectuals es descriuen atenent al nivell de suport que la persona necessita: intermitent, limitat, extens i generalitzat (*ICASS-Definició de la cartera de serveis d’atenció diürna per a les persones amb discapacitat*, document intern). En el cas que ens ocupa tractarem dels suports extens i generalitzat amb trastorns greus i profunds, per ser el tipus d’usuari que hi ha a la Residència Valldoriolf.

A la literatura s’ha treballat sobretot amb discapacitats visuals i auditives, però com apropem la biblioteca a aquests usuaris amb discapacitat intel·lectual i que viuen en llars i residències de llarga durada?

Plantejada aquesta primera pregunta és d’on prové la motivació del treball. L’elecció del centre es dona a partir del coneixement personal d’aquesta realitat i de la Residència Valldoriolf de La Roca del Vallès, on el meu germà és usuari. En un primer moment es va pensar en la possibilitat de desenvolupar el servei de biblioteca propi a la residència, però en la realitat actual no és viable. Necessitem de la col·laboració de la biblioteca pública, que en aquest cas és la Biblioteca de La Roca del Vallès. Val a dir que enguany li ha estat concedida a la Fundació Privada Vallès Oriental (FVO), d’on la Residència Valldoriolf en forma part, la Creu Sant Jordi. Coincideix també que la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Barcelona també se li ha concedit en l’Any de les Biblioteques, amb la qual cosa em semblava personalment un motiu ben significatiu vincular totes dues. Tant la Residència Valldoriolf com la Biblioteca de La Roca del Vallès són un exemple d’aquesta realitat de la que ens nodrim a partir del treball de camp per poder definir millor les directrius a seguir, i el treball posterior que ens agradaria desenvolupar a la Residència Valldoriolf juntament amb la Biblioteca de La Roca del Vallès.

1.2. OBJECTIUS

Els objectius que se’n deriven venen definits de la següent manera:

Objectiu general:

- Dissenyar un projecte d’animació a la lectura en un centre d’atenció als discapacitats intel·lectuals amb la col·laboració de la biblioteca pública.

Objectius específics:

- Conèixer quins serveis i activitats s'estan oferint a les biblioteques públiques de Catalunya al col·lectiu de discapacitats intel·lectuals.

- Elaborar unes directrius de treball per a l'atenció de les persones amb discapacitat intel·lectual que puguin utilitzar els professionals de biblioteques a partir de l'estat de la qüestió i d'altres directrius.

1.3. LITERATURE REVIEW

Avui dia entenem la biblioteca pública com un espai de trobada, d'intercanvi cultural i també d'inclusió social. Una de les missions de la biblioteca pública és facilitar l'accés a la cultura a totes les persones i fomentar la lectura. Es tracta d'un dels serveis més ben valorats pels ciutadans, com és el cas de la ciutat de Barcelona (Alòs-Moner; Bailac; Hernández-Sánchez, 2015). Existeix, però, un desequilibri entre les necessitats reals dels ciutadans més vulnerables i els serveis i fons documentals de les biblioteques (Peix, 2014). D'entre aquests ciutadans trobem el col·lectiu de discapacitats intel·lectuals. Encara que aquests desequilibris existents es proven de resoldre de manera desigual incorporant recursos i serveis específics com ara: tecnologies accessibles, espais i materials adaptats, serveis de lectura a domicili i clubs de lectura (Seguí; Vall, 2012), no resulten suficients. Recordem que “some twenty-five years have passed since William Newberry referred to library patrons with developmental disabilities as the “last unserved”” (Dorsey, 2005). Per sort s'ha pres consciència de la necessitat d'atendre i donar servei als “darrers usuaris atesos”, tot i que encara manca identificar les noves necessitats dels usuaris i dels familiars i professionals que atenen les persones amb discapacitat intel·lectual.

Una de les línies que més s'ha treballat en aquest sentit és la Lectura Fàcil. Cada vegada hi ha més bibliotecaris que coneixen la Lectura Fàcil i la utilitzen, en el cas de les biblioteques catalanes especialment, amb bones pràctiques i iniciatives d'activitats i clubs de lectura en Lectura Fàcil amb aquests usuaris. Amb tot, fa falta fer-ne difusió i que la coneguin els usuaris amb discapacitat intel·lectual, tal com ho fan els immigrants, un dels sectors de la població que més demana i utilitza aquests materials adaptats. Manca actualitzar el catàleg de títols existents (160 títols actualment disponibles a l'Associació Lectura Fàcil, mentre que Suècia, pioners des de fa 40 anys difonent la Lectura Fàcil amb l'*Easy-to-Read Foundation*, compten amb 700 títols) i ampliar el nombre d'editorials que publiquen aquests materials, i que amb l'actual context de crisi econòmica pateixen també dificultats (Silvestre; Capo, 2004; Mayol, 2015, a les 5a Jornada Lectura Fàcil). Igual passa amb l'escassa oferta per al públic infantil amb dificultats i els documents adaptats (Peix, 2014).

D'altra banda, en els darrers anys han estat moltes les biblioteques que han fet grans esforços amb col·lectius en risc d'exclusió, a partir d'activitats i projectes aïllats o de manera puntual (Sánchez-García; Yubero, 2015). En la majoria dels casos es necessita de la col·laboració conjunta entre les entitats i centres residencials, d'ocupació i formació de persones discapacitades intel·lectuals amb la biblioteca pública a l'hora d'establir visites, activitats i tallers de lectura, préstec de documents, etc. (Silvestre; Capo, 2004). La col·laboració amb els centres hauria d'esdevenir a llarg termini i com un pla integral de la biblioteca (Sánchez-García; Yuberto, 2015), per tal que tinguessin continuïtat en el temps i s'observessin els fruits del treball.

Si ens fixem en la literatura publicada al respecte, ens adonem que s'ha escrit força sobre els serveis de la biblioteca que s'ofereixen a les persones amb discapacitat visual i auditiva (Dorsey, 2005). Així, les deficiències visuals són les que primer han estat ateses a les biblioteques (Pérez, 1998). Així mateix, s'ha estudiat des de l'òptica de la biblioteca universitària i els serveis que s'ofereixen als discapacitats a les biblioteques nacionals. Tot i així, la major atenció s'ha centrat en la biblioteca pública, malgrat la manca d'articles dedicats a les activitats amb discapacitats intel·lectuals (Gallo; García, 2004). Una bona eina actual a tenir en compte és el "[Mapa de projectes de biblioteques públiques en l'àmbit social](#)" de la Fundació Biblioteca Social a partir dels projectes rebuts en la Primera edició del Premi "Biblioteca pública i compromís social", i que en breu es presentarà la Segona edició.

Conclusions

A partir de la bibliografia recopilada, ens fixem en les mancances existents actualment pel que fa a la col·laboració de la biblioteca pública en programes adreçats a persones adultes amb discapacitat intel·lectual profunda. Hem d'estendre la nostra projecció cap als grups que històricament han estat menys representats o marginats de la societat, i per extensió de la biblioteca, i que habitualment són els que no van a la biblioteca. En aquest sentit, cal eixamplar més la col·laboració amb el tercer sector, les entitats d'atenció a les persones discapacitades. Hi ha altres col·lectius amb dificultats de lectura, com és el cas de les persones grans o immigrants, però es dona el cas que tenen més facilitat per accedir a la biblioteca i als documents adaptats com és la Lectura Fàcil. Són poques les persones amb aquest tipus de limitacions (físiques i intel·lectuals) que freqüentin la biblioteca pública, bé per desconeixença als serveis que els poden oferir o bé per sentiment d'exclusió. Fa falta fer difusió que vagi dirigida a aquest col·lectiu i als centres que treballen amb aquestes

persones, però també en una altra direcció: que la ciutadania sigui conscient de la necessitat d'incloure aquest col·lectiu en el dia a dia de les visites a la biblioteca.

En el cas de les persones discapacitades intel·lectuals necessiten del suport constant d'un cuidador o monitor, i per extensió del personal bibliotecari. Qui introdueix en la lectura són els monitors, familiars i bibliotecaris, i el nostre paper i la nostra tasca s'ha de fer valdre i difondre. El paper dels cuidadors, educadors i familiars és vital conèixer-lo, ja que són aquestes persones les intermediàries entre la biblioteca i els usuaris amb discapacitat intel·lectual. Així mateix, els professionals que treballen per a la millora de la qualitat de vida de les persones discapacitades també fan a la vegada la funció de suport als familiars, a través de les associacions i fundacions en que es configuren aquests centres assistencials i residencials.

Cal innovar en les activitats que es poden fer amb els usuaris amb discapacitat intel·lectual i introduir el joc. L'IFLA recull aspectes a tenir en compte en el moment de prestar servei tant en les seves directrius de biblioteca pública, les *Pautas para bibliotecas al servicio de pacientes de hospital, ancianos y discapacitados en centros de atención de larga duración* de capçalera actualment, com d'altres directrius amb atenció a col·lectius concrets com les persones sordes, amb dislèxia o demència (Seguí; Vall, 2012). Es detecta, però, la manca d'unes directrius especialitzades i adreçades als usuaris amb discapacitat intel·lectual que regeixin els aspectes que cal tenir en compte per atendre els serveis i activitats dirigides cap a ells. Així ho reconeix Anne Dorsey: "But this is exactly what is missing in most libraries – recognition and identification of people with developmental disabilities followed by formal policies, procedures and practices that become an entrenched aspect of library service" (Dorsey, 2005, p. 182). És per això que en aquest treball, es volen proposar unes directrius a aplicar des de la biblioteca pública per a que es treballi amb el col·lectiu de discapacitats intel·lectuals.

Finalment, la tendència futura de la biblioteca pública que consolidi el valor que tenen en la societat actual passa per conformar biblioteques àgora o biblioteques tercer lloc com a espais de socialització (Terma, 2015). I és per això que les persones amb discapacitat intel·lectual no poden quedar al marge. Així, segons l'informe *Prospectiva 2020: las diez áreas que más van a cambiar en nuestras bibliotecas en los próximos años* s'identifiquen quinze blocs de beneficis que la biblioteca pública aporta a l'individu i a la comunitat, estructurats en quatre eixos ben delimitats: el cultural, el social, l'econòmic i l'educatiu-informatiu. L'eix 5 (perspectiva individual): la inclusió social; eix 6 (perspectiva individual):

inclusió de persones amb discapacitat. Això ens mostra una tendència futura clara per continuar treballant en aquesta línia. L'informe es tanca amb la identificació de deu punts estratègics per incrementar el valor de les biblioteques públiques: 1. Proximitat i implicació. 2. Accessibilitat i igualtat. 3. Pertinença. 4. Evolució, innovació i adaptació. 5. Cooperació. 6. Participació. 7. Equip de treball. 8. Planificació i avaluació. 9. Comunicació. 10. Eficiència, qualitat i sostenibilitat; d'entre els quals destaquem la proximitat i implicació i l'accessibilitat i igualtat.

Referències bibliogràfiques

Alòs-Moner, Adela d'; Bailac, Assumpta; Hernández-Sánchez, Hilario (2015). "La dimensión social de la biblioteca pública". Fundación Biblioteca Social. Accessible des de: <<https://adelaalos.wordpress.com/2015/02/02/dimension-social-biblioteca-publica/>>.

[Consulta: 20/07/2015].

Dorsey, Anne (2005). "Breaking down barriers to open wide the library doors". *Feliciter. Canadian Library Association*, no. 51, 4 (2005), p. 181-183.

Gallo León, José Pablo; García Sáenz de Tejada, Clara (2004). "Bibliotecas y personas discapacitadas: la experiencia de la Biblioteca Regional de Murcia". *Boletín de la ANABAD*, vol. 54, núm. 1-2 (2004), p. 101-114. Accessible des de: <<http://sid.usal.es/articulos/discapacidad/14349/8-2-6/bibliotecas-y-personas-discapacitadas-la-experiencia-de-la-biblioteca-regional-de-murcia.aspx>>. [Consulta: 07/10/2015].

Panella, Nancy Mary (ed.) (2000). *Pautas para bibliotecas al servicio de pacientes de hospital, ancianos y discapacitados en centros de atención de larga duración*. The Hague: IFLA Headquarters, cop. 2000. 48 p. Disponible en línia: <<http://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/professional-report/69.pdf>>. [Consulta: 20/07/2015].

Peix Cruz, Susana (2014). "Bibliotecas inclusivas, bibliotecas para todos". *Boletín de la Asociación Andaluza de Bibliotecarios*, núm. 107 (Enero-Junio 2014), p. 42-49. Accessible des de: <<http://sid.usal.es/idocs/F8/ART21608/peix.pdf>>. [Consulta: 17/07/2015].

Pérez Pérez, José Raúl (1998). *Una biblioteca para discapacitados*. Salamanca: Universidad Pontificia, 1998. Manuales (Universidad Pontificia de Salamanca); 13. 180 p. ISBN 8472994090.

Sánchez-García, Sandra; Yubero, Santiago (2015). “Función social de las bibliotecas públicas: nuevos espacios de aprendizaje y de inserción social”. *El profesional de la información*, v. 24, núm. 2 (Marzo-Abril 2015). Accessible des de: <<http://www.elprofesionalde lainformacion.com/contenidos/2015/mar/03.pdf>>. [Consulta: 07/10/2015].

Seguí, Rosa; Vall, Aurora (2012). “Biblioteca pública y discapacidad: recursos y servicios para todos”. *VIII Jornadas científicas internacionales de investigación sobre discapacidad* (2012), p. 1-9. Accessible des de: <http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/28912/1/SEGUI_VALL_COMUNICACION_ACTAS_2012.pdf>. [Consulta: 07/10/2015].

Silvestre Gusí, Núria; Capó, Rosa Maria (2004). “La Lectura Fàcil a les biblioteques catalanes”. *Item*, núm. 36 (2004), p. 57-77. Accessible des de: <<http://www.raco.cat/index.php/Item/article/viewFile/22614/22448>>. [Consulta: 17/07/2015].

Terma, Judit (2015). *El futuro ya está aquí: 10 tendencias para nuestras bibliotecas* [en línia]. <<http://www.ub.edu/blokdebid/es/content/el-futuro-ya-esta-aqui-10-tendencias-para-nuestras-bibliotecas>>. [Consulta: 26/11/2015].

1.4. CERCA DE FONTS D'INFORMACIÓ

Per a la cerca i recuperació de la bibliografia que s'utilitza en el present treball s'han tingut en compte diferents sistemes de recuperació, així com expressions i termes de cerca que recullen la temàtica específica del treball. Així, s'han utilitzat recursos d'accés obert i de pagament, en el cas de les bases de dades especialitzades de subscripció de la Universitat de Barcelona accedint al Recercador de la UB; hemeroteques digitals, catàlegs d'unitats d'informació o cercadors generals. Per a l'estratègia de cerca s'han utilitzat preferentment els llenguatges controlats de les matèries acceptades i dels termes dels tesaurus de les bases de dades, així com filtres de cerca limitant per anys i la tipologia de font que s'esperava recuperar, articles de revistes científiques fonamentalment. També s'han recuperat comunicacions a congressos i jornades, documents de treball, obres de referència i manuals de la temàtica. Els termes s'han utilitzat tenint en compte com es descriu a la literatura especialitzada i l'idioma del sistema de recuperació: en català, castellà i anglès. També s'han fet cerques per autors rellevants en les disciplines: Carme Mayol, Robert L. Schalock, Miguel Verdugo, etc.

D'altra banda, també s'ha de tenir present la serendipitat de la cerca bibliogràfica que ens produeix que naveguem i enllecem informació i trobem resultats no esperats, i que finalment ens han resultat d'utilitat per a la necessitat; i especialment per poder definir la revisió bibliogràfica (**1.3. Literature review**) i el marc teòric del treball. De la mateixa manera, el fet d'estar subscript a llistes de distribució professionals sobre l'àrea de biblioteconomia i documentació com ara Iwetel, rebre novetats i avisos sobre activitats i esdeveniments del sector, així com llegir la premsa i seguir les xarxes socials d'autors i persones rellevants, com per exemple el twitter de la doctora Laura Borràs, ens ha permès conèixer notícies relacionades amb la biblioteràpia, el voluntariat o el cicle de conferències "Lletres i salut" de la Institució de les Lletres Catalanes i l' Agència de Salut Pública de Catalunya. Per altra banda, s'ha pogut assistir enguany a la 5a Jornada de Lectura Fàcil de l'Associació Lectura Fàcil que tenia per tema: "Lectura Fàcil i Biblioteques: una col·laboració d'èxit".

A continuació, desglossem els recursos que s'han consultat i les expressions de cerca utilitzades per recuperar la informació que s'ha considerat finalment més pertinent i evitar així el soroll documental:

- [Banc de Bones Pràctiques](#) dels governs locals a fi de trobar exemples de casos d'èxit i de bones pràctiques relacionats amb la temàtica.
- [BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació](#): utilitzant el cercador propi del repositori Temaria per trobar articles relacionats amb la temàtica. Es recuperen: "Informe del seminari "Serveis especials a les biblioteques: parlen els usuaris"", "Recursos web sobre Lectura Fàcil i serveis especials". També es consulta el [Blok de BiD](#) i es recupera l'entrada: *El futuro ya está aquí: 10 tendencias para nuestras bibliotecas*.
- [Catàleg Aladí](#): cercant per paraula clau i matèria: discapacitat, biblioteca.
- [Catàleg Biblioteca Artur Martorell](#): com a biblioteca dirigida a la comunitat educativa i que pot aplegar documentació relacionada amb educació especial i discapacitats. S'han utilitzat el catàleg general i el catàleg d'articles de revistes que recull els buidats de revistes. Els termes de cerca utilitzats principalment: "discapacidad" y "biblioteca", que són les matèries acceptades en els catàlegs o bé com a paraula clau. Utilzem l'operador booleà de proximitat "i" per limitar la cerca.

Per matèria acceptada “discapacitats”. Recuperem articles de la revista *Educación y biblioteca* que tenen com a matèries: discapacitats, lectura pública, biblioteques públiques que estan recopilats en dossiers: “discapacidades y bibliotecas” com a monogràfic. A partir d'aquí des del [Repositorio Documental Gredos](#) de la Universidad de Salamanca cerquem per revista, any i número de la publicació a partir de les referències que ens proporcionen els registres del catàleg, i així es recuperen els articles digitalitzats a text complet.

A més a més, a partir dels articles obtinguts parem atenció a la bibliografia utilitzada per comparar i ampliar la revisió bibliogràfica, i dels articles que disposem que es consideren rellevants i pertinents.

- [Catàleg Col·lectiu de les Universitats de Catalunya](#) (CCUC) i [Catàleg de la UB](#): recuperem sobretot monografies a la Biblioteca de la Facultat de Biblioteconomia i Documentació a la classificació (027.6-0... biblioteques per a usuaris específics). També important la recuperació de manuals de caire més clínic i de psicologia (per exemple: Schalock, Robert L.; et al. *Discapacidad intelectual. Definición, clasificación y sistemas de apoyo*. Madrid: Alianza, 2011.), per tal d'identificar els experts en la matèria pel que fa a les discapacitats com són Schalock, Luckasson o Verdugo. A partir d'un registre concret es pot refer la cerca per matèria. En aquest sentit s'ha consultat també una revista important: *Siglo Cero. Revista española sobre discapacidad intelectual* disponible a la pàgina web [FEAPS: Confederación Española en favor de las personas con Discapacidad Intelectual](#). A partir de la recuperació d'aquests articles s'ha prescindit de la consulta dels manuals de caire més tècnic. El portal [Dialnet](#) de la Universidad de la Rioja ens ha resultat també molt útil per conèixer els articles publicats per un dels autors més destacats: Robert L. Schalock.
- [Catàleg del Centre de Documentació d'Atenció a les Persones](#) de la Diputació de Barcelona.
- [Dipòsit digital de la UB](#): cerca avançada per paraula clau per mirar de trobar treballs que s'hagin fet sobre la matèria, com és el cas de la comunicació “Biblioteca pública y discapacidad: recursos y servicios para todos” de Rosa Seguí i Aurora Vall.
- [Google](#): utilitzant termes de cerca concrets entre cometes per recuperar els resultats que contenen exactament els termes introduïts. Recuperarem per exemple: [Bibliotecas y usuarios con discapacidad. Una aproximación desde la](#)

[información contenida en el SID](#). Resulta útil per accedir a les pàgines web de les institucions i associacions relacionades: [Associació Lectura Fàcil](#); [Fundació Biblioteca Social](#): interessant la secció d'articles i el "Mapa de projectes de biblioteques públiques en l'àmbit social"; [Biblioteca Virtual](#) de la Xarxa de Biblioteques Municipals de la Diputació de Barcelona per poder buscar biblioteques, i en concret la Biblioteca de La Roca del Vallès les dades i informació dels serveis que ofereixen i també els centres d'interès i fons especials, així com possibles guies temàtiques sobre el tema. A partir d'aquí descobrim biblioteques que poden ser útils com a bones pràctiques: Biblioteca Jordi Rubió i Balaguer de Sant Boi de Llobregat, per exemple. Una altra pàgina web important és del [Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya](#) (COBDC) per cercar les *Directrius de l'IFLA per al servei de biblioteques públiques* i el *Manifest de la Unesco de la Biblioteca Pública 1994*. També es consulta la pàgina web de l'[IFLA](#) per recuperar les *Pautas para bibliotecas al servicio de pacientes de hospital, ancianos y discapacitados en centros de atención de larga duración*.

- [Google Scholar](#) i [Google Books](#): en el cas dels llibres s'ha trobat un manual important que se cita a la bibliografia: *Information Services for people with developmental disabilities: the library manager's handbook* de Linda Lucas Walling i Marilyn M. Irwin, en el qual s'inclouen referències a William Newberry i al seu article de 1980: "The last unserved". *American Libraries*, no.4 (1980); p. 218-221.
- [RACO](#) (Revistes Catalanes amb Accés Obert): es recuperen articles interessants de les revistes *Item* i *Educació Social*. Aprofitem igualment per cercar al repositori de la revista *Item*, disponible a la Intranet dels membres col·legiats del Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya.
- [Recercador de la UB](#): utilitzant les bases de dades bibliogràfiques disponibles en biblioteconomia (LISA: Library and Information Science Abstracts), sobretot amb la idea de trobar articles científics sobre casos i l'estat de la situació a altres països europeus tot tenint en compte la data de publicació. S'utilitza la cerca avançada: *people with disabilities / disabled people / handicapped person / disadvantaged people / developmental disabilities and librar* (public libraries / hospital libraries) / intellectual disability*. En aquests casos s'ha preferit utilitzar el tesaurus per restringir els resultats i no obtenir tant soroll documental. Una vegada dins el registre es mirava si l'article estava disponible a text complet (*full text*) o es tractava només de la referència segons el tipus de bases de dades. Un exemple d'article científic: "Breaking down barriers to open wide the library doors" d'Anne

Dorsey. I pel que fa a educació, s'ha consultat CSIC ISOC-Humanidades y ciencias sociales on hem recuperat sobretot comunicacions i articles del *Boletín AAB*, per exemple “Bibliotecas inclusivas, bibliotecas para todos” de Susana Peix.

- [TDX Tesis Doctorals en Xarxa](#) per poder recuperar la tesi de la doctora Aurora Vall Casas.

2. METODOLOGIA

En el cas de la metodologia aquesta reflecteix els coneixements adquirits d'assignatures que tenen d'alguna manera relació amb la temàtica del treball: "Informació i societat", des del punt de vista del sector públic en el desenvolupament de la societat de la informació i les indústries de continguts culturals; "Fonaments de cognició humana", pel que fa al treball directe amb la psicologia cognitiva, els conceptes d'atenció, pensament i llenguatge i intel·ligència, i que s'ha vehiculat amb la col·laboració que s'ha establert amb la psicòloga de la Residència Valldoríolf, així com la relació entre la interacció persona ordinador (IPO) o amb els dispositius electrònics de suport a la lectura; "Serveis Especials", que tot i no haver-la cursat, s'emmarca com l'assignatura troncals d'aquest treball; "Desenvolupament de col·leccions", pel que fa a tenir en compte l'aspecte d'avaluació de les col·leccions de les biblioteques públiques i allò que hauríem de considerar a l'hora d'acceptar donatius i fer compres de materials adaptats i de Lectura Fàcil; i finalment, "Formació d'usuaris", que si bé no es donen accions de suport i formació d'usuaris, sí que es creen productes i activitats culturals que plantejgem amb l'animació a la lectura.

D'altra banda, la recollida de dades ha estat una part molt important de la metodologia seguida per acabar de definir el treball, poder nodrir els apartats i configurar l'apartat de la bibliografia a mesura que s'anaven desant els documents electrònics, pàgines web, etc.

Una de les primeres accions va ser posar-se en contacte amb la directora de la Residència Valldoríolf, Rosa Raurich, per explicar el projecte del treball i així detectar possibles necessitats, propostes, punts d'acord, desacords, millores, etc. Amb la primera trobada amb la psicòloga del centre es va establir de seguida la col·laboració i ja es comptava, doncs, amb la possibilitat de tirar endavant el treball. Seguidament es va posar en contacte a través de correu electrònic amb la directora de la Biblioteca de La Roca del Vallès, Joana Moral, per explicar la proposta i conèixer la seva opinió; així com també amb la cap de Gabinet de Direcció General, Sònia Garcia, de la Fundació Privada Vallès Oriental (FVO), juntament amb la col·laboració de la responsable de la biblioteca de la Fundació, Maria Àngels Palaus.

D'aquests primers contactes sorgeix la necessitat de fer el treball de camp emprant la tècnica de l'entrevista. Val a dir que la metodologia de les entrevistes s'explica tot seguit a l'apartat **2.2. Entrevistes i visites**. Les visites i el contacte amb la Residència Valldoríolf no tan sols s'emmarca amb les entrevistes, sinó que esdevé constant amb la directora i la responsable de les activitats, la psicòloga Alícia Poveda, per tal de preparar de manera

paral·lela i que ajudi en el disseny del projecte d'animació a lectura una primera visita a la Biblioteca de La Roca del Vallès amb un grup d'usuaris del centre.

A partir d'aquí cobra importància poder definir un cronograma que s'ha establert en tres fases del treball (inici i definició, desenvolupament dels apartats, i la revisió i finalització), la configuració del guió-sumari amb els apartats que es volen treballar, i que s'ha vist modificat segons els canvis introduïts.

Per un altre costat, pel que fa a l'elaboració dels productes s'ha cregut convenient destacar el resultat de les directrius proposades en un disseny diferent en format de fitxa, i utilitzant una altra tipografia que les diferenciï del cos del treball.

2.1. SELECCIÓ DE L'ESTUDI DE CAS

Tal com s'ha explicat a la presentació de la **Introducció**, la selecció de la mostra de l'estudi de cas són els usuaris amb discapacitat intel·lectual de la Residència Valldoríolf. La tria ve condicionada per l'experiència personal i el lligam afectiu amb el meu germà que és resident del centre. Es tracta d'un grup de 64 residents, a banda de 18 persones més que s'uneixen a la Residència Valldoríolf en règim de dia.

De la mateixa manera, la Biblioteca de La Roca del Vallès esdevé la biblioteca de referència amb la qual establir contacte i col·laboració per tal de poder elaborar el projecte i poder iniciar les bases per desenvolupar el projecte d'animació a la lectura. Tot plegat ens condiona la selecció que, com veurem més endavant, esdevé un bon exemple per a analitzar ja que la Residència Valldoríolf i la FVO no han participat de les activitats i dels serveis de la biblioteca municipal.

2.2. ENTREVISTES I VISITES

La metodologia a seguir per a les visites a la Residència Valldoríolf i a la Biblioteca de La Roca del Vallès ha estat l'observació directa i la tècnica qualitativa de l'entrevista. En aquest cas, la realitat que volem analitzar és de caire més subjectiu pel fet que es vol comprendre la situació i opinions dels entrevistats. La selecció de les persones entrevistades està basada en mostres representatives que ens poden aportar informació rellevant, en aquest cas de manera professional sobre el món de les discapacitats intel·lectuals i la biblioteca pública. S'utilitza, doncs, el mostratge no probabilístic intencional o opinàtic.

El funcionament que s'ha seguit per dur a terme les entrevistes ha estat el següent: en primer lloc, una vegada ens vam posar en contacte amb les persones interessades i es va

acordar el dia, hora i lloc on realitzar l'entrevista, es va decidir que s'enregistrarien amb una càmera de vídeo per tal de poder gravar la veu i en acabat poder fer la transcripció de les dades, i així poder fer l'anàlisi de la informació, la interpretació i donar resposta a les preguntes plantejades. L'extracció de les preguntes s'ha fet, com es veurà més endavant en l'apartat **5.3. Resultats de les entrevistes**, amb l'ajuda de la categorització dels temes tractats. L'objectiu de les tres entrevistes realitzades ha estat conèixer, tant per part de la Residència Valldoríol com de la Biblioteca de La Roca del Vallès, l'estat en el qual es trobaven les relacions entre el centre i la biblioteca i quines accions s'havien dut a terme relacionades amb la lectura. Partim de les preguntes que considerem necessàries per donar resposta als objectius de l'estudi. La finalitat de les entrevistes és explicar en què consisteix el treball, quins objectius volem aconseguir, exposar el nostre plantejament del projecte per tal de conèixer les valoracions al respecte, si estan d'acord, si existeix un compromís propi de treball col·laboratiu, si voldrien engegar la proposta en el futur, i com ho farien. A banda, volem conèixer aspectes concrets de la institució que estudiem fent preguntes al respecte: quines activitats fan, si s'ha establert algun projecte similar anteriorment, etc. Així és que les preguntes que es plantegen per a cada entrevistat són similars per donar resposta al nostre objectiu, i d'aquesta manera després poder comparar les respostes, el grau d'acord i desacord amb les diverses parts. Hem d'assumir, però, que la direcció de la Residència Valldoríol i de la Biblioteca de La Roca del Vallès són dos perfils diferents, amb la qual cosa tenen diferents coneixements de la situació així com del vocabulari que podem emprar pel que fa a termes específics en biblioteconomia. Per tant, amb l'entrevista semiestandarditzada les preguntes poden ser adaptades al vocabulari o coneixement de cada individu en funció de les seves característiques.

S'ha utilitzat l'entrevista semiestructurada amb un guió i llistat de preguntes definides, però que donen un cert marge de llibertat i peu a ampliar o redirigir i adaptar la conversa segons el decurs de l'entrevista. Abans de començar l'entrevista en la fase d'apertura s'explica què es vol aconseguir amb l'entrevista, per a què es necessita i com es recollirà. En tots els tres casos s'ha triat el despatx de l'entrevistat, un lloc adequat per a realitzar l'entrevista.

Finalment, val a dir que ens hem posat en contacte telefònicament i per correu electrònic amb una de les assistents socials de l'Ajuntament de La Roca del Vallès a fi de poder mantenir una entrevista, però malauradament no ens ha respost. Creiem que fora interessant que des de l'ajuntament es conegués el projecte i es tingués el seu suport de cara al futur.

3. MARC TEÒRIC. EL PAPER DE LES BIBLIOTEQUES PER A LES PERSONES DISCAPACITADES QUE ES TROBEN RECLOSES EN INSTITUCIONS

Els serveis que des de les biblioteques públiques es dirigeixen, entre d'altres, a usuaris amb discapacitat intel·lectual se'ls coneixen d'extensió bibliotecària. D'aquest col·lectiu d'usuaris amb necessitats especials ens fixem en els que es troben internats en institucions o centres residencials, i que sovint tenen dificultats de mobilitat per sortir del centre. A més a més, detectem que acostumen a no utilitzar els serveis bibliotecaris per iniciativa pròpia. Els clubs de Lectura Fàcil i el suport de les noves tecnologies tenen un paper important per acostar el plaer de la lectura a aquest sector d'usuaris.

3.1. APROXIMACIÓ A LES DISCAPACITATS INTEL·LECTUALS: DEFINICIONS

“Aproximadament un 1% de la població del món és intel·lectualment discapacitada” (*Directrius per...*, 2012, p. 18). “Catalunya té al voltant de mig milió de persones amb discapacitat reconeguda, i es calcula que a Europa hi ha uns vuitanta milions de persones amb una o més discapacitats” (*Llei 13/2014...*, 2014). Amb aquestes afirmacions ens adonem que la discapacitat no és quelcom aïllat, i ens cal conèixer què és per poder entendre millor les dificultats i necessitats d'aquest col·lectiu. Les persones amb discapacitat són diverses, tant pel que fa a factors personals, gènere, edat, nivell socioeconòmic, origen ètnic o condicions de salut (Sánchez Aponte, 2015, p. 41).

Troblem diverses definicions al voltant d'aquest terme. Discapacitat intel·lectual és sens dubte el més nou i acceptat fins al moment, vers retard mental que té un deix més antic, o disminució. Partim d'una de les definicions més esteses de l'any 1992 de l'American Association on Mental Retardation: “Retard mental es refereix a limitacions substancials del funcionament intel·lectual. Es caracteritza per un funcionament intel·lectual significativament per sota de la mitjana, que es presenta juntament amb limitacions relacionades en dues o més de les àrees d'habilitats adaptatives següents: comunicació, cura de si mateix, vida a la llar, habilitats socials, **ús de recursos comunitaris** [d'entre els quals trobaríem l'ús de serveis públics com ara les biblioteques], autodirecció, salut i seguretat, habilitats acadèmiques funcionals, lleure i treball. El retard mental es manifesta abans dels 18 anys” (Montero, 200?). El coeficient intel·lectual obtingut ha de ser menys de 70 a 75.

La discapacitat es pot confondre amb minusvalidesa però no és el mateix: “Una minusvalía es la situación de desventaja de un individuo determinado a consecuencia de una deficiencia o de una discapacidad, que le limita o impide el desempeño del rol que sería normal en función de la edad, sexo y factores sociales y culturales” (Pérez, 1998, p. 23), com per exemple minusvalidesa de la mobilitat o d'independència física, sensorial o auditiva. L'any 1980 la OMS (Organització Mundial de la Salut) va aprovar una classificació internacional de deficiències, discapacitats i minusvalideses (Pérez, 1998, p. 35).

L'AAMR (Associació Americana de Retard Mental, ara Associació Americana de Discapacitats del Desenvolupament, i d'on se substitueix l'any 2002 el terme retard mental per discapacitat intel·lectual) estableix un sistema per descriure el suport que la persona necessita. Els suports s'han de planificar de manera individualitzada atenent al que es coneix com a planificació centrada en la persona. Les proves d'intel·ligència i les limitacions en la conducta adaptativa de la persona ajudaran a determinar les capacitats, competències, dificultats i necessitats de cada individu. A més a més, cal tenir present l'entorn i el context social en el qual viu la persona (escola, llar, treball, etc.) (Montero, 2007). Així, els factors mediambientals i personals són una peça essencial per a la conducta adaptativa, i que puguin participar de la manera més autònomament possible dins la societat. D'aquí, doncs, la importància de detectar i determinar què necessita la persona i la planificació centrada en la persona, el creixement personal i oportunitats de desenvolupament, inclusió en la comunitat i l'autodeterminació (Schalock, 2009, p. 29). Tot plegat per millorar la qualitat de vida i el benestar personal, fent incís en el suport personalitzat. I és aquí on el paper de la biblioteca pública juga un paper molt important. Un símil que vindria a ser els mateix que utilitzem els professionals de la informació per analitzar quines necessitats tenen els usuaris i què els podem oferir per a que les puguin resoldre de manera efectiva.

La qualitat de vida és definida per Schalock i Verdugo de la següent manera: “Calidad de vida es un estado deseado de bienestar personal que: (a) es multidimensional; (b) tiene propiedades éticas –universales– y éticas ligadas a la cultura; (c) tiene componentes objetivos y subjetivos; y (d) está influenciada por factores personales y ambientales” (Schalock; Verdugo, 2007, p. 22). Hi ha diferents instruments per avaluar la qualitat de vida. Entre ells destaca el [Formulari de l'Escala GENCAT de Qualitat de Vida](#) de la Generalitat de Catalunya i que utilitza la Residència Valldoríolf (Codi..., 2008, p. 4). En l'avaluació es tenen en compte les següents dimensions: el benestar emocional, les relacions interpersonals, benestar material, desenvolupament personal, benestar físic, autodeterminació, inclusió

social (com és el cas dels entorns comunitaris com piscines públiques, cinemes, teatres, museus, **biblioteques...**) i drets. Així mateix, a partir de l'ICASS (Institut Català d'Assistència i Serveis Socials) de la Generalitat de Catalunya, s'identifiquen 4 perfils atenent als suports que necessiten els usuaris segons els seus diagnòstics i la valoració del nivell ocupacional per als serveis d'atenció diürna de persones amb discapacitat intel·lectual: intermitent (o lleu), limitat (lleuger amb trastorns associats), extens i generalitzat (o profund). En el cas que ens ocupa a la Fundació Privada Vallès Oriental (FVO) trobem els quatre tipus, i en concret a la Residència Valldoriolf els dos darrers: extens i generalitzat.

Per tot plegat, ens fixem que en aquests moments la discapacitat no es considera una característica exclusiva de la persona, sinó que es vincula en relació amb el medi. És interessant concloure que “estudis recents defensen la necessitat d'entendre que si el medi tingués més en compte les necessitats de les persones amb alguna discapacitat, aquestes no necessitarien un enfocament especial” (*Manual...*, 2003, p. 7).

3.2. LES BIBLIOTEQUES PÚBLIQUES I ELS USUARIS AMB DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL

La biblioteca pública pel seu caràcter local facilita l'accés a la informació als seus usuaris sense cap mena de discriminació. Els usuaris tenen característiques ben diverses tal com passa amb les persones amb discapacitat, i especialment, amb discapacitat intel·lectual. Un principi fonamental de la biblioteca pública és l'accés universal: “Cal prendre mesures per garantir que els serveis també estiguin a l'abast de grups minoritaris que, per les raons que sigui, no puguin fer ús dels serveis habituals; per exemple, minories lingüístiques, **persones amb discapacitats físiques i sensorials**, o les que visquin en llocs molt apartats i no puguin desplaçar-se a les instal·lacions bibliotecàries” (*Directrius...*, 2013, p. 21). Aquest col·lectiu, però, és força heterogeni i això dificulta en certa mesura els serveis que s'ofereixen, atès que requereixen d'un tractament especial i d'una personalització a les necessitats concretes.

Una de les principals dificultats que troben aquests usuaris encara avui dia són les barreres arquitectòniques i físiques en l'accés als edificis públics. No tractarem els edificis ni l'arquitectura bibliotecària en aquest treball, però sí que és un aspecte que tenim present i que afecta als usuaris amb discapacitat intel·lectual, on una gran part tenen també problemes de mobilitat reduïda i necessiten d'ajuda per accedir a segons quins edificis. Les barreres visuals i de senyalització són un altre impediment, que des de la rotulació i els indicadors als carrers del municipi no s'acaba de solventar. Dins la biblioteca “els serveis

han de ser físicament accessibles a tots els membres de la comunitat” (*Manifest...*, 1994), així com les prestatgeries i les diferents zones han d’estar clarament diferenciades i identificades visualment. Així, l’ús de pictogrames senzills ajudaria molt a aquests usuaris a identificar les diferents àrees.

Entre la població es pot concebre que les persones amb discapacitat intel·lectual viuen principalment en residències i llars, amb la qual cosa no es troben dins l’àrea d’acció de la biblioteca. A més a més, el fet que gran part de les persones amb discapacitat intel·lectual profunda són no lectors predispesa a pensar que no utilitzaran els serveis i recursos de la biblioteca. Però molt més enllà de la realitat, el fet de visitar una biblioteca pública ha d’entendre’s com un espai de cohesió social, d’integració i de socialització amb la resta d’usuaris. Aquest espai d’inserció dins el territori és el que més es valora per part de les persones discapacitades intel·lectuals i els seus cuidadors i familiars. Aquests usuaris reforcen l’aprenentatge d’unes normes, adopten una conducta, aprenen a conviure amb una comunitat, reforcen i prenen contacte amb la lectura o simplement poden mirar i fullejar llibres, escoltar música, jugar, etc. (Mayol, 1998). Tot el ventall de possibilitats que la biblioteca pot oferir a aquests usuaris no és conegut suficientment per aquest col·lectiu, que se’ls pot presentar com una descoberta, curiositat pels llibres i per les imatges que contenen. En definitiva, una pràctica que pot reforçar-se amb l’hàbit i que els ajudi a parar atenció i a descobrir noves sensacions.

Tal com s’ha comentat les persones adultes amb discapacitat intel·lectual acostumen a viure en el nucli familiar, o bé en residències, llars i centres de dia. I són precisament aquests centres els que han de conèixer i aprofitar els recursos i serveis que la biblioteca els ha d’oferir, d’una manera adaptada i atenent a les necessitats de cada centre i perfil d’usuaris. El servei que més ús se’n fa és el préstec a partir de visites en grup a la biblioteca i agafant en préstec els materials amb un carnet col·lectiu del centre. També es pot decidir fer ús del servei de préstec a partir d’un carnet individual, on cada usuari amb el seu carnet agafa els documents que són del seu interès.

Els usuaris amb discapacitat intel·lectual quan arriben a la biblioteca han de poder trobar un espai on accedir a una gran varietat de formats, informació sobre la comunitat i oportunitats de lleure, espais de recolliment individual, participar en activitats d’animació a la lectura amb altres usuaris de la biblioteca, així com accedir a la resta d’activitats i serveis que de manera adaptada o no puguin participar. L’accés a una biblioteca inclusiva passa igualment per disposar dels documents, siguin adaptats o no, de manera conjunta entre la

col·lecció (Peix, 2014, p. 47), és a dir, sense fer distinció o separant-los de la resta de documents ja que amb aquesta pràctica reforcem la diferència. A més, potenciem la descoberta de materials adaptats per a la resta d'usuaris.

D'aquesta manera, la política de la col·lecció de la biblioteca ha de tenir també present a aquests usuaris, per tal d'identificar les seves necessitats i poder oferir documents i materials adaptats a la seva edat i nivell cognitiu. D'acord al *Manifest de la Unesco de la Biblioteca Pública 1994*: “Cal oferir serveis i materials específics a aquells usuaris que, per alguna raó, no poden utilitzar els serveis i materials habituals, com és el cas de minories lingüístiques, **persones amb discapacitats**, hospitalitzades o empresonades”. D'entre aquests materials n'hi ha d'adaptats per a discapacitats visuals, per a persones amb problemes d'audició, discapacitats congènits o intel·lectuals on s'esmenten els llibres de Lectura Fàcil, llibres amb fotografies, jocs senzills, etc. (Panella, 2000, p. 42). En aquest sentit, actualment a les biblioteques públiques el paper de la Lectura Fàcil hi és cada vegada més present amb una secció dedicada a exposar aquests materials que, com veurem més endavant, estan dirigits a persones amb dificultats lectores.

Tal com observem la biblioteca pública ha d'establir un vincle directe amb els usuaris que per si sols no poden accedir directament als recursos i serveis de la biblioteca, i que en el cas que ens ocupa es troben reclosos en centres d'atenció de llarga duració com són les residències per a discapacitats intel·lectuals o les llars comunitàries. En aquests centres les activitats i el temps de lleure són dedicats a diferents tasques on la lectura pot quedar relegada per altres formes de lleure cultural. Així, la biblioteca pot esdevenir un altre centre de la vida comunitària on fer visites i apropar als usuaris una nova forma de lleure.

Hem de diferenciar les biblioteques que disposen d'un centre d'interès o especialització en discapacitats i, que per tant, es dirigeixen a usuaris que volen estudiar aquesta temàtica o bé als familiars i professionals¹; de la resta de biblioteques públiques que d'entre la seva

¹ Un recull de biblioteques i centres de documentació especialitzats en discapacitats el podem trobar a l'article: Marquès i Soteras, Anna; Sanahuja i Ballart, Rosa (1996). “El món de les discapacitats: biblioteques, centres de documentació i fons documentals”. *Item*, núm. 18 (1996), p. 132-152. Accessible des de: <<http://www.raco.cat/index.php/Item/article/view/22481/22315>>. [Consulta: 17/07/2015].

La Biblioteca Jordi Rubió i Balaguer de Sant Boi de Llobregat, per exemple, disposa d'un fons especial en "Discapacitat". Destaca, així mateix, el [Centro Español de Documentación sobre Discapacidad](#) (CEDD).

col·lecció poden incloure documents de caire més específic, però sobretot materials adaptats que s'adiguin a aquest col·lectiu. Hem de ser conscients que la biblioteca pública no està cenyida a un edifici concret, és a dir, que les seves funcions poden anar més enllà de les seves portes (Vall, 2011). La biblioteca ha d'arribar als usuaris que per les circumstàncies que sigui no poden utilitzar l'espai públic de la biblioteca, però si els seus serveis. Un exemple seria el préstec a les institucions. Així ho constata la [Llei de biblioteques 4/1993, de 18 de març, del Sistema Bibliotecari de Catalunya](#) a l'article 22.3: "Les biblioteques públiques, en coordinació amb els serveis d'assistència social de cada localitat, han de facilitar el servei de préstec als lectors impossibilitats de sortir de llur domicili i oferir serveis bibliotecaris als hospitals, les presons, **les residències i els centres d'acolliment** de la localitat respectiva". Tal com constata Aurora Vall s'ha potenciat durant els darrers anys el servei de préstec a domicili a la Xarxa de Biblioteques Municipals de la Diputació de Barcelona, però sense massa èxit (Vall, 2011, p. 121). Aquesta tònica podria deure's, entre altres causes, a la falta de voluntaris com assenyala Joana Moral, directora de la Biblioteca de La Roca del Vallès, en l'entrevista mantinguda amb ella (veure **11. Annexos**).

Aquesta necessitat d'arribar als usuaris és el que coneixem com l'*outreach*, o el que és el mateix, ser proactiu i apropar els serveis de la biblioteca física a qui no pot accedir-hi fàcilment tot identificant els grups. Així, un dels grups amb necessitats especials és el col·lectiu de discapacitats intel·lectuals del qual la biblioteca pública té la responsabilitat social de dirigir els seus serveis a les persones més desfavorides, tot conformant una biblioteca social de caràcter més humanitari (Meneses, 2008). Malgrat tot, les bones pràctiques i activitats que s'han fet dirigides a aquests usuaris amb risc d'exclusió social són actuacions puntuals que no evolucionen o no es mantenen en el temps per no poder garantir la seva continuïtat (Sánchez-García; Yuberto, 2015, p. 108). Segurament els casos amb més èxit i consolidació en el temps han estat els clubs de Lectura Fàcil.

D'altra banda, pel que fa a una altra realitat que es troba dins aquest grup tal com ho especifiquen les *Pautas para bibliotecas al servicio de pacientes de hospital, ancianos y discapacitados en centros de atención de larga duración* són les biblioteques per a pacients, que si bé no formen part del present treball, si que es troben emmarcades dins el paraigües de serveis especials per a col·lectius específics de les biblioteques. Aquestes biblioteques "són unes grans desconegudes perquè ni la societat en general ni els ciutadans mateixos saben de la seva existència" (Vall, 2011, p. 13). A més a més, existeix un conflicte terminològic de biblioteques per a pacients, biblioteques per a hospitals i d'altres nomenclatures. Dins les funcions que tenen trobem: la necessitat de lleure, informació i

formació sobre la pròpia malaltia, i per tant les funcions terapèutica, d'entreteniment, educativa i informativa (Vall, 2011). Les podem equiparar en certa manera als centres residencials per a discapacitats intel·lectuals pel fet que els pacients-usuaris estan internats i reben la majoria tractament mèdic, a més que poden passar a ser, a causa de les malalties que pateixen, pacients hospitalitzats, i per tant, també usuaris de les biblioteques per a pacients. La diferència principal, però, la trobem en el fet que els usuaris de les residències no tenen una estada curta o que si més no pretén ser breu fins la cura de la malaltia, sinó que aquestes persones es troben en centres residencials justament perquè en el cas dels discapacitats intel·lectuals profunds els familiars ja no poden cuidar-los de manera permanent per diferents motius, i és quan la residència passa a ser casa seva amb cuidadors i personal que atén les seves necessitats físiques però també afectives i d'esbarjo. En aquest cas no existeix la necessitat de formar i informar sobre la salut, sinó que sorgeix una vessant d'entreteniment i de lleure on el paper de la biblioteca passa a tenir una funció terapèutica amb la lectura, i sobretot en aquests casos amb la lectura en veu alta.

En aquest sentit, trobem un dels termes que en els darrers temps s'està fent més ressò: la biblioteràpia, disciplina força nova i poc implantada encara a Catalunya. Com comenta Aurora Vall acostuma a confondre's: "la biblioteràpia consisteix en l'ús terapèutic dels llibres i la lectura a partir d'una selecció prèvia dels textos dels quals s'aprofiten els seus valors psicològics, sociològics i, fins i tot estètics, i en la que intervenen bibliotecaris, metges i psicòlegs. Aquesta teràpia està especialment indicada per als pacients que pateixen una malaltia mental o algun trastorn emocional; és per això que a on més ressò ha tingut ha estat en els hospitals psiquiàtrics (Fedi Molleví, 1985)". [...] "Seguint el que exposen les mateixes *Pautas [para bibliotecas al servicio de pacientes de hospital, ancianos y discapacitados en centros de atención de larga duración]* s'ha d'entendre que la biblioteca assumeix la funció terapèutica de la lectura i, a la vegada, pot proporcionar si s'escau, biblioteràpia com un servei més i en el qual és imprescindible la participació del personal medicosanitari" (Vall, 2011, p. 103).

Així doncs, podem entendre i utilitzar la biblioteràpia per dur a terme activitats que entenen la utilització de la lectura com a tractament no farmacològic. Es necessita d'una prescripció i d'una bona tria dels títols que s'oferiran, per tant la col·laboració i el treball multidisciplinari del personal bibliotecari amb altres professionals com ara psicòlegs, metges, infermers o treballadors socials és necessari (*Biblioteràpia...*, 2015). La mateixa idea la podem traslladar a la música i la musicoteràpia, un component també molt important en l'estimulació i esbarjo de les persones amb discapacitat intel·lectual.

Finalment, la biblioteca ha de continuar potenciant un espai de trobada de tota la comunitat i el paper del bibliotecari passa per ser també dinamitzador cultural. Fer més visible el col·lectiu de discapacitats intel·lectuals es poden realitzar tallers i exposicions, tal com es proposa per exemple amb l'exposició "[Discapacitat: perquè, en realitat, no som tan diferents](#)" a la Biblioteca Clarà del Consorci de Biblioteques de Barcelona. Caldria fomentar també més cicles itinerants de literatura i salut per fer visible la discapacitat intel·lectual en la literatura, mostrant exemples com ara les novel·les *Quiet* de Màrius Serra, o *Un amor especial: vivir en familia con un hijo disminuido* de Kenzaburo Oé.

Les biblioteques estan redefinit les seves funcions i ja n'hi ha exemples que van més enllà dels serveis tradicionals. És el cas de les biblioteques que ofereixen serveis innovadors basats en l'economia social o compartida (*¿Qué es lo más sorprendente...?*, 2015), on el paper del voluntari és important en la conformació d'un banc del temps. Un exemple innovador és el cas de la Biblioteca Pública de Yellowknife del nord-oest de Canadà que presta gossos per a infants d'entre 6 i 12 anys, per poder així compartir l'estona de lectura a mode de teràpia amb els nens (*¿Qué es lo más sorprendente...?*, 2015). Aquest programa anomenat *TAILS*, ens porta a repensar noves pràctiques que es podrien extrapolar amb els usuaris amb discapacitat intel·lectual com a biblioteràpia.

3.3. LEGISLACIÓ I NORMATIVES

Aquest apartat el dediquem a fer una revisió de la principal legislació que afecta als drets de les persones amb discapacitat. Aquest marc consensuat passa per tenir en compte en primer lloc la [Declaració Universal dels Drets Humans](#) de 1948 que a l'article 27.1 ens reitera el dret de participació de les persones en la vida cultural de la comunitat i, que per tant, les persones amb discapacitat intel·lectual poden gaudir.

La ONU va publicar el 1993 les [Normas Uniformes sobre la Igualdad de Oportunidades para las Personas con Discapacidad](#) on la plena participació i igualtat dins la societat s'ha de veure efectiva amb les persones amb discapacitat, com és el cas de l'accés a la cultura (article 10) i als serveis culturals com són les biblioteques.

D'altra banda, la Constitució Espanyola de 1978 fa especial esment a l'article 49: "Los poderes públicos realizarán una política de previsión, tratamiento, rehabilitación e integración de los disminuidos físicos, sensoriales y psíquicos, a los que prestarán la atención especializada que requieran y los ampararán especialmente para el disfrute de los derechos que este título otorga a todos los ciudadanos" (Pérez, 1998, p. 30), com també la

necessitat d'eliminar les barreres i obstacles que dificulten l'accés als recursos culturals, etc. Així mateix, la *Llei 13/1982, de 7 d'abril, d'integració social de les persones amb discapacitat*, va ser la primera llei que es va aprovar a Espanya per tal de regular l'atenció i els suports a les persones amb discapacitat i les seves famílies.

La [Ley 51/2003, de 2 de diciembre, de igualdad de oportunidades, no discriminación y accesibilidad universal de las personas con discapacidad](#), la darrera modificació és del 3 de desembre de 2013 i presentada dins l'Any Europeu de les Persones amb Discapacitat, en la qual s'indica que les persones discapacitades amb un grau d'afectació d'igual o més del 33% estan condicionades pel seu entorn i els obstacles amb els quals es troben i la discriminació per part de la societat. Les persones amb discapacitat demanen autonomia i el dret a prendre decisions individuals, i és per això que cal eliminar les barreres físiques i la discriminació. Així mateix, pel que fa l'accessibilitat cal fer menció de la nova [Llei 13/2014, del 30 d'octubre, d'accessibilitat](#) dels espais d'ús públic, edificis, serveis, etc. per regular les condicions d'accessibilitat, d'entre els quals els serveis públics han de promoure l'ús del format de Lectura Fàcil o sistema Braille.

L'any 2007 es publica el [Reial Decret 1494/2007, de 12 de novembre, pel qual s'aprova el Reglament sobre les condicions bàsiques per a l'accés de les persones amb discapacitat a les tecnologies, productes i serveis relacionats amb la societat de la informació i mitjans de comunicació social](#), relacionada amb l'anterior pel fet que sorgeix d'una disposició final setena on el Govern havia de fixar en el termini de dos anys unes condicions bàsiques d'accessibilitat i no-discriminació per a l'accés a les persones amb discapacitat a les noves tecnologies, com ara l'accessibilitat de les pàgines web (Web Accessibility Initiative) a través de la normativa que regula el Consorci Mundial de la Web (World Wide Web Consortium).

El [Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la seva inclusió social](#). En el document d'aquesta disposició se cita la importància de la *Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat*, aprovada el 13 de desembre de 2006 per l'Assemblea General de les Nacions Unides (ONU), ratificada per Espanya el 3 de desembre de 2007 i que va entrar en vigor el 3 de maig de 2008.

Per un altre costat, si ens fixem en la legislació específica sobre discapacitats dins l'àmbit de les biblioteques destaquem el *Manifest de la UNESCO de la biblioteca pública 1994*. És el primer document a fer menció especial a l'accés als materials adaptats i a l'accessibilitat

dels serveis, així com proporcionar serveis externs a les persones que no poden anar a la biblioteca.

Les *Directrius de l'IFLA per al servei de les biblioteques públiques* esmenta el cas de les biblioteques del Regne Unit que estan subjectes a la legislació contra la discriminació per discapacitat (*Disability Discrimination Act*), i les dels Estats Units, a la *Americans with Disabilities Act (ADA)* (*Directrius...*, 2013, p. 53).

Finalment, la [Ley 10/2007, de 22 de junio, de la lectura, del libro y de las bibliotecas](#) estableix a la “Disposición adicional tercera. Del acceso a la lectura, al libro y a las bibliotecas de las personas con discapacidad” les següents mesures d'integració de les persones amb discapacitat a les activitats de la biblioteca:

*“1. Las administraciones públicas, en el ámbito de sus respectivas competencias, **promoverán el acceso de las personas con discapacidad a la lectura, al libro, y a las bibliotecas**, velando por un uso regular, normalizado y sin discriminaciones de este tipo de servicios, bienes y productos culturales 2. Los planes de fomento de la lectura y los programas de apoyo a la industria del libro tendrán en cuenta las **necesidades particulares de las personas con discapacidad**, especialmente en la promoción, difusión y normalización de formatos y métodos accesibles, como los soportes en alfabeto braille, los soportes sonoros, los soportes digitales o los sistemas de lectura fácil. 3. A los fines establecidos en los apartados anteriores, el Ministerio de Cultura y las demás administraciones públicas suscribirán **convenios de colaboración con las entidades de iniciativa social, sin ánimo de lucro, del sector de la discapacidad.**”* Si ens fixem en aquest darrer punt observem com cal la col·laboració amb les entitats que treballen amb les persones discapacitades.

3.4. LECTURA FÀCIL

Als inicis de 1990 l'IFLA al Quebec comença a parlar de Lectura Fàcil (LF). Actualment Espanya és el segon país després de Suècia en publicar llibres en Lectura Fàcil. Els pioners, doncs, va ser el Centre for Easy-to-Read (Centrum för Lättläst) d'Estocolm. Aquí neix com un projecte educatiu on les biblioteques públiques l'integren de seguida.

A Catalunya l'Associació Lectura Fàcil (ALF) esdevé de l'antiga Comissió Lectura Fàcil. El seu àmbit d'actuació és principalment a Catalunya, però també es desenvolupa a Euskadi (Irakurketa Erraza), Madrid, Castilla i Lleó, Aragó, i aquest any s'han incorporat a la xarxa: Castilla-La Mancha, Extremadura i Mallorca (*Implantació...*, 2015). La diferència amb el cas de Catalunya és que es compta amb el suport d'un col·legi professional com és el Co·legi

Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya (COBDC) i amb el Grup de Treball de Lectura Fàcil. Actualment, a Catalunya hi ha 160 títols disponibles en Lectura Fàcil, 10 editorials que publiquen regularment i 72 llibreries de referència. Fa falta encara que s'editi i es publiqui molt més en format Lectura Fàcil, per tal d'eixamplar l'oferta que se sol concentrar en els clàssics de la literatura, així com també amb tipologies de llibres més senzills o de lectura més fàcil i amb més il·lustracions per a un públic adult.

L'Associació Lectura Fàcil es va constituir l'any 2002 amb un grup de professionals del món educatiu i bibliotecari i va quedar registrada el 2003. Col·labora amb el Grup de Treball LF del COBDC i és membre de l'International Easy-to-Read Network. Es tracta d'una "entitat sense ànim de lucre que treballa per apropar la lectura a les persones que tenen dificultats de comprensió lectora. Parteix del principi de democràcia lectora, és a dir, que l'accés a la cultura, la literatura i la informació és un dret democràtic que la societat ha de garantir a tots els ciutadans" (Presentació Associació Lectura Fàcil de la Jornada "*Lectura Fàcil, una herramienta para fomentar el hábito lector*", p. 5).

Es tracta de materials adaptats en el llenguatge, la forma i el contingut que segueixen les *Directrius per a materials de Lectura Fàcil* i són reconeguts amb el logotip que atorga l'Associació Lectura Fàcil. Faciliten la lectura i comprensió de les persones que tenen dificultats de lectura permanent, com en el cas dels discapacitats intel·lectuals. Depenent del nivell de discapacitat distingim lleugera, moderada i greu. En el cas que ens ocupa "Aquelles [persones] amb una minusvalidesa greu no poden llegir per elles mateixes, però poden gaudir-ne si tenen algú altre que els llegeixi" (*Directrius per...*, 2012, p. 18). Per tant, hem de reforçar la idea que "llegir no sempre significa llegir per a un mateix. Les persones amb dificultats greus de lectura probablement es beneficien molt poc d'intentar llegir, fins i tot llibres de Lectura Fàcil, per a ells mateixos. Però llegir en veu alta en un grup o escoltar una història també és una experiència cultural, i llegir juntament amb altres és una forma de comunicació plena de sentit i una experiència plaent" (*Directrius per...*, 2012, p. 22).

Des de l'Associació Lectura Fàcil es constata que més del 30% de la població té dificultats lectores. Les *Directrius per a materials de Lectura Fàcil* donen dues definicions: "L'una és refereix a l'adaptació lingüística d'un text que el fa més fàcil de llegir que el text mitjà, però que no el fa més fàcil de comprendre; l'altra es refereix a l'adaptació que fa més fàcil tant la lectura com la comprensió" (*Directrius per...*, 2012, p. 9). Així, "La promoció de la lectura i la necessitat de materials de Lectura Fàcil es fonamenten en la [Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat](#) i les Normes uniformes sobre la igualtat d'oportunitats de les

persones amb discapacitat de les Nacions Unides, el Manifest de l'IFLA/UNESCO sobre la Biblioteca Pública, la Carta del Lector de l'Associació Internacional d'Editors i el Comitè Internacional del Llibre" (*Directrius per...*, 2012, p. 13).

Cada vegada més les biblioteques i els professionals coneixen els materials de Lectura Fàcil i els incorporen a les seves col·leccions. Una mostra del seu ús i sortida són els clubs de lectura fàcil, que tot seguit tractarem. Tot i així, tan sols un 6% de biblioteques catalanes consideren que disposen de material adequat per a aquest segment de la població. Per aquest motiu, ens podem trobar que se supleixi o es confongui amb llibres en lletra gran, per exemple (Silvestre; Capó, 2004, p. 61).

Enguany el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i l'Associació Lectura Fàcil han iniciat la campanya de foment de la lectura "[Sí, pots llegir!](#)". Una campanya que presenta en format vídeo els llibres de Lectura Fàcil a través d'usuaris amb dificultats lectores, que amb l'acompanyament de professionals reconeguts de diferents àmbits (Ada Parellada i Empar Moliner, fins ara) parlen sobre les seves experiències amb la Lectura Fàcil.

3.4.1. ELS CLUBS DE LECTURA FÀCIL

Els clubs de lectura fàcil parteixen de la iniciativa *easy-to-read* que com hem vist neix a Escandinàvia als anys 60 (Sánchez-García; Yubero, 2015, p. 107). Segons les darreres dades disponibles hi ha a Catalunya 183 clubs de Lectura Fàcil i 300 clubs a la resta d'Espanya. D'aquests clubs, 150 es fan a les biblioteques (82%), 123 a la província de Barcelona i 16 (8,7%) a entitats. Atenent a la tipologia: en primer lloc, 110 d'aprenentatge del català, i en segon lloc 27 clubs dirigits a persones amb discapacitat. Molts es tracten de persones amb discapacitat intel·lectual límit o *border line*.

En aquests moments existeixen diferents tipus de clubs de Lectura Fàcil segons el [Mapa de la Lectura Fàcil](#) de l'Associació Lectura Fàcil: **discapacitat intel·lectual**, discapacitat sensorial, aprendre català, aprendre castellà, deficiències cognitives, salut mental, trastorns d'aprenentatge, gent gran, reclusos, aprendre euskera, i trastorn del desenvolupament. Els clubs de Lectura Fàcil per a discapacitats intel·lectuals són sens dubte els més nombrosos repartits entre la geografia espanyola, i en especial al País Vasc i a Catalunya.

En aquests clubs de lectura sovint s'han de potenciar més els aspectes socialitzadors de la lectura, com és el fet de llegir de manera pautaada i interrelacionant amb el grup. La majoria es realitzen als espais de la biblioteca pública, i com es desprèn de les bones pràctiques que presentem es col·labora amb les institucions i els centres residencials o de dia. Ens fixem

que en molts clubs es complementen i es reforcen les lectures amb visionats de pel·lícules (cas per exemple, de la Biblioteca de Viladecans), i que la lectura en veu alta té un paper important.

3.5. EL PAPER DE LES TECNOLOGIES DE LA INFORMACIÓ I LA COMUNICACIÓ (TIC)

Per tots és conegut el nou paradigma que envolta les biblioteques i les noves tecnologies digitals. La biblioteca actual i del futur s'adapta a la societat de la informació i a la demanda de nous dispositius i accés a la informació mediada. D'aquestes tecnologies ens hem de beneficiar tots plegats, així que a banda de conviure amb el suport físic del llibre en paper també podem aprofitar els recursos audiovisuals i informàtics per acostar la lectura d'una manera més dinàmica, fins i tot transmèdia, als usuaris amb discapacitat intel·lectual. La importància que ha tingut les tecnologies per aquest públic s'ha relacionat en millorar l'accessibilitat dels equipaments i del *software* o programari.

Si ens fixem en les *Directrius de l'IFLA per al servei de les biblioteques públiques* es menciona en l'apartat <<3.10.8 Equipaments informàtics i audiovisuals>> l'accés que la biblioteca ha d'oferir als seus usuaris a Internet, als reproductors d'àudio, projectors i **equipaments per a persones amb discapacitat** (*Directrius...*, 2013, p. 70). Les biblioteques públiques no compten totes per manca de recursos d'un equipament especial per a les persones amb discapacitat visual o auditiva, que d'altra banda són les més conegudes. Creiem que aquesta tecnologia pot també ser utilitzada pels usuaris amb discapacitat intel·lectual. Un exemple són els sintetitzadors de veu que poden resultar útils per les dificultats que tenen en la lectura o bé els audiollibres, enregistraments sonors excel·lents per a l'accés a la lectura. La [Xarxa de Biblioteques Municipals de la Diputació de Barcelona](#) ofereix accés als seus usuaris mitjançant el carnet la descàrrega d'audiollibres en format MP3 (novel·les, autoajuda, clàssics, novel·la juvenil-infantil, assaig i relats).

L'accessibilitat passa per programes d'ampliació de caràcters, lectors de pantalla que presenten el text digital mitjançant la veu sintetitzada (*ClaroRead* o *Speak it!*, aquesta darrera extensió gratuïta per al navegador web), o també de text Braille com és el cas més conegut de JAWS for Windows (JFW); instruments que permeten llegir textos impresos (escàner i OCR); gravadores i reproducció de so com els audiollibres, el format més conegut és DAISY amb facilitat a l'hora d'accedir per part de l'usuari al contingut que li interessa.

Teclat i ratolí (*trackball*) adaptats de la Biblioteca de la FVO

D'altra banda, pensem que es pot explotar el llibre digital o electrònic en tant que ha canviat l'experiència d'usuari vers el llibre físic i els nous suports lectors. La nova plataforma de préstec d'obres en contingut digital, [eBiblio](#), és un exemple de com es podria aprofitar aquesta nova tecnologia al servei dels usuaris amb discapacitat intel·lectual. Carme Fenoll, cap del Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya, va explicar a la 5a Jornada LF: "Lectura Fàcil i Biblioteques: una col·laboració d'èxit", que han d'estar disponibles els llibres en Lectura Fàcil des de la pàgina web i també audiollibres. Cal aprofitar els avantatges que ens ofereix la literatura digital, com ara els vídeos disponibles a la xarxa amb contes i històries adaptades que inclouen imatges i animació, així com els jocs interactius. Un exemple concret és el programa [Leo para ti](#) del Centro de Desarrollo Sociocultural de la Fundación Germán Sánchez Ruipérez que ha incorporat la lectura en veu alta amb *ereaders* al voluntariat de les residències de gent gran de Peñaranda de Bracamonte (Salamanca), i que han anomenat *eBookeando en la Residencia*. Destaquem també la possibilitat de crear contes adaptats i accessibles com ho han fet amb el projecte Xandre del grup de treball de l'Asociación TADEGa (Tecnologías de Atención a la Diversidad en la Educación Gallega). *Xandre, el elefante sin sombra* és un conte interactiu i adaptat en llengua de signes que està disponible en format digital (Domínguez, 2012, p. 225). Un altre dispositiu que resulta igualment interessant per treballar la lectura és l'àlbum de fotos parlant, que mitjançant la presentació d'un àlbum permet gravar un missatge en cadascuna de les pàgines amb fotografies o pictogrames (Alcocer; Cid; Rodríguez, 2012, p. 104).

Per un altre costat, trobem el disseny de pàgines web i l'accessibilitat web entesa com “que qualsevol persona, independentment de les seves capacitats, ha de poder tenir accés complet al contingut del web, que inclou les persones grans i amb discapacitat” (Fuertes; Martínez, 2012, p. 283). Les pàgines web han de permetre la interacció persona-ordinador de manera eficaç amb aquells usuaris amb dificultats visuals, auditives, motrius o cognitives, per tal d'oferir una bona experiència d'usuari i usabilitat, i així disminuir la bretxa digital a l'hora d'accedir als continguts digitals. En aquests casos, si bé no tots els usuaris amb discapacitat intel·lectual podran accedir de manera autònoma, si que s'ha de provar de facilitar el contacte i l'ajuda no solament provinent d'una altra persona, sinó també del propi sistema.

Finalment, disposem de l'oferta de les aplicacions gratuïtes per a ordinadors, tauletes i mòbils, que són una altra eina que es poden utilitzar amb persones amb discapacitat intel·lectual i que ofereixen una millor interactivitat. Destaquem els següents: [Azahar](#), comunicació augmentativa amb tecnologia tàctil amb [e-Mintza](#), o [InTIC](#).

4. EXPERIÈNCIES DESTACADES

A continuació presentem una selecció, que no pretén ser exhaustiva, de bones pràctiques que des de la biblioteca pública es fan amb els usuaris amb discapacitat intel·lectual. La selecció s'ha fet a partir de la lectura dels articles, de projectes destacats com ara: el “Mapa de projectes de biblioteques públiques en l'àmbit social” de la Fundació Biblioteca Social, dels Premis Bones Pràctiques de l'Associació Lectura Fàcil, dels projectes presentats a la 5a Jornada de Lectura Fàcil de l'Associació Lectura Fàcil “Lectura Fàcil i Biblioteques: una col·laboració d'èxit”, o del Banc de Bones Pràctiques. Així, agrupem les bones pràctiques per territoris (Catalunya, Espanya i Europa) fent una petita descripció de cada projecte.

Catalunya:

- L'hora del conte en col·laboració amb la **Biblioteca Sant Pau i Santa Creu** i el Taller Sant Jordi del barri del Raval de Barcelona és un dels primers casos que trobem. Es va iniciar el 1999 per a usuaris en edat adulta amb un grau de minusvalidesa superior al 65% (Centro Estatal..., 2008, p. 79).
- “[Sumem veus: lectura sense barreres](#)” de la **Biblioteca Marcel·lí Domingo** de Tortosa. Es tracta d'un projecte de promoció de lectura a joves i infants discapacitats. Va guanyar aquest any el [XVI Premi Dóna'm la mà](#) de l'Associació Mossèn Ovidi Tobias pels voluntaris de la Biblioteca.
- El club de Lectura Fàcil **Biblioteca de Viladecans** es realitza en col·laboració amb el Centre Ocupacional CAVIGA (Escola-Taller de Castelldefels-Viladecans-Gavà). Es va iniciar el 2005 i continua actiu. S'adreça a usuaris amb discapacitats intel·lectuals on es combina la lectura en veu alta i la lectura prèvia. Remei López Cuadra, directora de la Biblioteca de Viladecans, afirma a les 5a Jornada de Lectura Fàcil que els participants tenen entre un 35 i 45% de discapacitat, i que hi ha persones des de síndrome de Down o esquizofrènia. Fins aquell moment aquest col·lectiu estava exclòs. La franja d'edat dels participants va dels 28 als 53 anys. Participen també en programes de ràdio i obres de teatre. La Biblioteca és dipositària del fons de Lectura Fàcil de la Xarxa de Biblioteques de la Diputació de Barcelona. També existeixen a la Biblioteca fins a 5 clubs més de Lectura Fàcil: per a gent gran, immigrants, càritas, CPNL. Van ser guanyadors dels Premis de Bones Pràctiques de l'Associació Lectura Fàcil de 2012.
- El club de Lectura Sant Camil es fa entre el Taller Escola Sant Camil i la **Biblioteca Guinardó - Mercè Rodoreda** de Barcelona. Va guanyar el segon accèssit dels Premis

Bones Pràctiques de 2013. A la 5a Jornada de Lectura Fàcil parla Montse Baldívia, psicòloga del centre. Abans d'iniciar el clubs de LF anaven a la biblioteca a agafar lots. La bibliotecària va fer un curs i en el seu treball final va decidir fer un club de lectura per a discapacitats. Els usuaris decideixen els llibres que volen llegir, i en quatre anys i mig han llegit 14 llibres. De 15 participants que van començar ara n'hi ha 40 dels quals 23 van a la biblioteca i els altres ho fan al centre. El rang d'edat va dels 20 anys fins als 68-70 anys. Tenen una hora de duració i cada llibre pot trigar en llegir-se unes 5 sessions, o bé si és més complicat fins a 8 o 9 sessions. Sobretot han llegit clàssics: *Moby Dick*, *Ivanhoe*, *Tristany i Isolda*, *Tom Sawyer*, *Romeo y Julieta*. Fins i tot, comenta que els ha servit *Conoce Barcelona*, llibre editat per a estudiants universitaris estrangers per a que coneguin la ciutat, i tot i que no és de Lectura Fàcil és senzill i els serveix per a fer rutes literàries per la ciutat. Baldívia explica que cal conèixer les inquietuds dels participants. Remei López Cuadra afirma que el club de la Biblioteca de Viladecans també té el mateix funcionament. Amb la qual cosa això ja ens indica una mena d'homogenització en la manera de fer o estandarització en els clubs de Lectura Fàcil per a usuaris amb discapacitat intel·lectual.

- [“Biblioteca per a tots els públics: visites per a col·lectius especials”](#) de la **Biblioteca de Moià** es realitza des de l'any 2007. Es fan visites organitzades a mida adreçades a grups d'usuaris amb necessitats específiques (gent gran, immigrants, disminuïts psíquics....) a través de l'Hospital-Residència (avis), Consorci del Moianès (immigrants) i Taller dels Avets (discapacitats).
- El club de Lectura Fàcil de la **Biblioteca Jaume Fuster** de Barcelona es fa amb la Fundació Ludàlia des de l'any 2007 per a usuaris amb discapacitats intel·lectuals. Utilitzen llibres de Lectura Fàcil i materials complementaris (Seguí; Vall, 2012, p. 5).
- [“Biblioteca pública per a tothom”](#) és un projecte d'hora del conte per a infants amb necessitats especials a la **Biblioteca Pública Josep Janés i Olivé** de l'Hospitalet de Llobregat, iniciat el 2006. I des del 2014 s'ha començat una nova hora del conte a càrrec del Grup Indi de l'Esplai Pubilla Casas Can Vidalet d'adults amb discapacitat intel·lectual. Fou finalista de la 1a. edició del Premi “Biblioteca pública i compromís social” de 2014 de la Fundació Biblioteca Social.
- [“Compartim capacitats”](#) és un projecte de col·laboració iniciat el 2009 entre la **Biblioteca del Nord** de Sabadell i els agents que treballen per a les persones amb discapacitat de la zona Nord de la ciutat. “Parteix de la constitució d'un fons especial d'un miler de documents sobre discapacitat i matèries afins adreçat a

professionals i estudiants, i que també inclou materials adaptats adreçats als usuaris amb discapacitat i a les famílies, com també d'una programació estable d'activitats de dinamització cultural i d'inclusió social”.

- Tot i que no es tracta de serveis dirigits a persones amb discapacitat intel·lectual, si que aquestes dues bones pràctiques que es presenten a continuació ho fan per a persones amb discapacitats sensorials. La primera és l’[“Hora del conte en llengua de signes”](#) de la **Biblioteca Armand Cardona Torrandell** de Vilanova i la Geltrú. Iniciat el 2004 amb l'acompanyament d'un intèrpret de Llengua de Signes Catalana (LSC) per a nens i nenes sords que participen de l'activitat de l'hora del conte. En aquesta mateixa línia, [Biblioteques de Barcelona](#) acosta la lectura a persones amb discapacitat visual o que no saben llegir a partir d'una bossa de voluntaris que els hi llegeixen en veu alta a casa, o bé també a centres de dia i residències per a gent gran.

D'altra banda, també trobem el cas de la **Biblioteca Carles Rahola** de Girona que porta a terme el club de lectura per a persones amb malalties mentals, on es posa en pràctica la biblioteràpia amb l'assessorament de psicòlegs i psiquiatres.

Espanya:

- El club de Lectura Fàcil de la [Fundación-Personas ASPRONA](#) que es realitza amb la **Biblioteca Pública de Valladolid** des de fa nou anys i que es dirigeix als usuaris de la Fundació amb discapacitat intel·lectual. Van ser guanyadors del Premi Bones Pràctiques de l'Associació Lectura Fàcil de la primera edició de 2011.
- El [“Programa Biblioteca Solidaria”](#) de la **Biblioteca Pública del Estado** a Conca (Castella-la Manxa) es dirigeix a sectors desfavorits i vulnerables de la ciutat. Des de 2009 ofereix tallers de foment a la lectura a discapacitats físics i psíquics (Taller de Lectura Accesible “Odisea”), entre altres col·lectius. Ha estat reconegut amb el Premi Bones Pràctiques de Lectura Fàcil de l'Associació Lectura Fàcil l'any 2014.
- Aquest any en els Premis Bones Pràctiques de l'Associació Lectura Fàcil el segon accèssit ha estat per a la **Biblioteca Sinpromi** de Tenerife especialitzada en persones amb discapacitat. Són els pioners i únics en el territori canari en Lectura Fàcil des de fa tres anys.
- També aquest any en els Premis Bones Pràctiques de l'Associació Lectura Fàcil el tercer accèssit ha estat per al **Centre Ocupacional Rafalafena** de Castelló, juntament

amb l'Institut Valencià de Acció Social i la Generalitat Valenciana, amb el projecte de lectura de [Platero y yo](#) de Juan Ramón Jiménez en Lectura Fàcil.

- La **Biblioteca Claudio Rodríguez** de San Sebastián de los Reyes de Madrid presenta el projecte "[Con todos los sentidos](#)" que col·labora amb l'Associació [APADIS. Residencia para personas con discapacidad intelectual y alto nivel de dependencia "Hogar amarillo"](#). Les visites van començar a finals de 2010 amb una periodicitat quinzenal entre els mesos d'octubre i juny. Aquest projecte va ser finalista de la 1a. edició del Premi "Biblioteca pública i compromís social" de 2014 de la Fundació Biblioteca Social.
- La **Biblioteca Regional de Múrcia** ha dissenyat juntament amb l'empresa *Biblioactiva* un pla d'actuació per a la integració de persones amb discapacitat mitjançant activitats amb diferents associacions i institucions de la regió. Algunes de les activitats que realitzen es donen coincidint el 2003 com a Any Europeu de les Discapacitats i tenen voluntat de permanència. Una bona pràctica ha estat la realització *Los sábados de la biblioteca* on s'expliquen contes infantils de manera conjunta amb nens i nenes que pateixen o no discapacitat intel·lectual (Gallo; García, 2004).
- "[Leo para ti](#)" és la iniciativa de la Biblioteca Municipal integrada en el **Centro de Desarrollo Sociocultural (CDS)** de la Fundación Germán Sánchez Ruipérez. Finalista de la 1a. edició del Premi "Biblioteca pública i compromís social" de 2014 de la Fundació Biblioteca Social. El seu objectiu és apropar la lectura a les persones que no poden llegir per si mateixes a partir de la lectura en veu alta.
- El club de Lectura Fàcil "[Libros y conchas](#)" de la **Biblioteca Pública Casa de las Conchas** de Salamanca amb la col·laboració d'ASPRODES-FEAPS de persones amb discapacitats intel·lectuals, va començar el 2012.
- [Club de Lectura Fàcil](#) a la **Mediateka BBK** d'Alhóndiga (Bilbao) compta amb participants amb paràlisi cerebral. Va començar el mes de març de 2015, convertint-se en primer club de Lectura Fàcil per a persones amb paràlisi cerebral.
- [Club de Lectura Fàcil](#) **Centro de Día Bekoetxe (IFAS)** de Txurdinaga (Bilbao) és un altre dels projectes més recents que hem localitzat (juny 2015) per a persones amb dany cerebral adquirit.

Europa:

- **Centrum för Lättläst d'Estocolm** (Suècia) és un centre referent que treballa amb la Lectura Fàcil. Les persones amb afàsia, demència i discapacitat psíquica es creu que formen un 7 o un 8% de la població sueca. Tot i que existeixen diferents grups de persones que necessiten textos de Lectura Fàcil, a Suècia es destinen majoritàriament a persones amb limitacions intel·lectuals. Així, a l'hora de publicar llibres i revistes els editors tenen una consideració especial amb aquest sector de la població.

És important destacar la tasca dels “Representants de la lectura”, “uns 3000 aproximadament que s’encarreguen de buscar al seu entorn més proper les persones que podrien tenir dificultats de lectura” (Silvestre; Capo, 2004, p. 63). Han comprovat que difícilment una persona d’aquestes característiques anirà a buscar lectura o informació a la biblioteca i, és per això, que cal fer el procediment a l’inrevés.

Publiquen un setmanari en Lectura Fàcil *8Sidor* amb notícies que estan redactades de manera adaptada (Centrum..., 2000).

- Un altre exemple el trobem a Croàcia. “Les **biblioteques públiques de Croàcia** duen a terme programes per a persones amb discapacitat destinats a fomentar l’alfabetització i la lectura, com ara els basats en la biblioteràpia i la preparació de materials de Lectura Fàcil” (*Directrius...*, 2013, p. 55).

5. ESTUDI DE CAS

5.1. LA RESIDÈNCIA PER A GRANS DISMINUÏTS PSÍQUICS VALLDORIOLF

La Residència Valldoríolf forma part de la Fundació Privada Vallès Oriental (FVO). És una entitat social sense ànim de lucre que té com a objecte l'atenció a persones amb discapacitat intel·lectual en l'àmbit de Catalunya amb la finalitat de potenciar la seva qualitat de vida i vetllar perquè els seus drets com a persones siguin respectats (Codi..., 2008, p. 4). La seva activitat se centra en dues àrees: l'àrea de serveis diürns i l'àrea d'acolliment residencial, on es troba la Residència i Centre de Dia Valldoríolf. La Residència atén a persones amb grans discapacitats intel·lectuals i necessitats de suport generalitzat tot vetllant pel seu benestar general. Es defineix com "l'equipament adequat per acollir persones grans disminuïdes psíquiques que, a causa del seu alt grau d'afectació necessiten assistència d'una forma bàsica i continuada i que, per raons familiars, socials o de localització geogràfica no poden viure a casa seva". L'objectiu principal és proporcionar una llar substitutòria o alternativa a la pròpia (Codi..., 2008, p. 5).

La filosofia de la FVO i de la Residència Valldoríolf es troba en proporcionar els suports adequats a les persones ateses, atenent a les àrees que més necessiten per tenir una millor qualitat de vida en les dimensions tant física com emocional. En el cas de la Residència Valldoríolf és vol aconseguir el màxim de qualitat de vida identificant quines són les àrees que cal potenciar i tenint en compte les preferències de la persona i dels seus familiars, ja que la malaltia és una experiència única per a cada persona, i per tant, s'ha de personalitzar el tracte.

La Residència Valldoríolf per a Grans Disminuïts Psíquics es va inaugurar el 26 de novembre de l'any 1994 en els terrenys situats a la carretera Valldoríolf (La Roca del Vallès). Atén en aquests moments a 64 usuaris interns i 18 més del centre de dia. Si ens remuntem als inicis de la FVO hem d'anar a principis dels anys seixanta quan un grup de pares i mares iniciaren trobades per donar-se suport en la cura dels seus fills i filles amb discapacitat intel·lectual. Aquest grup de pares i mares decidiren l'any 1965 constituir a Granollers l'Associació Patronat Comarcal de Pares de persones amb Disminució Psíquica. Volien fomentar la fundació de centres d'assistència, amb escoles d'ensenyament, i tallers d'aprenentatge i formació professional per a persones amb discapacitat intel·lectual. La trajectòria va dur a portar a la realitat el 1978 el centre d'educació especial de Pedagogia Terapèutica "Montserrat Montero" situat a Palou (Granollers). Més endavant el 1984 s'inaugura el Centre Ocupacional "Montserrat Montero". El 1990 el Patronat de l'Associació va acordar

cedir una part dels seus terrenys al Departament de Benestar Social i Família de la Generalitat de Catalunya, per construir una residència i centre de dia per a persones amb discapacitat profunda o severa. Així, una vegada es constitueix la Fundació Privada Vallès Oriental el 2 de novembre de 1992, segueix dos anys més tard la inauguració de la Residència Valldoriolf que compta ja amb 21 anys de vida (*50 anys...*, 2015). La FVO ha aconseguit abastar tots els cicles de vida d'una persona amb discapacitat intel·lectual en incloure diferents serveis: centre ocupacional, centre especial de treball, residència i llars-habitatge. Actualment hi ha 290 treballadors que atenen a 430 persones.

Aquest any se celebren els 50 anys de la seva constitució aconseguint la Creu Sant Jordi 2015, sol·licitada per l'Ajuntament de La Roca del Vallès. Val a dir que la FVO és activa a les xarxes socials difonent la seva activitat a través de la seva pàgina [web](#), el bloc [FVO en directe](#), [Twitter](#), [Facebook](#) i la revista [Batec](#).

5.2. LA BIBLIOTECA DE LA ROCA DEL VALLÈS

La Biblioteca del municipi de La Roca del Vallès es va inaugurar l'any 2003. La seva directora és Joana Moral Espinosa. Es troba en un municipi de 10.504 habitants (últimes dades de l'1 de gener de 2015 d'[Idescat](#)), on el 43,96% de la població de l'àrea de referència disposa de [carnet de biblioteca](#).

D'aquesta Biblioteca destaquem que va guanyar el primer accèssit del Premi Bones Pràctiques de l'Associació Lectura Fàcil l'any 2013 amb el projecte "[Biblio.Jaroca](#)" d'iniciació a la lectura. Es tracta d'un club de lectura entre la biblioteca i l'institut dirigit als alumnes amb dificultats lectores, per tal de fomentar la lectura a través dels llibres de Lectura Fàcil.

Aquesta bona pràctica ens va donar una base de coneixement sobre la Biblioteca i el paper que juga la Lectura Fàcil, per poder així esbrinar més sobre altres possibles projectes i serveis que des de la Biblioteca es fessin amb altres grups, i en concret amb les persones amb discapacitat intel·lectual. L'agent de cohesió social en aquesta Biblioteca s'hi dona i treballen amb diferents públics i agents locals com el centre penitenciari, casals d'avis, centres d'atenció primària, centres esportius... A partir d'un primer contacte a través de correu electrònic, i més endavant amb l'entrevista mantinguda amb la directora, ens adonem però que, si bé hi ha usuaris amb discapacitat del municipi que hi van a la Biblioteca com és el cas de la [Residència Sant Jordi Vallès](#) amb persones amb malaltia mental, no ho han fet els usuaris de la Residència Valldoriolf.

D'entre els serveis que ofereixen destaquem: la col·laboració en activitats concretes com per exemple “Els jocs florals”, “Lectura en veu alta”, “Taller de la memòria” o “Concurs de punts de llibre”.

5.3. RESULTATS DE LES ENTREVISTES I VISITES

A continuació presentem les conclusions extretes de les entrevistes realitzades, de les trobades i visites mantingudes a la Residència Valldoríolf, així com la valoració de la primera sortida a la Biblioteca de La Roca del Vallès. Atenent a les preguntes formulades i als temes tractats hem decidit categoritzar els resultats de la següent manera: **opinions i propostes sobre el projecte, necessitats detectades, cooperació i voluntariat.**

En primer lloc, cal destacar la primera trobada mantinguda amb la psicòloga de la Residència Valldoríolf, Alícia Poveda, que va tenir lloc el dia 22 de juliol d'enguany. Va resultar ser molt interessant ja que ens va proporcionar informació sobre les activitats que es realitzen amb els usuaris, vam conèixer l'existència d'una petita biblioteca auxiliar dins el centre i de la biblioteca de la FVO, i vam constatar que no s'havia establert cap tipus de col·laboració amb la biblioteca municipal de referència, és a dir, la Biblioteca de La Roca del Vallès. No s'havia fet cap visita a la biblioteca pública dins el que anomenen “sortides a la comunitat”, com si ho han fet al casal cultural o al cinema. Detectada aquesta mancança i que es percebia com una necessitat a suplir va cobrar més força la proposta de crear un projecte d'animació a la lectura, i que com veurem ha tingut l'inici amb una primera visita a la Biblioteca de La Roca del Vallès.

Pel que fa a l'activitat que es realitza amb els usuaris de caire estimuladori i que es relaciona amb l'animació a la lectura són els “contes vivencials” que condueix la psicòloga, Alícia Poveda, i la fisioterapeuta, Glòria Borobia. Aquesta activitat, iniciada des de fa temps i que es fa una vegada al mes, consisteix en evocar els records dels usuaris, allò que els agrada i se'n recorden a partir de la invenció d'una història que es complementa amb objectes materials que ajuden a treballar el tacte, les emocions, etc.

Pel que fa a la resta d'activitats que duen a terme els usuaris destaquem: manualitats adaptades, estimulació sensorial, jardineria, psicomotricitat, comunicació (conversa amb pictogrames i fotografies per treballar el reconeixement), piscina municipal, tasques domèstiques (reposar roba, etc.), tallers de cuina, tallers cognitius (jocs de taula), tallers per a la gent gran (treball amb records), sessions de cinema. És interessant la tasca que realitzen de treball i reconeixement de les emocions a través de l'ús de pictogrames, i que

es troben a mode de senyalització a tots els espais de la Residència (despatxos, lavabos, habitacions, menjador, etc.). Com observem la biblioteca no està pautada com una activitat concreta a treballar dins el calendari. És una activitat alternativa on mentre un grup treballa, la resta pot consultar els llibres que hi ha disponibles a l'aula. Els llibres que tenen provenen que no siguin tots dirigits a un públic infantil: sobretot llibres amb imatges d'animals, paisatges, escenes quotidianes. Els llibres que disposen provenen de donatius que fa el personal i que es troben en una de les aules accessibles als usuaris, i d'altres reservats al despatx de la psicòloga per a ús de les cuidadores (com ara de manualitats i d'efemèrides) o d'altres col·leccions que es troben en millor estat de conservació. Els llibres tan sols s'identifiquen amb el segell de la FVO, però no hi ha cap llistat o inventari disponible.

Prestatgeries dedicades a la biblioteca auxiliar de la Residència Valldoríolf

La psicòloga del centre detecta la necessitat que els usuaris puguin visitar la biblioteca i que esdevingui una activitat més dins les “sortides a la comunitat”, per tal de millorar la inclusió social dins el municipi. A més a més, destaca el fet que suposa la descoberta de materials, passant no solament per llibres, sinó música, revistes o pel·lícules, i que s'adiuen als gustos i preferències dels usuaris (qui pot verbalitzar-ho i d'altres amb l'ajuda dels familiars).

D'altra banda, també hem pogut conèixer a través de les entrevistes l'existència de la biblioteca de la FVO. Aquesta biblioteca és d'ús intern per al personal de la Fundació amb llibres tècnics de disciplines com pedagogia, psicologia o educació. És utilitzada pels usuaris del Centre Ocupacional que tenen una discapacitat intel·lectual inferior als usuaris de la Residència Valldoríolf, com un aula més per fer activitats de lecto-escriptura, cal·ligrafia, càlcul i informàtica. Aquesta biblioteca es va començar a classificar i catalogar el 20 de

setembre de 2004 gràcies a la contractació d'una bibliotecària que va fer servir el programa de gestió bibliotecària ePèrgam, utilitzat per a les biblioteques escolars. Actualment en té cura Maria Àngels Palaus, administrativa de la FVO.

Imatges de la Biblioteca de la Fundació Privada Vallès Oriental

D'altra banda, si ens fixem en les conclusions de les entrevistes destaquem el següent:

- **Opinions i propostes sobre el projecte:** Rosa Raurich, directora de la Residència Valldoríolf, considera que aquest treball és un projecte innovador atès que no coneix cap experiència prèvia al respecte: “és una activitat que em sembla molt maca, molt engrescadora, tant per a tu que estàs en aquest projecte, per nosaltres que hi podem col·laborar-hi, i per ells sobretot que ho puguin disfrutar”. Tant ella com Joana Moral, directora de la Biblioteca de La Roca del Vallès, coincideixen en el fet d’iniciar les visites a la Biblioteca i valorar-ne els resultats, per poder incloure l’activitat més endavant al pla d’activitats de la Residència i al pla d’acció de la Biblioteca.

Tot i així, ens va sorprendre el fet que el primer contacte des de la Biblioteca de La Roca del Vallès no s’acabés d’entendre el present treball i, en concret, el projecte que es volia desenvolupar. Les respostes es redirigien la majoria de les vegades cap al paper que tenia i que oferia la Biblioteca posant com a exemple la Residència Sant Jordi del municipi per a discapacitats mentals. A més a més, Joana Moral explica que ha d’haver-hi una necessitat concreta i real per treballar amb aquest col·lectiu d’usuaris i que per ara no l’han detectat. Malgrat tot, nosaltres l’hem detectada i hem constatat que els usuaris se’n beneficien amb la primera visita que vam fer.

- **Necessitats detectades:** des de la Biblioteca de La Roca del Vallès no tenen cap línia de treball oberta en relació a serveis especials, ja que com hem comentat no han detectat una necessitat concreta de treballar amb aquest públic, i els usuaris que venen de la Residència Sant Jordi ja en fan ús de la Biblioteca. “No hem previst ni el personal, ni com a equip, ni com a ajuntament que hi hagi una necessitat molt clara i molt real de fer un projecte continuat amb aquest tipus de públic”, afirma Joana Moral. En canvi, si que es considera una necessitat des de la Residència Valldoríolf: “No ens podem quedar només a limitar-ho a les persones que saben llegir perquè només gaudiran tres o quatre persones de l’activitat”, diu Rosa Raurich. Proposa que es continui de l’activitat de les visites de la Biblioteca a la Residència per seguir treballant a l’aula. També destaca la importància dels gustos i preferències dels usuaris en l’elecció de les lectures, tot relacionant-ho amb la planificació centrada en la persona.

D’altra banda, una necessitat que la Biblioteca de La Roca del Vallès cobreix són els donatius. Quan es fa esporgada de la col·lecció els documents desestimats es destinen a diferents entitats, d’entre les quals es troben les residències. Joana Moral ens explica els serveis que ofereix la Biblioteca a tots els diferents col·lectius del municipi de La Roca del Vallès. Troben la seva col·lecció correcta i adaptada als usuaris amb discapacitat intel·lectual

pel que fa a materials, Lectura Fàcil, audiollibres, etc. Tot i que fan visites i carnets col·lectius als centres, el servei a domicili, malgrat que el consideren per poder fer a la Residència Valldoríolf, en aquests moments no es presta.

Finalment, tant Sònia Garcia, cap de Gabinet de la FVO, com Joana Moral reconeixen el malestar que es produeix entre les persones amb discapacitat intel·lectual en l'encaix amb l'oferta que es dóna des de la biblioteca pública en llibres infantils. Els usuaris, sobretot els més autònoms i no tan afectats, necessiten material adaptat. Joana Moral comenta que fins i tot amb llibres de Lectura Fàcil també són reticents a afagar-los perquè s'adonen de la diferència. En el cas que ens ocupa, però, no és tan evident.

- **Cooperació:** un dels primers supòsits a debatre des de la Residència Valldoríolf amb la directora era conèixer quin posicionament o enfoc prenen del projecte: si naixia des de la Residència i és aquesta que busca ajuda externa a la biblioteca, o bé parteix de la voluntat de treballar amb la biblioteca conjuntament. Rosa Raurich aposta per la darrera opció, i veuen en la biblioteca un aliat on cercar també assessorament en la compra de llibres. Tal vegada passa el mateix amb la Biblioteca de La Roca del Vallès.

Des de la Biblioteca incideixen que treballen per plans d'acció anuals i que les propostes i activitats han d'estar consensuades amb l'ajuntament. Val a dir que des del Centre Ocupacional de la FVO es van posar en contacte amb la Biblioteca aquest any, com ens explica Sònia Garcia, i des de la Biblioteca es mostren oberts en fer una activitat concreta per a ells. D'altra banda, des del Centre Ocupacional la pedagoga ens explica en la visita que vam realitzar a les instal·lacions que els usuaris participen en visites cada quinze dies a la Biblioteca Roca Umbert de Granollers des de fa dos anys. Els grups que hi van agafen en préstec amb el carnet col·lectiu els documents que volen i fan el retorn la propera vegada que van a la biblioteca. Amb la Biblioteca de La Roca del Vallès, però, no han fet cap visita. Sònia Garcia reconeix que des de les Biblioteques de Granollers, una d'elles Can Pedrals i central comarcal, fan més activitats que la Biblioteca de La Roca del Vallès. És a partir d'aquí, que des del Centre Ocupacional es posen en contacte amb la Biblioteca de La Roca del Vallès per fer-los saber el seu interès de participar en visites. Observem, doncs, que sí hi ha una demanda i una necessitat i que són els mateixos usuaris potencials (en aquest cas un altre centre de la FVO) qui s'acosten a la biblioteca i demanen poder participar d'activitats tot tenint en compte l'encaix d'horaris.

Des d'aquest àmbit que estem analitzant de la cooperació també entenem la importància de la relació amb els òrgans de govern municipals. Tant la Residència Valldoríolf i la FVO

com la Biblioteca, que forma part dins l'Àrea de Serveis i Atenció a les Persones mitjançant el Servei de cultura, afirmen que mantenen una bona relació amb l'Ajuntament de La Roca del Vallès i que són receptius a escoltar nous projectes i iniciatives que es proposin. Tot i així, en el tema que ens ocupa Sònia Garcia apunta: "El que passa és que crec que ningú s'ha assegut a pensar com nosaltres podem aprofitar més aquests recursos ni per part seva, ni per part nostra tampoc". Així, no es tracta tant de falta de diàleg amb l'Ajuntament, sinó que no s'ha parat a pensar sobre aquesta necessitat no detectada. D'altra banda, des de l'Ajuntament de La Roca del Vallès no hem rebut resposta per parlar amb ells d'aquest projecte.

- **Voluntariat:** sobre aquest aspecte en tots els casos es constata que manquen persones voluntàries disponibles començant per la Residència Valldoríolf per fer les "sortides a la comunitat". Per ser voluntari cal signar un full d'acord d'assistència al voluntari (veure **11. Annexos**) i així entrar a formar part de la borsa de voluntariat de la FVO. A la Biblioteca de La Roca del Vallès passa el mateix, necessiten d'una borsa que no existeix actualment i que seria necessària per poder oferir el servei de préstec a domicili per a persones amb mobilitat reduïda, i que s'emmarca dins del departament de Serveis socials de l'Ajuntament de La Roca del Vallès. Totes dues institucions tenen intenció d'obrir una convocatòria l'any vinent. Sònia Garcia diu que costa arrencar programes de voluntariat amb persones discapacitades i que potser amb gent gran és més fàcil. "Aleshores et trobes preguntes com: i si li agafa una crisi què faig?", comenta. Tot plegat, resulta necessari buscar perfils adients i iniciar un programa de formació que fins ara no s'ha fet.

Valoració de la primera visita a la Biblioteca de La Roca del Vallès (18/12/2015): a partir de l'entrevista mantinguda amb la directora de la Biblioteca de La Roca del Vallès (19/10/2015), vaig tornar a parlar amb la responsable de les activitats, la psicòloga de la Residència Valldoríolf, per comentar-li com podríem iniciar les visites a la Biblioteca. A partir d'aquí, ella es va posar en contacte amb la directora i finalment vam acordar fer la primera visita el 18 de desembre. Tal com va suggerir Rosa Raurich s'ha fet la primera sortida amb un primer grup que ha interaccionat i reaccionat molt bé. S'ha decidit fer una segona visita el proper mes de gener, i d'aquesta manera conèixer com reaccionen i funcionen altres grups.

En aquest cas va ser una visita inicial, de presa de contacte amb la Biblioteca, l'entorn i el personal. Van anar sis usuaris (tres amb cadira de rodes), dues cuidadores amb furgoneta adaptada i jo mateixa com a voluntària. La sessió va tenir una hora de durada. Es van preparar llibres sobretot de tapa dura amb imatges d'animals, de l'espai i de persones de

diferents cultures en una sala tancada i amb música de fons. També hi havia revistes de cuina i de viatges i CD de música. Tots nosaltres ens vam presentar i ens van repartir enganxines amb el nostre nom. El personal també van regalar als usuaris com a record una bossa de la Biblioteca de La Roca del Vallès. La visita va agradar molt al grup i l'experiència ha resultat ser molt positiva. Hi ha un usuari del grup que és lector, i a partir d'ell una vegada la directora ens explica que estem a la biblioteca i quins materials hi ha exposats a les taules per a nosaltres, proposem identificar els gustos i preferències de tots ells. Amb l'ajuda de les cuidadores s'explica què li agrada a cadascú, i així el personal fa una cerca més personalitzada de contes i còmics que poden agradar.

Val a dir que d'aquesta activitat se'n farà ressò i difusió al proper número 76 de la revista de la FVO [Batec](#).

Grup de sis usuaris de la Residència Valldoriolf participant de la sessió de lectura a la Biblioteca de la Roca del Vallès

6. DISSENY DELS PRODUCTES

6.1. PROJECTE D'ANIMACIÓ A LA LECTURA: EL CAS DE LA RESIDÈNCIA VALLDORIOLF I LA BIBLIOTECA DE LA ROCA DEL VALLÈS

Entenem la lectura com un gaudi i resulta un element important en la tasca de normalització de la vida de les persones amb discapacitat intel·lectual. El fet de no saber llegir no impedeix que es pugui gaudir de la lectura d'una altra persona, de la lectura en veu alta, col·lectiva i assistida. Hem d'entendre les activitats d'animació a la lectura com a programes d'extensió bibliotecària que surten a la trobada de qui no sovinteja o desconeix la biblioteca, tot adequant-la als diferents perfils d'usuaris. A les 5a Jornada de Lectura Fàcil Montse Baldívia del Taller Escola Sant Camil deia: “Les persones que no saben llegir són les que més aprenen per l'escolta”.

La lectura com assenyalen Yubero i Larrañaga (2010) contribueix a la intervenció de problemes d'exclusió, és una eina d'acció-intervenció social i d'integració de la discapacitat (Sánchez Aponte, 2015, p. 45). En l'entorn que estem treballant la lectura ha de ser de caire recreatiu, no una acció de promoció a la lectura. Així, l'animació a la lectura són accions dirigides a crear un vincle entre el material de lectura i l'individu o grup (Jiménez, 2012, p. 64). No hem d'oblidar el paper dels jocs i joguines que a la biblioteca es poden tenir en compte a l'hora de fer extensible l'animació a la lectura per acompanyar les històries, com ara les titelles, tot tenint present que la joguina s'adigui a l'edat de l'usuari i siguin jocs duradors i realistes.

Respecte al disseny del projecte d'animació a la lectura plantejem crear una activitat de lleure que tingui una funció terapèutica i que necessita de la col·laboració de les dues entitats: la Residència Valldoríolf i la Biblioteca de La Roca del Vallès. La idea parteix de l'activitat “contes vivencials” que es realitza actualment a la Residència Valldoríolf. Com s'ha explicat aquests contes inviten a evocar els records dels usuaris. A partir d'aquesta activitat consolidada es podria inventar una història conjuntament amb la Residència Valldoríolf i la Biblioteca de La Roca del Vallès que no únicament tingués com a objectiu treballar la memòria i les impressions, sinó que la història s'escrigués seguint les pautes que marquen l'Associació Lectura Fàcil. D'aquesta manera ens assegurem que el material és adaptat a un nivell de lectura encara més fàcil i que es pot continuar complementant amb objectes per reforçar la història.

L'argument del conte podria ser la història mateixa de la FVO i la Residència Valldoriolf ara que se celebren els 50 anys i que aparegui també la figura de la Biblioteca de La Roca del Vallès, per tal que els usuaris reconeixin els espais, les cases: casa seva que és la Residència, i la Biblioteca per reforçar la idea que se sentin identificats.

Creiem que pot ser una bona manera per a que els dos centres es coneguin millor. A la vegada continuar treballant la Lectura Fàcil, que des de la Biblioteca de La Roca del Vallès ja coneixen i apliquen, i donar l'oportunitat de descobrir-la al personal de la Residència Valldoriolf i en definitiva als usuaris.

Tal com va explicar Empar Moliner a la 5a Jornada Lectura Fàcil "els llibres de Lectura Fàcil acaben essent molt poètics", i això s'aconsegueix seguint les pautes sobre el contingut. És per això que per redactar aquest conte s'hauran de tenir en compte les característiques d'aquest format com ara: l'ús de frases curtes (60 caràcters per línia) i fàcils amb un llenguatge senzill, respectar l'ordre cronològic, incloure il·lustracions que ajudin a entendre el text, tipografia clara i marges amples, etc. El més important, doncs, és seguir els factors que fan que un text sigui fàcil de llegir i d'entendre i que marquen les *Directrius per a materials de Lectura Fàcil*.

D'altra banda, pot ser convenient fer una selecció de fotografies, pictogrames i il·lustracions en les quals participin els usuaris, relacionades amb els diferents espais i personatges que apareguin a la història. "L'experiència indica que les imatges no realistes funcionen bé per a un tipus de públic de Lectura Fàcil com ara les persones amb discapacitats intel·lectuals (que entenen i interpreten el món d'una manera concreta)" (*Directrius per...*, 2012, p. 27).

La proposta vol provar de crear un conte amb un nivell fàcil de Lectura Fàcil i dirigit als usuaris amb discapacitat intel·lectual greu, i que són usuaris de la Residència Valldoriolf, i que per tant, parteixen d'un context conegut. Aquesta història tal com es fa amb l'activitat de "contes vivencials" s'explicaria en veu alta, però també donant-la a llegir als usuaris que hi saben.

Aquesta història podria esdevenir fins i tot un llibre editat en Lectura Fàcil. L'Associació Lectura Fàcil ofereix serveis editorials i ajuden a revisar, adaptar i editar els textos per poder atorgar el logo LF. Per poder dur a terme aquest projecte d'animació a la lectura, pensem que seria recomanable que les persones encarregades de crear la història poguessin fer un curs online sobre Lectura Fàcil, i formació en la redacció de textos en format Lectura Fàcil

per saber com plantejar el text narratiu. Si la proposta esdevingués realitat seria una nova bona pràctica a compartir i difondre a les jornades de Lectura Fàcil i als Premis Bones Pràctiques de l'Associació Lectura Fàcil.

Un aspecte important a tenir en compte són les aliances que necessitarem establir: col·laboració de l'Associació Lectura Fàcil i Ajuntament de La Roca del Vallès. A més a més, caldrà tenir present la difusió que en farem i com la farem (xarxes socials de la FVO i de la Biblioteca de La Roca del Vallès), tot donant a conèixer el projecte a les famílies i fent una presentació on es faci una sessió de lectura a mode contacontes pel personal de la Residència Valldoríolf i el de la Biblioteca de La Roca del Vallès.

Emmarcat en aquest disseny d'animació a la lectura ja hem pogut encetar les visites a la Biblioteca de La Roca del Vallès, i per tant els usuaris poden començar a partir d'ara a conèixer la Biblioteca.

6.2. PROPOSTA DE CREACIÓ D'UNES DIRECTRIUS: LA BIBLIOTECA PÚBLICA I EL COL·LECTIU DE DISCAPACITATS INTEL·LECTUALS

DIRECTRIUS DIRIGIDES ALS USUARIS AMB DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL DE LES BIBLIOTEQUES PÚBLIQUES

Propòsit

Les presents directrius/recomanacions volen servir de guia als professionals de la informació i la documentació a l'hora de tenir present els diferents factors que repercuteixen en els serveis que s'ofereixen des de les biblioteques públiques als usuaris amb discapacitat intel·lectual. Es tracta d'una proposta que recull les principals característiques que caldria tenir en compte quan ens dirigim a aquest col·lectiu que forma part dels serveis especials que les biblioteques públiques han d'oferir.

Si bé hi ha altres pautes i directrius existents, no trobem en elles un recull dels aspectes definitoris dels serveis bibliotecaris per a persones amb discapacitat, i en concret per a grups d'usuaris adults amb discapacitat intel·lectual que acostumen a viure en llars-residències.

Hem de tenir present que cada biblioteca adaptarà les pautes segons les seves necessitats i els recursos de què disposi. Aquesta línia de treball hauria de poder ser present als plans d'acció anuals de les biblioteques, i per altra banda poder ser extensibles als serveis bibliotecaris mòbils.

Així, el compromís social dels bibliotecaris d'oferir les mateixes oportunitats de serveis i activitats als usuaris amb discapacitat intel·lectual, passa per establir les línies de treball següents:

1. USUARIS

Els professionals han de conèixer i analitzar el seu entorn. S'han d'identificar els usuaris potencials per satisfer les seves necessitats. Per això cal definir el *target*, és a dir, els usuaris a qui ens adrecem coneixent i identificant a aquest col·lectiu dins la nostra comunitat i municipi.

Per a fer-ho és necessari un compromís de la ciutadania i que els òrgans de govern de l'Ajuntament (regidors de cultura, educació i salut) s'impliquin dialogant i buscant aliances, coneguin aquesta realitat i necessitat existent. Així se'ls podrà convèncer per a que donin suport econòmic als projectes que s'iniciïn amb aquest col·lectiu.

La biblioteca ha de tenir un paper actiu i proactiu: vol conèixer el seu entorn, s'involucra i decideix conèixer de primera mà les institucions i entitats que cuiden i treballen amb les

persones amb discapacitat intel·lectual: les residències, centres d'ocupació, llars-habitatge i escoles especials. És interessant que el personal bibliotecari visités aquests centres abans d'iniciar cap projecte, i així posar-se en contacte i poder conèixer les seves necessitats tot recollint i analitzant les dades recopilades (a partir d'enquestes i entrevistes als responsables), quins problemes detecten o tenen que la biblioteca els pugui ajudar. D'aquesta manera es podrà determinar en quina situació es troba la biblioteca respecte a aquests usuaris, quines són les seves mancances o buits i oportunitats. Cal preguntar-se què s'està fent o s'ha fet fins al moment, què es vol aconseguir i com es podrà dur a terme tot analitzant l'espai, els equipaments i els serveis de què disposa la biblioteca i quin encaix pot tenir en el pla d'acció anual.

Així mateix, llegir i conèixer bones pràctiques d'altres biblioteques poden ajudar i donar idees abans de començar a preparar cap activitat concreta. Cal recordar la necessitat de disposar d'un cronograma i d'anticipar les despeses i material que es necessitarà per preparar l'activitat. I finalment fer l'avaluació.

1.1. Les visites a la biblioteca

Quan es demani concertar una visita per primera vegada des de la residència o centre assistencial de persones amb discapacitat intel·lectual és recomanable indicar en una sol·licitud el tipus i grau de discapacitat del grup, la interacció que es dona en el grup, el nombre d'assistents, monitors o cuidadors que els acompanyen, quins materials volen veure. D'aquesta manera s'adaptarà millor la visita a les seves necessitats.

Els familiars, amics i professionals que atenen aquestes persones poden ser de gran ajuda per identificar les seves necessitats d'informació, ja que molts usuaris poden tenir dificultats en expressar-se i comunicar-se. Aquí cobra importància els gustos i preferències de les persones i la planificació centrada en la persona.

Hem de tenir present, doncs, que "d'acostar-se a les persones que tenen alguna dificultat de lectura, el millor és fer-ho conjuntament amb altres entitats de teixit associatiu del municipi: centres, escoles, agrupaments, etc., que també poden haver observat aquests problemes o que, per la seva activitat, tracten directament amb les persones que necessiten textos adaptats" (Silvestre; Capó, 2004, p. 65).

Un altre factor que es fa evident és l'accessibilitat. "Una bona accessibilitat física és clau perquè la biblioteca presti uns serveis de qualitat, ja que aquests no tenen cap valor per als qui no hi poden accedir. L'accés s'ha de dissenyar amb vista a la màxima comoditat dels usuaris i usuàries reals i potencials" (*Directrius...*, 2013, p. 65).

L'accessibilitat no tan sols passa per accedir de manera adequada i sense obstacles a l'edifici de la biblioteca, sinó també dins la biblioteca amb una alçada adequada als taulells d'informació, facilitat d'accés a les escales, ascensors, rampes, i una bona senyalització amb l'ús de pictogrames per facilitar la lectura i comprensió de les persones amb discapacitat intel·lectual.

Pensem també que els materials han de circular i estar disponibles i senyalitzats amb pictogrames en un àrea central de la biblioteca, de manera que captem l'atenció dels usuaris amb dificultats lectores. I no gensmenys important, la rebuda ha de fer-se en un ambient agradable i distés.

2. SERVEIS I ACTIVITATS

"Els bibliotecaris-documentalistes vetllaran per l'adopció de mesures tendents a facilitar l'ús dels serveis bibliotecaris a les persones amb discapacitat" (*Codi...*, 2006, p. 8).

Quan pensem en serveis, el principal que s'ofereix a tots els usuaris sense distinció és el préstec. Per aquest col·lectiu s'acostuma a fer un carnet col·lectiu per a la residència o centre, encara que també es fa préstec individual per a les persones més autònomes.

Tot i així, la biblioteca pública ha d'arribar a aquests usuaris que per les circumstàncies que sigui no poden utilitzar l'espai públic de la biblioteca. S'ha d'oferir en aquests casos el servei de préstec a domicili (Llei de biblioteques 4/1993, de 18 de març, del Sistema Bibliotecari de Catalunya, a l'article 22.3), sovint portat per voluntaris.

D'entre les principals activitats que s'ofereixen a les biblioteques per a les persones amb discapacitat intel·lectual trobem els clubs de Lectura Fàcil. Tenim força exemples de bones pràctiques al territori català i a la resta de l'Estat que poden servir de base per continuar apostant per clubs de lectura. Quan els clubs de lectura no es puguin oferir, en el cas que els grups d'usuaris no sàpiguin llegir, s'han de suplir i oferir altres activitats d'animació a la lectura com són la lectura en veu alta a partir de contacontes o lectures dramatitzades per a grups d'adults. Extrapolant l'hora del conte infantil, pot resultar molt beneficiós proposar des de la biblioteca la contractació de contacontes professionals que realitzin sessions preparades i adreçades a aquest públic.

Les exposicions són un altre exemple a treballar: des d'exposicions de fotografies i dibuixos fets pels mateixos usuaris, passant per exposicions itinerants que tractin el tema de la discapacitat intel·lectual i que siguin una mostra d'inclusió social a la biblioteca amb la resta d'usuaris.

És necessari normalitzar i incloure aquests usuaris en la resta de la programació d'activitats de la biblioteca per a que puguin participar en la mesura de les seves possibilitats: concurs de punts de llibre de Sant Jordi, hores del conte si pensem amb grups d'infants, etc. Cal tenir en compte com es classificaran les activitats segons el grau de discapacitat, i aprofitar d'altres activitats pensades de manera transversal. En la situació actual que ens trobem s'han de poder mirar de trobar activitats que esdevinguin en despeses mínimes o de cost zero.

3. COL·LECCIÓ

"Las colecciones para discapacitados deberán proporcionar materiales con un formato adecuado. Hacerlo así requiere un conocimiento, no sólo de la persona y sus intereses, sino del grado de discapacidad, las limitaciones que tiene, y de los recursos que posee para compensar esa discapacidad" (Panella, 2000, p. 42).

Cal conèixer, doncs, els interessos i necessitats (que en la majoria dels casos serà per a lleure) dels usuaris i les tipologies de materials existents: Lectura Fàcil, documents amb pictogrames, àlbums il·lustrats, música, audiollibres, pel·lícules, contes clàssics adaptats, llibres de tres dimensions o *pop-up*, jocs, titelles, puzles, format de lletra gran, Braille, etc.

Hem de concebre la biblioteca per aquests usuaris com a ludoteca (Panella, 2000, p. 31). I a la vegada obrir la possibilitat d'ampliar els materials que oferim i prestem: prestant joguines, per exemple. Dins l'organització de la biblioteca no s'han de fer distincions, aquests materials han d'estar integrats a la resta de la col·lecció.

Tot plegat s'han d'establir uns criteris de selecció en funció de l'atractiu del document, el contingut i tipografia, pictogrames, fotografies, imatges i il·lustracions realistes, amb un criteri d'actualitat, formats grans i de qualitat. En la selecció es pot comptar amb la participació conjunta de bibliotecaris i professionals d'altres àrees i dels centres amb qui col·laborem (psicòlegs, educadors, pedagogs, assistents socials, etc.), i posar així en joc la biblioteràpia.

Per a fer les compres és igual d'important conèixer les fonts on trobar documentació especialitzada atès que pot ajudar molt a fer la tria adequada: per exemple, al catàleg i [botiga](#) del web de l'Associació Lectura Fàcil es troben totes les obres publicades en format Lectura Fàcil i les editorials que hi treballen. S'hauria de poder comptar amb una partida pressupostària fixa per a la compra de materials adaptats que constés en la política de desenvolupament de la col·lecció.

En tots els casos es parteix de la col·lecció existent de la biblioteca i s'hauran de detectar prèviament les mancances avaluant la col·lecció.

És important tenir també present les desiderates o suggeriments de compra, així com les queixes que hi puguin haver sobre la manca de materials adaptats.

D'altra banda, s'han de trobar altres formes de finançament com ara cercant patrocinadors per tirar endavant, no solament la compra de materials sinó de projectes. Un bon exemple el trobem en cercar aliances amb les llibreries locals per a que donin suport en la implementació de la Lectura Fàcil, com s'ha fet a la llibreria *Atinta* del projecte [Leo para ti](#).

Quan es faci esporgada del fons és interessant pensar a fer donatius a les residències a partir de la confecció de lots.

Malgrat tot, haurem de redirigir sempre els nostres usuaris a aquells centres que prèviament haguem llistat o disposem de directori per a que puguin trobar la informació que demanen. Per això, disposar d'un directori de centres i biblioteques especialitzades en discapacitats, pot ser d'utilitat per reorientar i redirigir els usuaris o familiars quan ens demanin materials específics que no disposem a la nostra col·lecció.

4. TECNOLOGIES

Destaquem l'ús de les TIC (Tecnologies de la Informació i la Comunicació) per a les persones amb discapacitat intel·lectual. Són una ajuda i suport a l'increment de l'autonomia personal i a l'accessibilitat. Existeixen una sèrie d'eines, programes i recursos ofimàtics que els professionals de la informació hem de conèixer per poder disposar i aplicar-los des de la biblioteca. Manca, però, coneixement en aquest sentit. Sovint relacionem aquests sistemes amb un cost elevat, però existeixen sistemes augmentatius i de comunicació que actualment podem trobar en forma d'aplicacions mòbils i programes descarregables gratuïts.

Recordem que les *Directrius de l'IFLA per al servei de les biblioteques públiques* es menciona en l'apartat <<3.10.8 Equipaments informàtics i audiovisuals>> "l'accés que la biblioteca ha d'oferir als seus usuaris a Internet, als reproductors d'àudio, projectors i equipaments per a persones amb discapacitat" (*Directrius...*, 2013, p. 70).

D'altra banda, és important adaptar les pàgines web on la biblioteca tingui presència (com ara els blocs) a les normes d'accessibilitat que regula el Consorci Mundial de la Web (World Wide Web Consortium). Així mateix, estar subscrits a blocs i pàgines web que tracten les tecnologies i la discapacitat pot ser una bona eina per conèixer les darreres novetats en el sector, com per exemple [Les TIC i la discapacitat](#).

5. RECURSOS HUMANS

Dins l'atenció a l'usuari: "Tot el personal ha de rebre una formació bàsica que els prepari per tractar amb **persones amb discapacitat** o amb minories ètniques" (*Directrius...*, 2013, p. 58). La formació i reciclatge al llarg de la vida (*lifelong learning*) és indiscutible en aquests moments.

Caldria que dins l'equip de la biblioteca una persona disposés d'una formació específica, com és per exemple en el coneixement de la llengua de signes.

Dins aquestes capacitats i coneixements que es demanen, s'hauria d'incloure un nou perfil professional que es podria encabir en el suport a les persones discapacitades com és el "Bibliotecario especialista en dinamización sociocultural", que estimula l'activitat cultural i participació de tota la comunitat a través de projectes i activitats (*Perfiles profesionales del Sistema Bibliotecario Español: fichas de caracterización*, 2013, p. 36).

Destaquem les figures dels "Representants de la lectura" a Suècia amb la Lectura Fàcil, o el bibliotecari accessible (*access librarian's role*). S'ha de promoure, així mateix, la figura de "mi propio bibliotecario" que apareixen a les *Directrices para los servicios bibliotecarios dirigidos a personas con dislexia* (Nielsen; Irvall, 2002, p. 12).

Aquest bibliotecari és un professional amb coneixements especialitzats en les dificultats lectores dels usuaris i dels materials que són idonis per a ells. Una persona que coneix les discapacitats intel·lectuals i pot ajudar a atendre consultes relacionades i a ser el bibliotecari de referència, de confiança dels usuaris amb discapacitat. I a la vegada que actui d'enllaç amb la resta de l'equip, i els pugui ajudar a conèixer més sobre la temàtica i la coordinació d'activitats amb usuaris amb discapacitat intel·lectual.

Tot i així, la resta de personal ha de ser capaç de familiaritzar-se amb aquest col·lectiu i prendre contacte amb els usuaris per a no resultar-los persones desconegudes, com també respondre a preguntes que no requereixin d'un nivell d'expertesa pel que fa a temes sobre discapacitats. A partir d'aquest vincle resultarà més fàcil fer la connexió i establir el lligam amb la biblioteca, una biblioteca amigable i de confiança.

Resulta igualment interessant la figura d'un bibliotecari itinerant que doni suport a les biblioteques i pugui atendre de manera individualitzada els usuaris dels centres assistencials oferint tallers, préstec a domicili i projectes d'animació a la lectura.

Aquest nou perfil també té funcions de bibliotecari incrustat o especialitzat en aquesta temàtica i estableix col·laboració amb d'altres centres, entitats del municipi, coneix la legislació que afecta als drets de les persones amb discapacitat, les tecnologies adaptatives, avalua els serveis i activitats prestats, prioritza les línies d'actuació i treball dels objectius fixats a curt i llarg termini. En definitiva, avalua de manera qualitativa la majoria de vegades la satisfacció dels usuaris, l'ús dels lots, la consolidació del voluntariat, etc.

6. VOLUNTARIAT

La biblioteca no ha de posar cap impediment a l'usuari, i és per això que sovint necessitem poder incrementar el camp d'actuació de les biblioteques, com és el cas del foment de la lectura i del servei a domicili. "Muchas áreas municipales disponen de vehiculo propio para mejorar sus funciones –la biblioteca de Palafrugell es un ejemplo–. Si tenemos en cuenta que el servicio domiciliario para personas con discapacidad no es un servicio que colapsa a las bibliotecas, ¿por qué no atrevemos a abrirlo al gran público?" (Fenoll; Lluca, 2006).

Malgrat tot, es necessita de més recursos humans per a que aquest servei es pugui dur a la pràctica en gran part de biblioteques, i el voluntariat és una peça clau. El voluntariat també és necessari des de les residències i llars per a persones amb discapacitat intel·lectual. Des de les *Pautas para bibliotecas al servicio de pacientes de hospital, ancianos y discapacitados en centros de atención de larga duración* de l'IFLA es pot extrapolar en relació a l'establiment del servei bibliotecari d'hospital el següent: "tanto la propia institución como el organismo externo deben firmar un convenio en el que se describan claramente los fines, objetivos y obligaciones de cada uno. El convenio debe especificar el lugar que se estime más idóneo para establecer el servicio así como el tiempo de duración pactado por mutuo acuerdo" (Panella, 2000, p. 17).

Aquest conveni és el que hauria de regir el compromís de les persones voluntàries. Un document que des de la biblioteca es lliuri per ser signat. Manca encara en aquest sentit descriure les tasques que han de fer els voluntaris i la dedicació horària. S'han d'establir programes de voluntariat que incorporin des de l'inici la selecció a partir d'entrevistes, un pla de formació inicial, establir reunions a la biblioteca amb les persones voluntàries per avaluar el servei, detectar problemes i analitzar la continuïtat del projecte, i finalment valorar i recompensar la feina del voluntari.

El programa de voluntariat dirigit al col·lectiu de discapacitats intel·lectuals es troba a cavall entre voluntariat social i comunitari-cultural. Quan es planteja la necessitat d'obrir una borsa de voluntariat cal identificar el tipus de perfil que es cerca: responsabilitats i funcions, habilitats, compromís i dedicació horària que prestarà, durada, drets i deures. Tot seguit, planificar el projecte i finalment implantar-ho i portar-ho a la pràctica amb la incorporació i acollida dels voluntaris.

En el cas que es vulgui promoure el servei de préstec a domicili caldrà preveure també la documentació relativa a l'assegurança d'accidents (*Pautes per a la incorporació de voluntaris a la Biblioteca pública*, 2013). Es recomana en tots els casos tenir com a guia la [Gestió d'entitats no lucratives: aspectes jurídics i de gestió del voluntariat](#).

El perfil dels voluntaris pot ser ben divers: des de professionals jubilats que vulguin fer una tasca d'interès social (proposta suggerida per Carme Mayol a la 5a Jornada de Lectura Fàcil de 2015), o familiars que han perdut fills amb discapacitat intel·lectual i que els pot servir d'estímul i ajuda, a més de conèixer el tracte que cal mantenir amb els usuaris amb necessitats especials. Pensem també que per donar continuïtat als projectes calen persones joves, estudiants o recents graduats de disciplines com educació especial o informació i documentació, que poden ser grans actius en desenvolupar activitats de manera col·laborativa. Per altra banda, no hem de descartar tampoc la possibilitat d'incloure voluntaris amb discapacitats que facin pràctiques a la biblioteca, o que puguin ajudar en activitats i tallers dins la preparació d'algun cicle. D'aquesta manera reforcem la inclusió social.

La biblioteca ha d'implicar a la ciutadania amb un projecte de voluntariat que tingui continuïtat a través de campanyes de captació de voluntaris, podent oferir a canvi alguna contraprestació que animi els ciutadans a no deixar el programa com ara: avantatges en activitats culturals (sortides literàries, teatre, etc.) per ser membre de l'associació d'amics de la biblioteca.

Es poden manllevar i adaptar bones pràctiques com el cas dels "Representants de la lectura" del model suec del Centre Easy-to-Read i la Swedish National Association for Persons with Intellectual Disability, que organitzen sessions de lectura en veu alta en els centres de dia i d'assistència per a persones amb discapacitat (*Directrius per...*, 2012, p. 38). Aquest seria un bon exemple per incentivar el voluntariat i desplegar una xarxa que arribi a ser forta a casa nostra.

7. COOPERACIÓ I TREBALL EN XARXA

En aquest apartat volem destacar sobretot el paper i la figura del bibliotecari mediador, que ofereix accés a la informació, a la cultura, al coneixement, a l'educació i l'oci.

Som un col·lectiu que no treballem sols. Necessitem cercar suport i col·laboració amb d'altres professionals, que en el cas que ens ocupa, són especialistes en Lectura Fàcil, pedagogs i educadors, assistents socials, psicòlegs, etc.

Per poder desenvolupar el nou perfil especialitzat en l'atenció al públic amb discapacitats s'ha de reforçar la formació. És per això que cal ampliar l'oferta de cursos de formació específics per a professionals en matèria de persones amb discapacitat intel·lectual. Aquesta tasca la porta a terme el Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya (COBDC).

A més a més, el treball en xarxa amb associacions professionals com el COBDC, és des d'on es podrien oferir recursos i formació gratuïta als voluntaris de les biblioteques públiques.

8. DIFUSIÓ I MÀRQUETING

Les eines de màrqueting de què disposa la biblioteca pública són diverses. Per a fer un bon ús de les estratègies de màrqueting es recomana consultar l'apartat <<7. El màrqueting a les biblioteques>> de les *Directrius de l'IFLA per al servei de les biblioteques públiques*.

Ens interessa destacar que des de la biblioteca s'ha de posar en contacte amb les institucions per a discapacitats intel·lectuals dins el municipi i demanar-los que facin de boca-orella. Amb la seva col·laboració que traslladin què s'està realitzant a la biblioteca pública a d'altres persones que puguin estar interessades, com són les famílies dels usuaris.

D'aquesta manera es podrà confeccionar un *mailing* específic on la biblioteca pugui enviar guies de lectura comentades: un exemple "[El calaix de la diversitat](#)" preparada dins el Dia Internacional de les Persones amb Discapacitat (3 de desembre), novetats bibliogràfiques i recursos web d'interès sobre la temàtica, com a servei de difusió de la informació d'alertes de novetats mitjançant la subscripció a la biblioteca.

Pot ser igualment interessant fer difusió dels serveis especials que s'ofereixen a través de la ràdio i premsa local, xarxes socials de la biblioteca (Facebook, Twitter, blocs), i a la pàgina web corporativa de l'ajuntament.

Resulta altrament interessant tenir en compte fonts d'informació que poden ajudar-nos a estar al dia sobre novetats bibliogràfiques en relació a les discapacitats. Un exemple, és el bloc [Discalibros](#) que uneix literatura i discapacitat (no únicament discapacitat intel·lectual), o bé [Bibliodiversia](#), poden ser bons recursos per estar subscrits i rebre informació que pot resultar interessant de cara al desenvolupament de la col·lecció.

En tots els casos es recomana fer partícips en la difusió als usuaris de les residències a través del disseny, fent dibuixos per promocionar els projectes i els serveis d'extensió bibliotecària (Panella, 2000, p. 36).

Per un altre costat, hem de decidir si el que duem a terme ho pengem al web de manera oberta i accessible a tota la ciutadania, o ho utilitzem com a protocol i document de treball, de manera que es té en privat com una mena d'intranet.

Per compartir les bones pràctiques es fa necessari promoure la publicació d'articles i la preparació de trobades i jornades, no tan sols en l'àmbit de la Lectura Fàcil, sinó d'altres que promoguin el coneixement del treball i relació existents entre biblioteca i discapacitat intel·lectual.

Finalment, un altre punt a destacar és disposar d'una carta de serveis per als usuaris on s'incloguin aspectes com l'accessibilitat a la biblioteca, la formació del personal en matèria d'atenció al discapacitat, o el servei de préstec a domicili.

BIBLIOGRAFIA

- *Codi deontològic del Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya* (2006). [Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 2006]. 18 p. Disponible en línia: <http://www.cobdc.org/collegi/codi_deontologic.html>. [Consulta: 07/01/2016].
- *Directrius de l'IFLA per al servei de les biblioteques públiques* (2a edició revisada) (2013). Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 2013. 149 p. ISBN 978-3-11-023226-4. Disponible en línia: <<http://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/series/147-ca.pdf>>. [Consulta: 07/12/2015].
- *Directrius per a materials de Lectura Fàcil* (2012). Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 2012. 52 p. Disponible en línia: <http://www.cobdc.org/publica/directrius/directrius_lf.pdf>. [Consulta: 27/10/2015].
- Fenoll Clarabuch, Carme; Lluca Fonollosa, Ciro (2006). "Cincuenta ideas para sorprender desde la biblioteca pública". *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, núm. 17 (desembre 2006). Accessible des de: <<http://bid.ub.edu/17fenol2.htm>>. [Consulta: 07/10/2015].
- *Llei de biblioteques 4/1993, de 18 de març, del Sistema Bibliotecari de Catalunya* (1993). [Barcelona: Parlament de Catalunya, 1993]. 16 p. [en línia]. <http://www.bne.es/es/Colecciones/Adquisiciones/DepositoLegal/LegislacionAutonomica/doc/Llei_Sistema_Bibliotecari.pdf>. [Consulta: 24/07/2015].
- Nielsen, Gyda Skat; Irvall, Birgitta (2002). *Directrices para los servicios bibliotecarios dirigidos a personas con dislexia*. The Hague: IFLA Headquarters, cop. 2002. 36 p. Disponible en línia: <<http://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/professional-report/76.pdf>>. [Consulta: 10/11/2015].
- Panella, Nancy Mary (ed.) (2000). *Pautas para bibliotecas al servicio de pacientes de hospital, ancianos y discapacitados en centros de atención de larga duración*. The Hague: IFLA Headquarters, cop. 2000. 48 p. Disponible en línia: <<http://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/professional-report/69.pdf>>. [Consulta: 20/07/2015].
- *Pautes per a la incorporació de voluntaris a la Biblioteca pública* (2013). Barcelona: Gerència de Serveis de Biblioteques. Secció de Planificació, Avaluació i Qualitat, des. 2013. 23 p.
- Silvestre Gusí, Núria; Capo, Rosa Maria (2004). "La Lectura Fàcil a les biblioteques catalanes". *Item*, núm. 36 (2004), p. 57-77. Accessible des de: <<http://www.raco.cat/index.php/Item/article/viewFile/22614/22448>>. [Consulta: 17/07/2015].
- Tejada Artigas, Carlos Miguel; Martínez González, Belén (coord.) (2013). *Perfiles profesionales del Sistema Bibliotecario Español: fichas de caracterización*. Grupo de Trabajo sobre perfiles profesionales. Consejo de Cooperación Bibliotecaria. Ministerio de Educación, Cultura y Deporte, 2013. 51 p. Disponible en línia: <<http://travesia.mcu.es/portaln/jspui/bitstream/10421/6841/1/perfilesprofesionalesSBE.pdf>>. [Consulta: 10/11/2015].

7. CONCLUSIONS

Amb el present treball s'ha donat resposta als tres objectius que ens havíem plantejat en un començament. En primer lloc, com a objectiu general hem pogut plantejar el model del projecte d'animació a la lectura per a l'estudi de cas concret, la Residència Valldoríolf i la Biblioteca de La Roca del Vallès. A més a més, una línia de treball que s'ha després d'aquest objectiu i que s'ha pogut portar a la pràctica: la primera visita amb un grup de sis usuaris a la Biblioteca de La Roca del Vallès que mai abans s'havia fet.

D'altra banda, respecte als objectius específics també s'han resolt de manera positiva. Creiem que a partir del marc teòric i de la resta d'apartats del treball, es dona una visió dels serveis i activitats que s'estan oferint a les biblioteques públiques de Catalunya al col·lectiu de discapacitats intel·lectuals (objectiu específic 1) tractant aspectes com la Lectura Fàcil i els clubs que se'n deriven, l'aplicació i suport de les noves tecnologies amb aquests usuaris, i les bones pràctiques que més destaquen en l'àmbit català, espanyol i europeu. Finalment, hem elaborat unes directrius de treball dirigides a aquest col·lectiu que s'han vehiculat a partir de l'estat de la qüestió, la revisió bibliogràfica, directrius relacionades (destacant sobretot aquells punts que feien especial atenció a les persones amb discapacitat i discapacitat intel·lectual a les *Pautas para bibliotecas al servicio de pacientes de hospital, ancianos y discapacitados en centros de atención de larga duración*; *Directrius de l'IFLA per al servei de les biblioteques públiques* i *Directrius per a materials de Lectura Fàcil*).

S'han pogut conèixer els centres existents i els projectes que més excel·leixen al nostre territori, així com el cas emblemàtic de Suècia en l'àmbit de la Lectura Fàcil. Els països nòrdics (Suècia, Noruega, Dinamarca, Finlàndia i Letònia) són els que es troben en millor situació respecte al [moviment per a la Lectura Fàcil](#) (Sundin, 2008).

La metodologia de camp que hem dut a terme amb l'elaboració de les tres entrevistes mantingudes creiem que ha dotat del treball d'una base de realitat, d'un exemple concret però que es pot extrapolar a més casos i centres on, dissortadament, encara manca establir una relació directa entre la biblioteca pública i uns usuaris que no són del tot visibles. Per sort, les llars-residències i centres on gran part de les persones adultes amb discapacitat intel·lectual viuen són un punt clau per trobar aquests usuaris potencials. Amb l'ajuda i col·laboració d'aquestes entitats que treballen per a la salut i benestar d'aquestes persones, el treball que es pot desplegar des de la biblioteca pública pot tenir un punt de partida més ràpid i focalitzat.

Hem pogut comprovar que des de les biblioteques públiques s'ha fet feina, i les bones pràctiques ens ho constaten. Tot i així, percebem que la manca de continuïtat criticada a la bibliografia, així com un treball més a fons i col·laboratiu amb altres professionals i agents dins el món de les discapacitats intel·lectuals encara resta per fer. Obrir les portes de la biblioteca pública com a espai de cohesió i inclusió social no és suficient. Falta creure en la necessitat de canvi i explotar molt més les eines de què disposem, per millorar des del nostre sector la qualitat de vida dels usuaris amb discapacitat intel·lectual. La biblioteca pública ha de continuar en l'empresa de teixir el territori, fer-se present i demostrar a les entitats i persones amb discapacitat intel·lectual que els pot ajudar. En aquest sentit, la trobada, diàleg i enllaços entre els centres és cabdal, com també ho és amb els òrgans de govern municipals. Un cas de mirada territorial que va explicar a la 5a Jornada de Lectura Fàcil d'aquest any Assumpta Bailac, gerent del Consorci de Biblioteques de Barcelona, el trobem amb un projecte de Lectura Fàcil al districte de Sant Andreu. Bailac explica que la proposta no va reeixir però que van aprendre que va faltar: una trobada final amb tots els implicats. Des d'aquest treball s'ha pogut entrevistar amb els principals responsables, però no hem aconseguit parlar amb l'assistent social de l'Ajuntament de La Roca del Vallès. Així doncs, si volem que aquest projecte continui en el futur caldrà que tothom s'impliqui, per acabar finalment reunint a tots ells.

D'altra banda, pensem que les implicacions d'aquest treball ens ha permès la possibilitat d'obrir una nova realitat, possibilitats reals de treball a la Residència Valldoríolf i a la Biblioteca de La Roca del Vallès. S'ha aconseguit que els dos centres es coneguessin, tot fent difusió dels serveis que ofereix la biblioteca pública, proposant millores, identificant mancances i possibilitats de col·laboració i de treball cooperatiu. Una mancança que s'ha fet evident per totes bandes és el personal voluntari, que es veu com una línia de treball futura. També la possibilitat que la Biblioteca de La Roca del Vallès es desplaci a la Residència Valldoríolf per oferir, tal com s'indica a les directrius, el servei de préstec a domicili. Tot plegat s'ha obert una oportunitat de captar nous usuaris, un nou públic interessat en la biblioteca.

Com a línia futura de treball es podria editar un vídeo que servís de presentació del projecte d'animació a la lectura de la Residència Valldoríolf per fer difusió a través de les xarxes socials, i d'altres canals de la FVO i la Biblioteca de La Roca del Vallès. De la mateixa manera, creiem que fora interessant que des de la xarxa [DINCAT](#) (Discapacitat Intel·lectual Catalunya), que agrupa a més de 300 entitats sense ànim de lucre i d'on forma part la [Fundació Privada Vallès Oriental \(FVO\)](#); es poguessin aprofitar les trobades de les entitats

per fer visible el paper de la biblioteca pública, i presentar-ne el cas de bona pràctica amb la Residència Valldoriolf.

Així mateix, com a conclusions també voldríem destacar els següents aspectes:

- Observem la manca de programes de voluntariat existents per manca de recursos: de gestió i cooperació amb altres entitats i òrgans de govern; temps, i personal disponible que s'encarregui de la formació i seguiment de les persones voluntàries. Així mateix, caldria ampliar l'oferta de préstec a domicili per a que sigui una realitat.

- Cal aprendre a reconèixer les diferents discapacitats. S'acostuma a entendre la majoria de casos de manera general, en bloc, sense distingir i comprendre cada tipus, com per exemple discapacitat intel·lectual o discapacitat mental.

- La necessitat que tenim els professionals de la informació d'influir, dinamitzar i cooperar amb altres professionals d'altres sectors per aconseguir plegats millorar aquest àmbit. Tal com s'indica a les *Directrius per a materials de Lectura Fàcil*: “La capacitat de treball bibliotecari amb grups especials (gent que viu en pisos de grup, centres de dia, institucions i organitzacions per als discapacitats), com també amb les persones que les cuiden” (*Directrius per...*, 2012, p. 39).

- Per un altre costat, dins la Lectura Fàcil es podria realitzar un estudi de les residències de discapacitats intel·lectuals a Catalunya que participen en clubs de Lectura Fàcil i quina metodologia fan servir per conduir les sessions. Igualment, es podria confeccionar un nou qüestionari a les biblioteques públiques catalanes sobre la implementació de la Lectura Fàcil, ja que han passat més de deu anys des que es va realitzar per primera vegada el 2003 (Silvestre; Capo, 2004), i poder observar l'evolució que ha tingut, si aquests materials responen a les necessitats dels usuaris i com es troba la discapacitat intel·lectual representada.

- Una altra línia de treball i que no hi ha gaire bibliografia al respecte són els bibliotecaris amb discapacitats (Centro Estatal..., 2008, p. 83). La bibliotecària Laura Novelle, que va participar en un webinar de [SocialBiblio](#), n'és un exemple. De manera relacionada també es podria treballar sobre la formació dels professionals per atendre a persones amb discapacitat o minories. Un exemple el trobem amb Anne Gallen, professora de biblioteconomia de la Universitat de Concordia (Canadà), que va fer un treball sobre com es contempla a nivell internacional la formació de bibliotecaris per a atendre a persones en situació de desavantatge (Mayol, 1998).

- Finalment, caldria actualitzar el directori dels centres i biblioteques especialitzades en discapacitats (a Catalunya disposem de l'article "El món de les discapacitats: biblioteques, centres de documentació i fons documentals" d'Anna Marquès Soteras i Rosa Sanahuja i Ballart (1996)), que ens pot ajudar a vincular aquestes biblioteques per donar suport als centres residencials i als seus usuaris.

8. VALORACIÓ PERSONAL

D'aquest Treball Final de Grau destaco sobretot la possibilitat que m'ha brindat poder iniciar una col·laboració i vincle amb la Residència Valldoriolf i la FVO, no tan sols ja com a familiar d'un dels usuaris del centre, sinó ara també com a professional que vol promoure un projecte d'animació a la lectura juntament amb la Biblioteca de La Roca del Vallès. Espero que aquest inici que es dóna amb aquest treball tingui els seus fruits en el futur, aplicant la proposta d'animació a la lectura que hem presentat. També el fet de despertar la curiositat, de donar a conèixer l'existència de recursos i serveis que la biblioteca pública pot i ha d'oferir a aquest col·lectiu. I finalment, subratllo l'oportunitat d'haver treballat amb un equip multidisciplinar.

M'agrada la idea que apunta la professora i tutora Rosa Seguí d'aquest treball com una "recerca qualitativa de cara a la transformació". Una transformació que s'ha provat d'enfocar a repensar com es poden millorar els serveis i activitats que oferim als usuaris amb discapacitat intel·lectual, com es poden transformar partint de la proposta de les directrius presentades. Un treball que ha volgut tenir un caire més social, d'apropament directe amb aquest col·lectiu de la nostra societat.

Aquest projecte m'ha despertat de nou la vocació de fer d'alguna manera de contacontes i de tornar, com he fet des de petita, a explicar històries al meu germà les estones que vaig a la Residència a veure'l. En trec una valoració molt positiva ja que puc observar de primera mà el bé que li fa escoltar històries, el fet que pren atenció i somriu i repeteix els noms dels personatges que li agraden. Aquest any hem començat a llegir plegats *L'illa del tresor* de Robert Louis Stevenson, i se'ns dubte el capità i les seves cançons marineres li fascinen! Una experiència la de la lectura i de llegir plegats que reforça el nostre lligam fraternal i ens uneix encara més, igual com ho ha fet sempre la música, la seva gran passió.

9. AGRAÏMENTS

Vull començar donant les gràcies a la meua mare Iluminada per haver-me inspirat en l'elecció de la tria del tema del treball. Sempre he cregut que acabaria fent un treball que vinculés el paper de la biblioteca i les persones amb discapacitat intel·lectual, atès que és una realitat que conec i que em toca de ben a prop amb el meu germà Guillem. I aquest treball n'és el resultat. Mil gràcies a l'energia que em trasmet i a la motivació que m'ha brindat el meu germà en perseverar en fer el treball.

Dono també les gràcies a la professora Aurora Vall per guiar-me i donar-me consells just quan decidia l'enfocament del treball. Al personal de la Fundació Privada Vallès Oriental (i al Centre Ocupacional Xavier Quincoces) i del centre que ens ocupa, la Residència Valldoriolf, per haver-se implicat des del començament i l'entusiasme que mostren per engegar noves activitats. Especialment a l'Àlicia Poveda, psicòloga del centre, per la seva disponibilitat i ajuda prestada en l'enfocament actual de les discapacitats i la preparació de la primera visita a la Biblioteca de La Roca del Vallès; així com a Rosa Raurich, directora de la Residència, per acceptar l'entrevista que vaig fer-li.

Igualment agraeixo l'atenció de la directora de la Biblioteca de la Roca del Vallès, Joana Moral. I finalment a la meua tutora Rosa Seguí per atendre'm a les tutories, els seus consells per millorar el treball i que m'hagi presentat la figura del neuròleg Oliver Sacks.

10. BIBLIOGRAFIA

Articles

- Alòs-Moner, Adela d'; Bailac, Assumpta; Hernández-Sánchez, Hilario (2015). “La dimensión social de la biblioteca pública”. *Fundación Biblioteca Social*. Accessible des de: <<https://adelaalos.wordpress.com/2015/02/02/dimension-social-biblioteca-publica/>>. [Consulta: 20/07/2015].
- Altamirano Cardoso, Antonia; Moreno i Pulido, Alcía; Moreno Romero, Irene; Vilarrasa Delgar, Montse (2004). “Activitats per a discapacitats mentals a la biblioteca pública: l’hora del conte a la biblioteca Sant Pau i Santa Creu”. *Item*, núm. 36 (2004), p. 79-86. Accessible des de: <<http://www.raco.cat/index.php/Item/article/viewFile/22615/22449>>. [Consulta: 17/07/2015].
- Biblioteca Marcel·lí Domingo de Tortosa (2010). “Sumem veus: lectura sense barreres”. *Memòria. Projecte per a la programació estable d’accions de promoció de lectura a joves i infants discapacitats*. Accessible des de: <http://www.bibliotecaspublicas.es/tortosa/publicaciones/PROYECTO_MM.pdf>. [Consulta: 20/07/2015].
- Carrillo, Nereida (2015). “Hemingway i Calders contra el mal de cap i l’estrès?”. *Ara.cat* (12/10/2015). Disponible en línia: <http://www.ara.cat/premium/Hemingway-Calders-contra-mal-lestres_o_1447655246.html>. [27/10/2015].
- Centrum för Lättläst (Centre per a la Lectura Fàcil) (2000). “Els representants de la lectura: un model que dóna oportunitats a persones amb limitacions per a la lectura”. *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, núm. 4 (juny 2000). Accessible des de: <<http://bid.ub.edu/04centru.htm>>. [Consulta: 07/10/2015].
- Dorsey, Anne (2005). “Breaking down barriers to open wide the library doors”. *Feliciter. Canadian Library Association*, no. 51, 4 (2005), p. 181-183.
- Font i Roura, Josep (2004). “Les persones amb discapacitat intel·lectual i l’accés a l’alfabetització”. *Item*, núm. 37 (2004), p. 39-46. Accessible des de:

- <<http://www.raco.cat/index.php/Item/article/viewFile/22619/39366>>. [Consulta: 17/07/2015].
- Gallo León, José Pablo; García Sáenz de Tejada, Clara (2004). “Bibliotecas y personas discapacitadas: la experiencia de la Biblioteca Regional de Murcia”. *Boletín de la ANABAD*, vol. 54, núm. 1-2 (2004), p. 101-114. Accessible des de: <<http://sid.usal.es/articulos/discapacidad/14349/8-2-6/bibliotecas-y-personas-discapacitadas-la-experiencia-de-la-biblioteca-regional-de-murcia.aspx>>. [Consulta: 07/10/2015].
 - Hernández, Hilario (2011). “Lectura Fácil, lectores difíciles”. *2a Jornada d'intercanvi d'experiències en Lectura Fàcil. Usuaris i gestors* (2011). Accessible des de: <http://www.cobdc.org/jornades/JLF/JILF_26-10-2011/>. [Consulta: 26/02/2016].
 - Jiménez Martínez, Lutgardo (2012). “La animación a la lectura en las bibliotecas... La construcción de un camino hacia la lectura”. *Boletín de la Asociación Andaluza de Bibliotecarios*, núm. 103 (Enero-Junio 2012), p. 59-78. Accessible des de: <<http://www.aab.es/publicaciones/bolet%C3%ADn-aab/bolet%C3%ADn-103/>>. [Consulta: 17/07/2015].
 - López Cuadra, Remei; Silvestre Gusí, Núria (2008). “Els clubs de Lectura Fàcil a les biblioteques: un pas més en el foment de la lectura”. *11es Jornades Catalanes d'Informació i Documentació* (2008), p. 423-444. Accessible des de: <http://www.cobdc.org/jornades/11JCD/actes11jcid/comunicacions/pag_423.pdf>. [Consulta: 05/10/2015].
 - Mayol, Carme (1998). “Lectores con discapacidad física y mental”. *Educación y biblioteca*, núm. 87 (1998. Ejemplar dedicado a: Discapacidades y bibliotecas), p. 32-42. Accessible des de: <http://gredos.usal.es/xmlui/bitstream/handle/10366/115281/EB10_No87_P32-42.pdf?sequence=1>. [Consulta: 07/10/2015].
 - Meneses Tello, Felipe (2008). “Servicios bibliotecarios para grupos vulnerables: la perspectiva en las directrices de la IFLA y otras asociaciones”. *Inf. & Soc.:Est., João Pessoa*, v.18, n.1, p.45-66, jan./abr. 2008. Accessible des de:

- <<http://www.ies.ufpb.br/ojs/index.php/ies/article/view/1639/1652>>. [Consulta: 07/10/2015].
- Millán Reyes, Ana Nieves (2011). “Bibliotecas, centros de documentación y servicios especializados sobre discapacidad en España: guía de recursos”. *Boletín de la Asociación Andaluza de Bibliotecarios*, núm. 102 (Julio-Diciembre 2011), p. 78-94. Accessible des de: <<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=4004304>>. [Consulta: 17/07/2015].
 - Montero, Delfín (200?). “Disminucions: noves perspectives en la definició de retard mental”. *Revista d’informació i investigació socials*. [15 p.].
 - Peix Cruz, Susana (2014). “Bibliotecas inclusivas, bibliotecas para todos”. *Boletín de la Asociación Andaluza de Bibliotecarios*, núm. 107 (Enero-Junio 2014), p. 42-49. Accessible des de: <<http://sid.usal.es/idocs/F8/ART21608/peix.pdf>>. [Consulta: 17/07/2015].
 - Quintana García, Inmaculada (2014). “Discapacidad en el siglo XXI”. *Boletín de la Asociación Andaluza de Bibliotecarios*, núm. 107 (Enero-Junio 2014), p. 26-41. Accessible des de: <<http://www.aab.es/publicaciones/bolet%C3%ADn-aab/bolet%C3%ADn-107/>>. [Consulta: 17/07/2015].
 - Sánchez Aponte, Anaga (2015). “Lee, conoce y empatiza: itinerario de lectura para la sensibilización hacia la discapacidad”. *Educació social. Revista d’intervenció Socioeducativa*, núm. 59 (2015), p. 39-53. Accessible des de: <<http://www.siiis.net/documentos/ficha/501779.pdf>>. [Consulta: 07/10/2015].
 - Sánchez-García, Sandra; Yubero, Santiago (2015). “Función social de las bibliotecas públicas: nuevos espacios de aprendizaje y de inserción social”. *El profesional de la información*, v. 24, núm. 2 (Marzo-Abril 2015). Accessible des de: <<http://www.elprofesionaldelainformacion.com/contenidos/2015/mar/03.pdf>>. [Consulta: 07/10/2015].
 - Schalock, Robert L. (2009). “La nueva definición de discapacidad intelectual, apoyos individuales y resultados personales”. *Siglo Cero. Revista Española sobre Discapacidad Intelectual*, vol. 40 (1), núm. 229 (2009), p. 22-39. Accessible des de: <

- <http://www.feaps.org/archivo/publicaciones-feaps/siglo-cero/numeros-gratuitos/902-no-229.html>>. [Consulta: 26/10/2015].
- Schalock, Robert L.; Verdugo, Miguel Ángel (2007). “El concepto de calidad de vida en los servicios y apoyos para personas con discapacidad intelectual”. *Siglo Cero. Revista Española sobre Discapacidad Intelectual*, vol. 38 (4), núm. 224 (2007), p. 21-36. Accessible des de: <<http://www.feaps.org/archivo/publicaciones-feaps/siglo-cero/numeros-gratuitos/376-n224.html>>. [Consulta: 26/10/2015].
 - Seguí, Rosa; Vall, Aurora (2012). “Biblioteca pública y discapacidad: recursos y servicios para todos”. *VIII Jornadas científicas internacionales de investigación sobre discapacidad* (2012), p. 1-9. Accessible des de: <http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/28912/1/SEGUI_VALL_COMUNICACION_ACTAS_2012.pdf>. [Consulta: 07/10/2015].
 - Silvestre Gusí, Núria; Capó, Rosa Maria (2004). “La Lectura Fàcil a les biblioteques catalanes”. *Item*, núm. 36 (2004), p. 57-77. Accessible des de: <<http://www.raco.cat/index.php/Item/article/viewFile/22614/22448>>. [Consulta: 17/07/2015].
 - Sulé Duesa, Andreu (2004). “Informe del seminari “Serveis especials a les biblioteques: parlen els usuaris” (Barcelona, 14 de febrer de 2004)”. *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, núm. 12 (juny 2004). Accessible des de: <http://bid.ub.edu/consulta_articulos.php?fichero=12sule1.htm>. [Consulta: 17/07/2015].
 - Sundin, Maria. “Situació actual d’organitzacions de lectura fàcil en països petits: exemples de Suècia, Noruega, Dinamarca, Finlàndia i Letònia”. *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, núm. 20 (juny 2008). Accessible des de: <<http://bid.ub.edu/20sundi1.htm>>. [Consulta: 17/07/2015].
 - Turiel, Josep (2004). “Recursos web sobre lectura fàcil i serveis especials”. *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, núm. 12 (juny 2004). Accessible des de: <<http://bid.ub.edu/12turiel.htm>>. [Consulta: 17/07/2015].

- Vall Casas, Aurora (2008). “El nom fa la cosa? Les biblioteques per a pacients: una aproximació terminològica”. 11 es *Jornades Catalanes d’Informació i Documentació*, (2008), p. 459-481. Accessible des de: <
http://www.cobdc.org/jornades/11JCD/actes11jcid/comunicacions/pag_459.pdf>.
[Consulta: 20/07/2015].

Monografies i contribucions

- Alcocer, Nair; Cid, Paloma; Rodríguez, Luis (2012). “Sistemas aumentativos y alternativos de comunicación en las personas con discapacidad”. En: Nieto, Laura. *Aplicación de las tecnologías de la información y las comunicaciones en la vida diaria de las personas con discapacidad*. A Coruña: Universidade da Coruña, Servizo de Publicacións: Fundación Orange, p. 96-105.
- Centro Estatal de Autonomía Personal y Ayudas Técnicas (CEAPAT) ... [et al.] (2008). *Bibliotecas accesibles para todos: pautas para acercar las bibliotecas a las personas con discapacidad y a las personas mayores*. Colección Manuales y Guías Serie Servicios Sociales. Madrid: Instituto de Mayores y Servicios Sociales (IMSERSO). Disponible en
línea: <
http://www.mcu.es/bibliotecas/docs/bibliotecas_accesibles_para_todos.pdf>.
[Consulta: 20/07/2015].
- *Directrius de l’IFLA per al servei de les biblioteques públiques* (2a edició revisada) (2013). Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 2013. 149 p. ISBN 978-3-11-023226-4. Disponible en línia: <
<http://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/series/147-ca.pdf>>. [Consulta: 07/12/2015].
- *Directrius per a materials de Lectura Fàcil* (2012). Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 2012. 52 p. Disponible en línia: <
http://www.cobdc.org/publica/directrius/directrius_lf.pdf>. [Consulta: 27/10/2015].
- Domínguez Besada, Ana Belén (2012). “Proyecto Xandre. Elaboración de cuentos adaptados y accesibles”. En: Nieto, Laura. *Aplicación de las tecnologías de la información y las comunicaciones en la vida diaria de las personas con discapacidad*. A

Coruña: Universidade da Coruña, Servizo de Publicacións: Fundación Orange, p. 225-236.

- Fuertes, José Luís; Martínez, Loïc (2012). “Accesibilidad web. Legislación y estándares”. En: Nieto, Laura. *Aplicación de las tecnologías de la información y las comunicaciones en la vida diaria de las personas con discapacidad*. A Coruña: Universidade da Coruña, Servizo de Publicacións: Fundación Orange, p. 272-285.
- *Manifest de la Unesco de la Biblioteca Pública 1994*. [Barcelona]: COBDC, 1994. Disponible en línea: <http://www.cobdc.org/publica/manifestos/manifest_bp.html>. [Consulta: 20/05/2015].
- Nieto, Laura (2012). *Aplicación de las tecnologías de la información y las comunicaciones en la vida diaria de las personas con discapacidad*. A Coruña: Universidade da Coruña, Servizo de Publicacións: Fundación Orange. 332 p. (Cursos, congresos e simposios; 127). ISBN 9788497495189.
- Panella, Nancy Mary (ed.) (2000). *Pautas para bibliotecas al servicio de pacientes de hospital, ancianos y discapacitados en centros de atención de larga duración*. The Hague: IFLA Headquarters, cop. 2000. 48 p. Disponible en línea: <<http://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/professional-report/69.pdf>>. [Consulta: 20/07/2015].
- *Pautes per a la incorporació de voluntaris a la biblioteca pública (2013)*. Barcelona: Diputació de Barcelona. Xarxa de Biblioteques Municipals, 2013. 23 p.
- Pérez Pérez, José Raúl (1998). *Una biblioteca para discapacitados*. Salamanca: Universidad Pontificia, 1998. Manuales (Universidad Pontificia de Salamanca); 13. 180 p. ISBN 8472994090.
- Togores Martínez, Rosa (2015). *El valor de les biblioteques públiques en la societat: el cas de la Xarxa de Biblioteques Municipals*. Diputació de Barcelona: Gabinet de Premsa i Comunicació de la Diputació de Barcelona, 2015. 119 p. Disponible en línea: <<https://www1.diba.cat/libreria/pdf/55309.pdf>>. [Consulta: 24/07/2015].

- Vall Casas, Aurora (2011). *Les biblioteques per a pacients: descrivint el present, imaginant el futur (La Regió Sanitària Barcelona)*. Universitat de Barcelona. Departament de Biblioteconomia i Documentació, 2011. Disponible en línia: <<http://www.tdx.cat/handle/10803/98476>>. [Consulta: 20/07/2015].
- Verdugo Alonso, Miguel Ángel (dir.) (2008). *Escala GENCAT: formulari de l'Escala GENCAT de Qualitat de vida*. ISBN 9788439377511. Disponible en línia: <<http://inico.usal.es/documentos/EscalaGencatFormularioCAT.pdf>>. [Consulta: 20/07/2015].
- Walling, Lucas; Irwin, Marilyn M. (1995). *Information services for people with developmental disabilities: the library manager's handbook*. Connecticut [etc.]: Greenwood Press, 1995. XXI, 344 p. (Greenwood library management collection). ISBN 0313287805 (cart.).

Recursos web

- Angulo, Ester (2012). *Discapacidad en las bibliotecas* [en línia]. Biblogtecarios. <<http://www.biblogtecarios.es/esterangulo/discapacidad-en-las-bibliotecas/>>. [Consulta: 17/07/2015].
- Associació Lectura Fàcil (2015) [en línia]. <<http://www.lecturafacil.net/>>. [Consulta: 26/02/2016].
- Associació Lectura Fàcil (2015). *Implantació de la Lectura Fàcil a Catalunya* [en línia]. <<http://www.lecturafacil.net/news/balanc-jornada-lectura-facil-i-biblioteques-una-co/>>. [Consulta: 26/02/2016].
- Banc de Bones Pràctiques (2015) [en línia]. <<http://www.bbp.cat/>>. [Consulta: 20/07/2015].
- *Biblioteràpia: noves oportunitats en un àmbit poc conegut* (2015) [en línia]. <<http://www.cobdc.net/document/editorials/biblioterapia-noves-oportunitats-en-un-ambit-poc-conegut/>>. [Consulta: 02/11/2015].

- *Canadian guidelines on library and information services for people with disabilities* (1997) [en línia]. Canadian Library Association <<http://cla.ca/wp-content/uploads/Canadian-Guidelines-on-Library-and-Information-Services-for-People-with-Disabilites-Feb-1997.pdf>>. [Consulta: 26/02/2016].
- *Fundació Biblioteca Social* (2015) [en línia]. <<http://fundacionbibliotecasocial.org/>>. [Consulta: 20/07/2015].
- *Fundació Privada Vallès Oriental* (2015) [en línia]. <<http://www.fvo.cat/>>. [Consulta: 20/07/2015].
- *Fundació Privada Vallès Oriental. 50 anys d'història: 1965-2015. Al servei de la persona amb discapacitat intel·lectual* (2015). 48 p. [en línia]. <http://issuu.com/daniroma/docs/50anys_fvo/9?e=5569116/12353485>. [Consulta: 21/12/2015].
- *Fundació Privada Vallès Oriental. Codi ètic dels professionals de la Fundació Privada Vallès Oriental* (2008). 14 p. [en línia]. <<http://www.fvo.cat/wp-content/uploads/documents/lafundacio/CodiEticProfessionalsFVO.pdf>>. [Consulta: 27/10/2015].
- Informe elaborado por el equipo de Trabajo del SID (Servicio de Información sobre Discapacidad) (2010). *Bibliotecas y usuarios con discapacidad: una aproximación desde la información contenida en el SID* [en línia]. <http://sid.usal.es/idocs/F8/FDO25620/Bibliotecas_discapacidad.pdf>. [Consulta: 24/07/2015].
- *Llei de biblioteques 4/1993, de 18 de març, del Sistema Bibliotecari de Catalunya* (1993). [Barcelona: Parlament de Catalunya, 1993]. 16 p. [en línia]. <http://www.bne.es/es/Colecciones/Adquisiciones/DepositoLegal/LegislacionAutonomica/docs/Llei_Sistema_Bibliotecari.pdf>. [Consulta: 24/07/2015].
- *Manual de bones pràctiques: adreçat als empleats i les empleades de l'administració pública amb funcions d'atenció directa a persones amb capacitat intel·lectual límit* (2003). Barcelona: Associació Catalana Nabiu: Direcció General de Relacions en l'Àmbit de la Funció Pública: Escola d'Administració Pública de Catalunya, cop. 2003.

34 p. [en línea]. <http://www.dincat.cat/manual-de-bones-pr%C3%A0ctiques_21137.pdf>. [Consulta: 21/12/2015].

- Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad (2015). *Servicio de Información sobre Discapacidad (SID)* [en línea]. <<http://sid.usal.es/listado.aspx?id=2>>. [Consulta: 24/07/2015].
- ¿Qué es lo más sorprendente que prestan las bibliotecas? (2015) [en línea]. Infotra: Blog de Traducción e Interpretación de la Biblioteca de la USAL. <<https://infotra.wordpress.com/2015/12/09/que-es-lo-mas-sorprendente-que-prestan-las-bibliotecas/>>. [Consulta: 02/12/2015].
- Terma, Judit (2015). *El futuro ya está aquí: 10 tendencias para nuestras bibliotecas* [en línea]. <<http://www.ub.edu/blokdebid/es/content/el-futuro-ya-esta-aqui-10-tendencias-para-nuestras-bibliotecas>>. [Consulta: 26/11/2015].

11. ANNEXOS

ANNEX 1: ENTREVISTA A ROSA RAURICH, DIRECTORA RESIDÈNCIA VALLDORIOLF

Aquesta entrevista va tenir lloc el dia 14 d'octubre de 2015 a les 16.00h al despatx de la directora de la Residència Valldoríolf.

Bona tarda Rosa,

En primer lloc, moltes gràcies per donar-me l'oportunitat de vincular el meu Treball de Fi de Grau amb la Residència Valldoríolf i de poder fer avui aquesta entrevista. Enregistraré l'entrevista per poder fer després la transcripció.

Com et vaig comentar en el primer correu es tracta d'un treball que té per títol: "Disseny d'un projecte d'animació a la lectura i proposta d'unes directrius a aplicar des de la biblioteca pública amb el col·lectiu de discapacitats intel·lectuals: el cas de la Residència per a grans disminuïts psíquics Valldoríolf (La Roca del Vallès) i la Biblioteca de La Roca del Vallès". Vol ser un projecte que té com a objectiu general dissenyar un projecte d'animació a la lectura en un centre d'atenció als discapacitats intel·lectuals amb la col·laboració de la biblioteca pública. Així mateix, es vol conèixer quins serveis i activitats s'estan oferint a les biblioteques públiques de Catalunya al col·lectiu de discapacitats intel·lectuals. I finalment, elaborar unes directrius de treball per a aquest col·lectiu que puguin utilitzar els professionals de biblioteques a partir de l'estat de la qüestió i d'altres directrius.

Les *Directrius de l'IFLA per al servei de les biblioteques públiques* apunta com un principi fonamental de la biblioteca pública l'accés universal garantit a les persones amb discapacitats físiques i sensorials. La biblioteca pública pot i ha de jugar un paper important en la integració i inclusió del discapacitat intel·lectual en la societat. Té com a finalitat planificar i organitzar activitats d'animació a la lectura conjuntament amb altres organismes i entitats socials del municipi. Ha de poder arribar a tots els sectors de la població independentment de la seva ubicació geogràfica, estat físic i intel·lectual, etc.

Amb l'Àlicia Poveda vaig tenir una conversa el passat mes de juliol on em va proporcionar algunes recomanacions de lectures per preparar l'apartat sobre discapacitats. Per exemple: els 4 perfils de persones amb discapacitat psíquica que utilitzeu per valorar el suport que requereixen, o el *Formulari de l'Escala GENCAT de Qualitat de vida* de la Generalitat de Catalunya. Li vaig demanar que m'expliqués quines activitats es fan amb els usuaris (64 usuaris interns i 18 del centre de dia), si s'ha fet alguna activitat d'animació a la lectura i com i qui l'ha fet. Com a mancança em va dir que no s'havia fet **cap visita a la biblioteca pública**, en aquest cas a la biblioteca municipal de referència que és de La Roca del Vallès. La biblioteca del centre no està pautaada com una activitat concreta a treballar en el calendari. És una activitat alternativa on mentre un grup treballa, la resta pot consultar els llibres que s'emporten a l'aula.

A partir d'aquí crec que s'hauria de provar que fos una activitat més, que s'integri en la vida quotidiana dels usuaris, que s'utilitzi a mode de biblioteràpia i que pugui esdevenir una de les "Sortides a la comunitat" que es fan.

1. Què en penses al respecte?

- A mi em sembla un projecte fantàstic, o sigui jo trobo innovador fins i tot perquè per a mi és la primera vegada que una persona em parla d'aquest projecte, per tant per mi és innovador. Vull dir, i penso que cada vegada, en general, ja no només la Residència Valldoríolf, sinó que en general crec que ens plantejem més el fet d'obrir portes de cara amb ells i de normalitzar. Llavors, clar, jo penso que és un oferiment que ostres que se'ls hi pot fer i que és viable. Que no s'hagi fet i que no s'hagi treballat no vol dir que no sigui viable. Mira nosaltres acabem de tenir ara una reunió d'un espai de reflexió ètica que ens hem plantejat coses que no ens havíem plantejat mai. Que funcionis vint anys no vol dir que sempre hi ha coses per anar fent i per anar innovant, i això si que és veritat que ens plantejàvem, va quantes més coses podem anar fent a la comunitat perquè en poques, clar, depèn, per nosaltres són poques perquè potser aspirem a tenir-ne més, per una altra persona externa igual diu ostres tot això que feu, però si en feu molt! Llavors per mi poc o molt és una activitat que em sembla molt maca, molt engrescadora, tant per tu que estàs en aquest projecte, per nosaltres que hi podem col·laborar-hi i per ells sobretot que ho puguin disfrutar. A la piscina, per exemple, anem a la piscina de La Roca, va haver-hi un dia que es va anar a parlar amb ells i al final s'ha acabat establint com una activitat molt profitosa i molt bona per a ells, per tant jo penso que sí i que és això que tenim quatre llibres i no es pot dir ni biblioteca.

[després era una de les preguntes que hi anava per aquí]

A mi em sembla fantàsticament bé.

2. Quines necessitats detectes en relació a les possibilitats d'oci i lectura a la Residència? com creus que es podrien millorar?

- Clar, tu també coneixes ja una mica el nivell que hi ha a la Residència. Si parlem de lectura, la lectura és limitada. Hi ha, doncs no sé, potser una usuària segur que en sap llegir, ella ho tinc claríssim...

[a qui he vist llegir és al Toni, la seva germana li porta lectures, fa puzzles...]

Sí, exacte. Potser tenim 3 o 4 o 5 com a molt, vull dir de 64 residents i de les persones del centre de dia també. Vull dir que són poquets. Però, bueno, una cosa és llegir i l'altra cosa és que puguin gaudir d'escoltar una lectura o de que els hi llegeixin un conte, o d'història, no? Que hi ha altres maneres de gaudir de la biblioteca, no només seria agafar el llibre i llegir-lo. Fins i tot, un llibre il·lustrat maco tant de dibuix com de foto que també puguin gaudir. Jo a vegades no llegeixo i m'ho passo pipa amb els dibuixos.

[sí, ara hi ha cada àlbum il·lustrat...]

Dóna per més, així que clar no ens podem quedar només a limitar-ho a les persones que saben llegir perquè només gaudiran tres o quatre persones de l'activitat. Penso que aquí també s'han d'obrir portes i també s'ha d'anar més enllà, i suposo que aquí també t'afecta en a tu aquest projecte un repte de veure què podem fer, d'això ja n'entens més tu que jo...

3. D'acord. La següent pregunta també és una mica relacionada. Què n'opines dels serveis que ofereix la biblioteca pública i de l'encaix d'aquests usuaris amb necessitats especials? és a dir, què creus que els hi pot oferir la biblioteca a més del que deies de la lectura, a més de les persones que en saben llegir...

- Sí, quan tu plantejes aquest tema allà, jo crec també que amb ells també se'ls han d'obrir portes perquè potser ningú els ha plantejat mai i no tenen ni idea què poden oferir, no?

[bé, amb aquesta biblioteca ja han fet alguna cosa de Lectura Fàcil amb els instituts. Han fet clubs de lectura, però no sé amb discapacitats exactament. Dilluns tinc l'entrevista amb la directora i a veure què hi diu]

Ah, sí. Jo crec que per poquet que els hi puguin oferir el fet de sortir, anar fins allà, anar amb una biblioteca que ja és una cosa nova, l'ofertament ja serà molt, o sigui l'experiència ja serà bona. Perquè de fet ells ho gaudeixen tot, les sortides les gaudeixen molt. Llavors, només que hi vagin allà, que estiguin en un entorn que no és l'habitual, que una persona de fora que no coneixen de res els hi llegeixi una història, que ja hi posarà tota l'entonació, vull dir que jo penso que ja serà com un espectacle per a ells, com qui va a veure una obra de teatre. I a part és això, si a més a més, poden aprendre alguna i després potser pot donar a més l'activitat. També se'n pot parlar en aquí i els seus cuidadors i cuidadores també en poden parlar i continuar i preguntar què vas aprendre, llegir. Que ens diguessin doncs mira, hem llegit la història de no sé què i que ho poguéssim anar treballant i que no només es quedés limitat allà. O fins i tot, si cal fer una preparació abans d'anar-hi, que també vagin i se'ls hagi explicat des d'aquí alguna cosa o podem fer com un grupet de treball per preparació, no sé...

4. Val, aquesta pregunta ja l'has respost: Què creus que podria oferir la Biblioteca de La Roca del Vallès als usuaris?

I al personal i les famílies, és a dir, a vosaltres mateixos? (per exemple: que faci d'animadors de la lectura, organitzi xerrades i convidi a les famílies a participar-hi. Fer lots de llibres seleccionats conjuntament amb el personal de la Residència (pedagogs i psicòloga) i el personal tècnic bibliotecari.)

- Jo crec molt positiu perquè per al personal és una cosa nova i vulguis o no, que a veure que també quan portes molts anys treballant qualsevol cosa que et puguin donar nou és una motivació que dóna xispa, vull dir això ens agrada a tothom. I a part jo crec que estaran molt oberts i els agradarà molt, els cuidadors estan molt oberts a qualsevol... i qui més deies?

[a les famílies, perquè el paper de les famílies també és important]

Les famílies és igual, perquè hi haurà de tot. Hi ha famílies que hi ha coses que potser no li veuen tant la utilitat, o pensen amb el fill que si no llegeix o no sap llegir què ha d'anar a fer a una biblioteca, i en canvi hi haurà altres famílies que diran ostres em sembla fantàstic, o que bé que puguin fer una altra cosa nova que això és com les persones som. Jo crec que en general pot tenir bona acollida pel coneixement que tenim de les famílies. I si hi ha alguna família que no té bona acollida no passa res agafem una altra persona. Però en principi jo crec que serà un projecte que serà ben acollit per tothom.

5. Aleshores, relacionat amb la biblioteca que disposeu aquí a l'aula, què em pots explicar del funcionament? què se sol fer per seleccionar els materials que es destinen a la biblioteca del centre?

- Clar, aquí és el que et deia, que ben bé biblioteca...

[ja ho vaig veure, són dos prestatges i després el que teniu a l'aula de la psicòloga amb llibres que es tenen separats i són potser els més macos...]

Saps que passa que aquí si els deixem tocar, mira què passa que hi ha algú que els dibuixa, que els rebrega, tothom en fa l'ús que pot, tot i que intentem però és difícil. Hi ha alguns que no saben llegir i que miren el llibre i que tu des de fora si no veiessis aquella persona en aquest entorn pensaries que està llegint aquell llibre perquè fan suposo imitació. Jo ho he vist: estan asseguts, passant les planes, ho van mirant...

[a la seva manera es fiquen en la història i fan volar la imaginació]

Sí, són diferents utilitats, ja et dic i alguns els utilitzen de llibreta per dibuixar. Hi ha de tot, però vaja que tampoc és que hi hagin molts llibres i que tots siguin adaptats a les seves necessitats. Això és més aviat que hem anat portant nosaltres i alguns que hem anat comprant perquè per Sant Jordi sempre fem una sortida a la Porxada i comprem el llibre de Sant Jordi. És una barreja: una mica ens hem fet la biblioteca a la nostra mida i també hi ha alguns contes que també les cuidadores els utilitzen per emportar-se a l'aula i també llegir. Amb ells això d'escoltar els hi agrada molt i que els llegeixin històries.

[i també fa que aprenguin a tenir paciència, a parar atenció...]

Exacte, o sigui que es treballen varies coses, si que dintre de lo limitadeta que és, dir biblioteca jo penso que ni arriba, però bé aquests llibres que tenim li donem doncs la utilitat que podem, vaja que li traiem rendiment.

[sí, com a racó de lectura]

I és això que tant venen en aquí com els portem a l'aula, és una biblioteca mòbil.

Tenen sortida els llibres, els agafen?

- Quan s'ha de fer l'activitat.

[si o com dèiem al principi, quan es pot fer o hi ha estones mortes com si diguéssim i en aquell moment no hi ha res per fer i aleshores aprofiten també per endur-se algun llibre]

- Exacte, jo crec que dintre de tot de les limitacions té força sortida. Hi havia un usuari que es va morir, però ell si que demanava un llibre de la biblioteca, ell era conscient que allò era una biblioteca, anava conscientment a agafar el seu llibre, cada setmana triava el seu llibre i fins i tot se l'emportava a casa. Era resident però a ell li agradava emportar-se'l a casa, mirar-se'l i quan tornava el tornava a la biblioteca.

[funcionava com el préstec i el retorn]

Sí, i ell sol anava a la biblioteca a triar-se el llibre, però ell també tenia un nivell, era més autònom.

I quins materials són els que més agraden als usuaris? dels que teniu, quina tipologia, temàtica els agraden més?

- Jo crec que temàtica potser no m'atreuria a descriure una temàtica però sí els que estan més il·lustrats, els que tenen més fotos. Si hi ha molt text, clar, no els hi atrau tant, sobretot els que no poden llegir és clar.

D'altra banda, em podries explicar una mica la història de la Residència dins la Fundació Privada Vallès Oriental (FVO)?

- Al web hi ha bastanta cosa, a nivell de redactar pots treure. Bé, el 26 de novembre de 1994 es va fer la inauguració de la Residència, per això l'any passat vam celebrar

els 20 anys que va venir l'honorable Jordi Pujol a fer la inauguració. L'edifici és de la Generalitat, la gestió la porta la Fundació Privada Vallès Oriental, les places ja eren les que hi ha ara, 64 de residents, van anar ingressant a poc a poc, progressivament però les places sempre han sigut de 64. El que sí que hem anat ampliant són les de centre de dia, que vam començar amb menys i ara ja som 18, es va començar amb 12. Aleshores hi havia un grupet de nois joves que anaven a l'escola aquí dalt a l'Escola Montserrat Montero, ara ja són tots adults els que hi ha. Eren residents però anaven durant el dia a l'Escola. L'Escola també estava gestionada per la FVO, ara és municipal, de l'Ajuntament de Granollers. Em demanaves els inicis i això és el que recordo una mica. No sé que més... sempre hi ha hagut un equip interdisciplinari. Jo vaig començar com a infermera, jo estava d'infermera de tarda, hi havia una infermera de matí i una altra de tarda, una psicòloga, una treballadora social, una fisioterapeuta, que han anat canviant, i una directora. Ara hi ha una adjunta de direcció, la Cesca que és pedagoga. Jo vaig estar 8 anys d'infermera de tarda, després vaig estar 8 anys de coordinadora, i ara en fa 5 de directora, fa 20 anys que em moc per aquí.

Em va comentar l'Àlícia que es faria una nova planificació horària amb els mateixos grups (6 o 7 persones per aula) per poder encetar un nou canvi de xip, fent activitats individualitzades i que tinguin en compte una de les dimensions de Schalock: les preferències i eleccions personals vinculades amb la finalitat terapèutica.

6. Com creus que es pot encaixar aquesta filosofia amb els serveis que pot oferir la biblioteca? és a dir, si els materials també haurien de tenir alguna relació amb les preferències dels possibles lectors. No sé si és molt novedós aquest canvi de xip que em deia l'Àlícia o bé a ser una altra manera de dir-ho?

- Sí una mica el que estem treballant és la planificació centrada en la persona. Clar si em dius, però no heu treballat sempre per la persona? sí, i el benestar de la persona i evidentment que ho hem tingut en compte sempre. Aquest és el nostre objectiu: vetllar per al seu benestar. Però sí que és veritat que ara cada vegada més i, a més a més amb una metodologia més concreta. No sé si coneixes una mica la planificació centrada en la persona té tot un mètode també, pots buscar informació. Ja és el que estem fent, anem ben encaminats però seria encara centrar-ho més, centrar més en el que li agrada a aquella persona i tenir més en compte les opinions de les persones que envolten en aquella persona perquè també tenint en compte el grau que tenim en aquí.

[com les famílies]

Exacte, les famílies, o els veïns, o els amics, o sigui el nucli si diguéssim més proper en aquella persona que ens pugui donar també més informació. Encara que a l'entrevista si ho recordeu ja ho preguntem: què li agrada...? què no li agrada...? i evidentment tot això ho recollim. Però era com filar cada vegada més prim i cada vegada centrar-ho més: exactament què li agrada més, què no li agrada...?

[aleshores les activitats haurien d'estar més relacionades amb les preferències personals]

Exacte, doncs aquí també aniríem descobrint i veient. Si hi ha una persona que li entusiasma molt la biblioteca, ostres doncs no sé podem fer un llistat de persones

que hi podrien anar, doncs si aquesta li agrada molt aquesta podria anar-hi cada vegada que es faci l'activitat. Seria, doncs, de tenir-ho molt en compte. I al contrari, si veiem que hi ha una persona que no li interessa gens i que no s'ho està mirant allà, doncs potser treure-la de l'activitat que no caldrà.

[sí, com al que li agrada jardineria o el que prefereix cuina...]

Exacte. Seria això, mirar més la preferència d'aquella persona.

Ara m'agradaria tractar el tema de la cooperació:

- 7. Penses que la Residència ha d'establir una col·laboració amb la biblioteca? com creus que es podria arribar a formalitzar? Quin paper hauria de tenir cada entitat si s'enfoca des d'una òptica o una altra: es planteja el projecte des de la Residència i és aquesta que busca ajuda externa a la biblioteca, o bé es pot tenir la voluntat de treballar amb la biblioteca conjuntament enfortint el paper pedagògic de la biblioteca pública? Quins avantatges i/o inconvenients hi trobes, de treballar tots plegats o que la proposta vingui de vosaltres. Això és important de tenir-ho en compte. Si és una cosa que neix des de la Residència i que busca ajuda externa o que no, de fet és de totes dues perquè a la biblioteca també li interessa?**

- Sí, jo sempre sóc partidària de treball en equip i de treballar conjuntament amb tothom, aquesta és la meva tendència més així personal també. Jo em decantaria més per la segona. Ara si tu em diguessis a mi m'aniria bé de cara al meu projecte que ho féssiu des de... també no tindria inconvenient de fer-ho. Però ja que tu també la teva tendència és aquesta, ens hem de beneficiar les dues parts.

[sí perquè et pots trobar centres que ja parteixen d'una biblioteca més gran i més consolidada, i és clar potser diuen no, nosaltres amb el nostre fons ja ens autogestionem. I aleshores si de cas ja preparem alguna activitat més puntual amb la biblioteca, però tampoc és el cas. Potser és això, que sigui la biblioteca la que també us ajudi a vosaltres]

Sí, és clar que ens ajudi a nosaltres i si també és qüestió que comprem algun tipus de llibre, o que tinguem aquí un altre material, doncs ser assessorats també per ells. Per tant, seria conjuntament, claríssim.

- 8. Quin paper creus que haurien de tenir els professionals: psicòlegs, fisioterapeutes, assistents socials, monitors, bibliotecaris en aquest projecte? és a dir, cadascú ha tenir també un perfil diferenciat, la figura de cadascú és important.**

- No sé això és complicat. Seria encetar-ho i a partir d'aquí anar veient com des de cada departament podem col·laborar, influir-hi. Ara així en pla teòric no ho tinc tan clar, però és clar evidentment cadascú hi té una preparació diferent, té una formació diferent i podrà aportar. Per mi tornaria a ser treball en equip.

- 9. Les activitats i bones pràctiques que trobem al respecte solen ser diverses i puntuals. Com ho faries per a que tinguessin continuïtat en el temps? Aquesta és la meva idea, perquè moltes vegades es queden en bones pràctiques que es fan una sola vegada una activitat concreta i pel que sigui per recursos, per temps, personal doncs no es continua. Com ho faries per a que tingues aquesta continuïtat? què s'hauria de tenir en compte?**

- Jo seria més partidària d'anar fent a poc a poc, de fer pas per pas. Si és una cosa que la fem a consciència i poc a poquet, ben feta crec que té més futur, més

possibilitats, vaja. Si funciona i tot va bé, doncs ja incloure-ho dins el pla d'activitats de la Residència.

[és a dir, primer començar amb una activitat, després et comentaré la meua proposta, i a partir d'aquí si veiem que funciona, però almenys tenir la voluntat de que tingui continuïtat]

Sí, i tant. Jo ara crec que és això, ara mateix és una cosa que s'està gestant, però si es fa de manera sòlida, a poc a poc, ben feta i es consolida, doncs aleshores és posar-ho dins del pla d'activitats i anar-ho mantenint fins que hi hagi interès. Tan de bo fos així, s'ha de veure. Per a mi tot és molt experimental, la bona intenció hi és per part teva i nostra però hem de veure els resultats.

- 10. D'altra banda, això ho vam comentar amb la tutora, hi ha d'haver un compromís de poble. Els òrgans de govern municipals han de ser-hi també partícips i coneixedors de la situació i necessitat per poder consolidar les activitats. Com es podria convèncer des de l'Ajuntament als regidors de cultura, educació i salut, doncs que aquest projecte té futur i s'ha de tirar endavant?**

- Ui, jo fusta de política molt poca, eh?! però hem de tractar amb ells. Jo penso que d'entrada explicar-s'hi tal qual i que ells comencessin a veure els resultats.

[si, potser elaborar també el pla de treball i fer-lo arribar. Almenys que prenguin consciència també]

Jo crec que si es planteja com un bon projecte i ells veuen que és una cosa seriosa i que té beneficis per les dues bandes, jo crec que sí.

[per què vosaltres des de la Residència manteniu contacte amb l'Ajuntament?]

Sí, hi tenim contacte, tenim molt bona relació, ells participen amb algunes coses que fem, i ara a més a més hi ha un alcalde nou amb les últimes eleccions que amb el poquet que l'hem conegut ens assembla que està molt obert. L'altre dia va ser el dia de la Fundació (divendres 9 d'octubre) i ell va fer una mica de presentació i està molt obert al diàleg i col·laboració amb nosaltres. L'altre alcalde també la va tenir aquesta col·laboració, vull dir que sempre han estat oberts i hi ha bona relació, per això dic que crec que aquesta via no serà complicada. Jo crec que si expliques el projecte estaran molt oberts. I també hi ha la regidora de cultura crec que també està al Consell de Participació que hi participen famílies de la Residència i de tots els centres. El Consell de Participació és tota una entrevista sola! Només que et quedis amb la idea de que participen i estan oberts l'Ajuntament.

Fins ara hem estat tractant la cooperació i el treball conjunt des de diferents bandes. Ara m'agradaria que parléssim sobre el paper dels voluntaris en aquesta tasca.

- 11. Per què creus que es fa imprescindible disposar de voluntariat? Té avantatges/inconvenients...**

- El voluntariat és molt important en la situació actual que tenim nosaltres perquè clar una cosa és que nosaltres tinguem moltes ganes de fer coses i voluntat, però a vegades falta temps i falten mans, i llavors clar si una persona, a més ara disposem d'una persona que havia treballat aquí i ara s'ha jubilat i està súper disposada a fer qualsevol activitat.

[Per ara és ella?]

Ella és una gran candidata, ara també et dic que també hem d'ampliar el ventall de voluntariat perquè tampoc és que tinguem molts voluntaris. Ens plantejàvem de buscar-ne més.

- 12. El voluntariat per a l'activitat de la biblioteca que s'ha pensat crear des de la Residència, com es durà a la pràctica? com ha sorgit la idea, abans que us diguéssis res de tenir un voluntariat per a la biblioteca, o bé a partir del que us vaig comentar de crear una borsa?**

- Més que per a la biblioteca ens plantejàvem de poder fer més activitats a la comunitat, per poder sortir més a fora. Si no tenim voluntaris, és el que et dic, està més limitat. Llavors, clar, també dèiem d'ampliar la xarxa de voluntaris però també de plantejar-los per activitats que també és més engrescador. Un voluntari si li dius per venir a canviar bolquers, o per venir a donar menjar o per anar a fora amb una excursió, vull dir és més engrescador fer una activitat a fora, sigui la biblioteca, sigui el que sigui. Aquesta seria una tasca a fer.

Quin tipus de voluntari es necessita i amb quina formació? tindrà continuïtat en el temps, quan penseu que s'ha de començar, com ho faríeu: estaria relacionat solament a fer visites a la biblioteca o que el voluntari també vingués aquí i també fes alguna activitat d'animació a la lectura?

- Plantejat així tan en serio no ho tenim, no ens hem assegut i hem parlat exactament què volem i què no volem. Si que vam dir hem d'ampliar-ho, hauríem de començar. Clar, també depenem i formem part de la Fundació, aleshores també és un tema per parlar amb direcció general. De comentar mira tenim aquesta idea, volem ampliar els voluntaris, com ho veus i nosaltres ja correríem les veus...

[per ara hi ha voluntaris d'altres activitats? ajuden en altres tasques?]

Ara, actualment tenim dues persones de manera més fixa: una és una germana d'una usuària i l'altra és la ex-treballadora jubilada que et deia. Elles si que són súper fidels, una ve cada dimecres i l'altra cada dijous. Ajuden en qualsevol activitat que plantegem. La germana d'aquesta usuària està bàsicament a la bugaderia ens ajuda a cosir, si hem de fer algun invent per jo què sé, alguna butaca o funda, bé el que li plantegem.

[En el meu cas jo estaria encantada, potser com em vas dir fer una primera visita d'anar a visitar la biblioteca sí. Hauríem de pensar com ho farem? i què en volem? és a dir, el voluntariat en la biblioteca en què ha de consistir?]

Sí, mira jo portava aquest full d'acord d'assistència al voluntari per si volies apuntar-te de voluntària.

[Sí, però no em comprometo a ser tan fixa com les altres voluntàries que venen!]

Sí, a veure també esporàdicament també tenim algun voluntari però és més esporàdic. Sí, amb tu si que podríem parlar exactament per saber què es necessitaria d'aquestes persones voluntàries per anar a la biblioteca.

[Sí, és clar, això és un dels aspectes que vull indicar en el treball].

- 13. Si es vol crear en paral·lel aquest voluntariat i fer una primera visita a la biblioteca caldria primer parlar amb la responsable de la biblioteca, la directora és la Joana Moral, i fer una sol·licitud abans d'anar-hi on s'indiqui el tipus d'usuaris que té la residència, el nivell intel·lectual i la interacció del grup amb l'entorn (el nombre d'assistents i monitors que aniran aquell dia a la biblioteca) per poder així adaptar**

millor la visita i indicar el dia i hora en que es voldria fer. Així mateix, s'hauria de permetre que la Biblioteca pogués fer una visita al centre si es decideix fer alguna activitat conjunta a les dependències de la residència [jo penso que molts usuaris, com el meu germà, és molt més difícil de poder anar-hi per temes d'accessibilitat, rampes i accessos cal tenir-ho presents. Jo crec que el voluntari és important per a que vingui aquí a la Residència, que és un paper que ha de fer la biblioteca, igual com està el servei de préstec a domicili doncs que també la biblioteca pugui venir aquí i fer lots de llibres].

- És un servei que saps que existeix en aquesta biblioteca.

[Sí, i tenir en compte els usuaris que no podran anar a la biblioteca, perquè si no també es queden exclosos].

Sí, aquesta part per concretar més la podries parlar amb la Cesca i amb l'Àlícia que són les dues persones que munten més el tema de les activitats. Jo no ho porto tant directament. En el cas que diguéssiu anem a planificar com ho fem, ja s'organitza i ja s'escriu.

Com penses que podrien ser les visites a la Biblioteca? amb quins usuaris es podria fer per començar? creus que la Biblioteca s'ha de desplaçar i fer arribar els seus serveis a la Residència?

- Jo potser les primeres visites començaria amb les persones que tenen un nivell una mica més alt, o no, faria un grup mixt. A mi em semblaria bé qualsevol criteri. Però penso que seria més fàcil per a tothom si d'entrada comencem amb les persones que poden interaccionar una mica més. És més facilitador d'entrada, i llavors ja de mica en mica anar introduint persones amb més dificultats.

[Sí, es pot fer una activitat concreta amb un grup perquè creus que està més enfocada, i després també alguna activitat conjunta]

Sí, jo crec que això també amb l'Àlícia i la Cesca ho podreu plantejar.

Finalment, pel que fa al projecte relacionat amb l'animació de la lectura que comentava al començament la proposta principal que m'agradaria treballar és la següent: a partir de l'activitat "Contes vivencials" que condueixen l'Àlícia (psicòloga) i la Glòria (fisioterapeuta) que invita a evocar els records, les coses que els agraden des de sempre als usuaris, una mica el que dèiem amb això de la planificació centrada en la persona i que se'n recorden des de petits. Penso que es podria inventar una història conjuntament treballant els aspectes que en aquell moment es vulguin fer des de la Residència però no únicament inventant la història sinó seguint les pautes que marquen l'Associació Lectura Fàcil (*li explico en què consisteix: on els materials de Lectura Fàcil llibres, documents, pàgines web, etc., són elaborats amb especial cura per a que les persones amb dificultats lectores els puguin llegir i entendre*). D'aquesta manera ens assegurem que el material és adaptat a un nivell de lectura encara més fàcil, gairebé utilitzant la imatge, i que es pot complementar amb un objecte material per reforçar el treball.

- Per ells seria fantàstic.

Seria fins i tot una oportunitat que més endavant com a línies de futur es pogués explicar conjuntament com a experiència de bona pràctica en fòrums professionals i que es pogués editar la publicació, com un article. Un exemple d'aquesta història podria ser la història

mateixa de la Fundació i la Residència ara que s'han fet els 50 anys i que aparegui també la figura de la Biblioteca per a que els usuaris reconeixin els espais, les cases, casa seva i la biblioteca i se sentin identificats.

- Sí, o una comunicació o en unes jornades del sector. Sí, sí, està bé això.

14. Què n'opines? creus que podria ser validada i consensuada tant per la Residència Valldoríolf com per la Biblioteca?

- Sí, jo crec que sí que és possible. Jo de fet sóc una persona que crec que tot és bastant possible, suposo que això també. D'entrada no et posa tampoc molts límits, és qüestió d'anar veient però que jo penso que sí.

[Sí, hem de pensar que ha de ser molt realista i que es quedarà en una proposta, ens hem de cenyir a un temps per fer el TFG. La proposta es quedarà en proposta. Després, una vegada acabat el treball tan de bo ho podem fer, però és clar, no ho podré portar a la pràctica]

- Sí, per ara és el projecte teòric i després ho podem portar a la pràctica. I tu a l'hora de redactar-ho i això amb tres mesos fes el que puguis, però això jo penso que igualment l'hem de tirar endavant. Jo crec que nosaltres ens hi engrescarem. Llavors ja és tu una mica que dirigeixis també en col·laboració de tots nosaltres, però que tu que ja tens la idea clara i que ho lideris tu una mica i nosaltres ja t'anirem seguint en la mesura que puguem. Aleshores ja triaríem encara que sigui puntualment, però si vas venint de voluntària també pots anar coneixent més els usuaris i pots anar veient doncs també els grups que podem fer. Llavors ja seria un treball més conjunt.

Bé, fins aquí l'entrevista i les preguntes. Tens alguna pregunta o vols fer algun aclariment?

- Jo ja no tinc més preguntes! Ara mateix no, ho has explicat molt bé i està tot molt clar. Jo crec que a mida que comencem quan començaran a sortir els dubtes. M'he quedat amb la idea molt clara del teu projecte, que repeteixo que em sembla molt xulo, la veritat que sí. Penso que serà molt bo que podem tirar endavant i que s'adapta molt en el projecte que nosaltres tenim també d'ampliar activitats i el treball amb comunitat.

Moltes gràcies pel teu temps i per respondre a totes les preguntes.

ANNEX 2: ENTREVISTA A SÒNIA GARCIA I MARIA ÀNGELS PALAUS, RESPONSABLES DE LA FVO

Aquesta entrevista va tenir lloc el dia 15 d'octubre de 2015 a les 16.00h en un despatx de la Fundació Privada Vallès Oriental. Abans de començar l'entrevista vaig visitar les instal·lacions del Centre Ocupacional i de la Biblioteca amb la Sònia Garcia, cap de Gabinet de Direcció General, i l'Anna Herrero, la directora del Centre Especial de Treball Xavier Quincoces. A l'entrevista va participar també Maria Àngels Palaus, administrativa i responsable de la Biblioteca.

Bona tarda Sònia i Maria Àngels,

En primer lloc, moltes gràcies per donar-me l'oportunitat de fer avui aquesta entrevista. Enregistraré l'àudio de l'entrevista per poder després fer la transcripció, i també prendre alguna fotografia de la Biblioteca amb el vostre permís.

Com us vaig comentar en el primer correu es tracta d'un treball que té per títol: "Disseny d'un projecte d'animació a la lectura i proposta d'unes directrius a aplicar des de la biblioteca pública amb el col·lectiu de discapacitats intel·lectuals: el cas de la Residència per a grans disminuïts psíquics Valldoríolf (La Roca del Vallès) i la Biblioteca de La Roca del Vallès". Vol ser un projecte que té com a objectiu general dissenyar un projecte d'animació a la lectura en un centre d'atenció als discapacitats intel·lectuals amb la col·laboració de la biblioteca pública. Així mateix, es vol conèixer quins serveis i activitats s'estan oferint a les biblioteques públiques de Catalunya al col·lectiu de discapacitats intel·lectuals. I finalment, elaborar unes directrius de treball per a aquest col·lectiu que puguin utilitzar els professionals de biblioteques a partir de l'estat de la qüestió i d'altres directrius.

Les *Directrius de l'IFLA per al servei de les biblioteques públiques* apunta com un principi fonamental de la biblioteca pública l'accés universal garantit a les persones amb discapacitats físiques i sensorials. La biblioteca pública pot i ha de jugar un paper important en la integració i inclusió del discapacitat intel·lectual en la societat. Té com a finalitat planificar i organitzar activitats d'animació a la lectura conjuntament amb altres organismes i entitats socials del municipi. Ha de poder arribar a tots els sectors de la població independentment de la seva ubicació geogràfica, estat físic i intel·lectual, etc.

1. Què n'opines dels serveis que ofereix la biblioteca pública i de l'encaix d'aquests usuaris amb necessitats especials?

Respon: Sònia Garcia.

- Estic pensant que aquestes respostes millor amb la persona amb qui estaves parlant tu, la pedagoga. Ella és qui ho organitza. Jo et puc dir la part institucional i és que tant des de La Roca com Granollers les biblioteques sempre s'ofereixen a qualsevol cosa que nosaltres puguem necessitar ells estan allà. Per exemple, ens conviden a cada activitat que fan de visites guiades o de contacontes infantil, sobretot ens conviden molt en temes infantils.

[la Biblioteca de la Roca del Vallès, també?]

Granollers fa més activitats que La Roca. Però per exemple el dia que vam fer els punts el dia de Sant Jordi ens van convidar i vam participar-hi. Així qualsevol cosa

que ells ens conviden i nosaltres veiem que mínimament ens pot encaixar de seguida intervenim. El problema està en que és clar, el Centre Ocupacional pleguen a les cinc de la tarda els nois i moltes activitats de tarda els nois ja estan a casa seva, així que tampoc podem aprofitar nosaltres, excepte els dos pisos tutelats tenen moltes tasques de tasques diàries de preparar el sopar, posar rentadores que tenim tots, doncs a vegades costa trobar l'encaix. I també el tema d'infantil que ens acostumen a encasellar en temes d'infantil i val, contacontes infantil els nanos de cinc anys s'ho passaran molt bé, però tenim nanos aquí que històries terrorífiques, de "muerte y destrucción" i bombes i els expliques un conte infantil i et diuen bé, però és que jo ja tinc uns anys. Però és clar aquesta és la meva visió institucional.

[sí, s'ha d'adaptar...]

2. **D'altra banda, hi ha d'haver un compromís de poble. Els òrgans de govern municipals han de ser-hi també participants i coneixedors de la situació i necessitat per poder consolidar les activitats. Des de la biblioteca pública es treballa de ben a prop amb l'Ajuntament. Ara, per exemple, el proper dia 3 de novembre hi haurà una trobada sobre biblioteques i municipis a Madrid per parlar justament sobre la importància de la implicació dels responsables polítics en els projectes de les biblioteques com a motor de desenvolupament i benestar dels municipis.**

Com creus que es podria convèncer des de l'Ajuntament als regidors de cultura (*la Regidora participa al Consell de Participació de la Residència*), educació i salut per a que apostin per aquest projecte? i des del patronat-serveis centrals de la FVO que es podria fer?

Respon: Sònia Garcia.

- Nosaltres tenim molt bona relació amb l'Ajuntament de La Roca, molt. Llavors qualsevol cosa que sigui per pensar conjuntament no hi haurà cap mena de problema, n'estic convençuda. De fet divendres passat vam fer el dia de la Fundació, l'alcalde va venir i va participar, la regidora de serveis socials va venir, l'ex-alcalde va venir també. O sigui que la relació jo diria que és molt transparent, jo diria que no hi hagi problema. El passa és que crec que ningú s'ha assegut a pensar com nosaltres podem aprofitar més aquests recursos ni per part seva, ni per part nostra tampoc. No els estic culpabilitzant a ells ni molt menys, sinó que ens hem limitat a fer una mica el dia a dia i no ens hem assegut a pensar com podem treure el màxim rendiment i com ells ens poden ajudar a nosaltres també a treure el màxim rendiment.

D'altra banda, m'agradaria parlar ara sobre biblioteca de la Fundació.

3. **El patronat que va donar origen a la Fundació es va crear l'any 1965 i aquest any se celebra el 50 aniversari del naixement de l'entitat. Quan es va iniciar la proposta de crear una biblioteca? qui s'encarrega de la Biblioteca, tinc entès l'Àngels. És voluntària?**

Respon: Sònia Garcia.

- Això tu explica l'Àngels que ho sap. Porta molts anys a la casa. Ha vist el naixement de la biblioteca. [Va a buscar-la i aprofitem per fer revisió de les dades de la visita a les instal·lacions del Centre Ocupacional].

Respon: Maria Àngels Palaus.

- Jo sóc l'administrativa, secretària i una de les feines és responsable de la biblioteca. Jo et puc dir quan es va començar a organitzar la biblioteca i la tria dels llibres que hi havia, el 20 de setembre de 2004. Ja hi devia haver-hi alguna però no estava, era casolana. No n'hi ha més voluntaris, me n'encarrego jo des del 2004.

Es va tenir la idea de tenir una biblioteca i es va buscar una persona que pogués fer l'organització, va triar tots els documents que hi havia, va anar fent si hi havia documents que no valien o el que sigui es va anar...

[sí, esporgant]

Exacte, això. L'esporgada diu aquí, sí senyora. Es van classificar també les publicacions periòdiques i els vídeos i DVD que hi havien.

[aleshores es va contractar una bibliotecària?]

Sí.

[i això va ser als inicis, i es va fer la catalogació i classificació amb CDU des d'aleshores. Va estar molt de temps?]

Sí, va fer l'organització aquesta i la catalogació.

4. A la Biblioteca quin tipus de documents hi ha? pel que em van comentar des de la Residència Valldoríol es tracta de llibres tècnics que s'utilitzen per al préstec intern amb el personal de la FVO.

Respon: Maria Àngels Palaus.

- Sí, són llibres de pedagogia, psicologia, educació en general, alguns potser amb algun tipus de malaltia o de trastorn.

Respon: Sònia Garcia

També hi ha llibres de gestió, de normes ISO, etc.

I s'utilitzen per al préstec intern?

Respon: Maria Àngels Palaus.

- Sí.

Com funcionen les peticions-préstec? teniu un registre?

Respon: Maria Àngels Palaus.

- Sí, ja et dic amb el programa aquest que es va començar a fer.

[l'ePèrgam]

Ara ja no funciona. Es feia com un préstec a la biblioteca. Venien el demanaven, ho registràvem i et deia fins tal dia i quan el tornaven feies la devolució del llibre. Ara és més manual, no hi ha Access o base de dades, venen me'l diuen, me l'apunto i ja me'l tornaran.

Quant de temps deixeu els llibres en préstec?

Respon: Maria Àngels Palaus.

- Quinze dies per dir alguna cosa però si el necessiten més temps, el que necessitin. Si han de consultar alguna cosa o el que sigui. Llavors hi ha llibres que en comptes d'estar guardats, a baix pel motiu doncs que es necessita més en un despatx determinat estan ja sempre allà posats. A llavors en el programa ja constava.

Quins criteris de selecció per a la compra feu servir?

Respon: Maria Àngels Palaus.

- Cada professional fa una proposta del que necessita.

Respon: Sònia Garcia.

- S'envia un comunicat a tots els professionals de la casa i se'ls demana que facin ells la proposta. Per exemple, la Pilar pot dir que la norma ISO s'està revisant i sortirà la ISO tal, si-us-plau compreu aquesta norma que m'interessa per això i per això.

Tenen força sortida, és a dir, us demanen els llibres?

Respon: Maria Àngels Palaus.

- Bueno, no massa.

També disposeu d'ordinadors...

Respon: Maria Àngels Palaus.

- Sí, però els ordinadors no són per a l'ús de la biblioteca, sinó dels nois.

Respon: Sònia Garcia.

- Per exemple també tenim una col·lecció de llibres digitals que no sé si estan a l'abast de tothom o són només de direcció general, ara no recordo. És una col·lecció de gestió de direcció general de la Coordinadora de Fundacions Estatal espanyola. Va treure una col·lecció de llibres en digital sobre com gestionar la qualitat, com gestionar la comunicació interna, com gestionar els moments de crisi i és de direcció general i això si que només ho té ell. No tenim aquest tipus de llibre, no estan ni catalogat ni res i no es deixen.

De les revistes teniu també subscripcions?

Respon: Maria Àngels Palaus.

- Si n'hi ha van arribant però tampoc es porta des de la biblioteca les subscripcions, deuen ser fetes des de fa temps.

Respon: Sònia Garcia.

- Tenim una subscripció de psicologia de la Societat Catalana de Psicologia, potser. Des d'informàtica també estan subscriptes a una revista tècnica d'informàtica, i a nivell institucional crec que la revista Voces que és de discapacitats també ens arriba.

Respon: Maria Àngels Palaus.

- Ara fa temps que no ens arriba res.

També teniu tota la col·lecció de la vostra revista, Batec.

Respon: Maria Àngels Palaus.

- Si.

Respon: Sònia Garcia.

- El Batec també és digital ara tenim fins l'última edició impresa.

La resta està tot digitalitzat?

Respon: Sònia Garcia.

- No, els números antics no.

Teniu consultes d'usuaris externs? Per exemple, si ara m'interessés consultar res de la biblioteca per fer un treball, em deixaríeu fer la consulta?

Respon: Sònia Garcia.

- En principi aquesta revista l'edició en paper s'enviava a totes les biblioteques, l'han de tenir perquè ens van reclamar números antics d'alguna biblioteca i crec que era de Granollers principalment.

Per fer ús de la biblioteca caldria demanar permís a la direcció i hauria d'estar molt justificat del tipus: és que necessito llibres especialitzats en discapacitats que sé que vosaltres teniu i a la biblioteca no hi són, i si ets algú de relativa confiança no hi

hauria problema, però hauria d'estar molt justificat. Pel que fa a la revista estan penjats al web tots els números en digital que tenim i es poden consultar en xarxa.

5. Hi ha algun pressupost assignat a les partides de la Biblioteca de la FVO i per a activitats a la resta de centres de la FVO?

Respon: Sònia Garcia.

- Sí, hi ha pressupost anual.

[I per a les activitats de la resta del centre, en termes de biblioteca, per exemple la biblioteca de la Residència Valldoríol que és formada a base de donatius, si demanen per comprar també disposen, vosaltres també assigneu alguna partida per fer compres de llibres a la Residència o dels altres centres?]

Respon: Sònia Garcia.

- Jo no ho he vist mai, no en tinc constància. El que sí que tinc constància és que a la Residència per tradició es fa una cosa que es diu "la llista dels Reis Mags". Tenim la presidenta de la Comissió Social que cada any reuneix diners i un grup de persones i aleshores el que fan es demanar a la Residència què necessiteu, què us comprem pels nois, només pels nois. No s'hi val comprar un llum nou per que el necessitem. Normalment sempre hi ha llibres de lectura, de consulta, o de dibuixar i pintar, llibres amb jocs informàtics, dvd, música i aleshores venen els reis a la Residència. Aquest any la tele que van demanar, la taula de futbolí. No hi ha partida oficial, però indirectament cada any es renova d'alguna manera alguna peça.

6. Coneixeu d'altres residències del municipi de La Roca del Vallès, per exemple la Residència Sant Jordi, que hagin fet activitats amb la Biblioteca municipal de La Roca o amb d'altres residències a banda de les de la pròpia FVO?

Respon: Sònia Garcia.

- Nosaltres el que a vegades fem és per exemple a l'aniversari de la Residència que és al novembre es conviden d'altres centres a participar de l'aniversari. Venen, passen un dia amb nosaltres, fan diverses activitats lúdiques-terapèutiques, dinen amb nosaltres, el pastís d'aniversari i després s'emporten un record que és la foto de família.

El que són activitats assistencials compartides amb d'altres residències no ho fem perquè és molt de "trajín" de portar els nens cap aquí, portar-los cap allà. Llavors, sí que a nivell tècnic sí que hi ha diferents federacions que ens uneixen on hi ha diferents tècnics de diferents entitats de tot Catalunya, que allà es troben i posen casos en comú, busquen noves pràctiques i busquen innovar en el dia a dia assistencial, i en això sí que participem. Però activitats compartides és bastant difícil pel propi dia a dia també és complicat d'organitzar.

[Amb la biblioteca m'heu dit que sobretot és amb Granollers pel que he vist].

Respon: Sònia Garcia.

- Sí, tenim més relació amb Granollers que no pas amb La Roca.

[Sí, la biblioteca vostra de referència és La Roca]

- Sí, ha de ser La Roca. Crec que és perquè cap de les dues parts ens hem assegut a dir com ho podem fer això perquè hi ha molta bona predisposició.

[a veure si amb aquest projecte s'anima...]

- Sí, potser és l'excusa que necessitàvem.

Ara m'agradaria que parléssim sobre el paper dels voluntaris en aquesta tasca. Des de la Residència i Centre de Dia Valldoríolf es vol establir un programa de voluntariat de la Biblioteca de La Roca del Vallès.

7. Existeix dins la FVO una borsa de voluntariat?

Respon: Sònia Garcia.

- Tenim voluntaris de manera molt puntual, tenim un voluntari que ens ajuda en la companyia de teatre del Centre Ocupacional, tenim dues voluntàries a la Residència, una que ajuda a fer petits "arreglos" a la roba dels usuaris

[sí, ja m'ho van dir ahir i una altra persona jubilada]

Sí, que ve amb molt de carinyo i fa una activitat a la setmana amb nosaltres. Hem intentat arrencar un programa de voluntariat varies vegades però costa, costa perquè som un centre que no té transport públic fàcilment accessible i som un centre, que potser amb els avis és més fàcil entendre el voluntariat, que amb les persones amb discapacitat costa encara una mica més. Aleshores et trobes preguntes com: i si li agafa una crisi què faig?

Llavors si que hem tingut intenció d'arrencar el programa de voluntariat varies vegades i probablement l'any que ve podrem tornar-ho a intentar perquè és algo que el sector demana que ha de poder retornar algo a la societat i que el voluntariat és una eina molt necessari per fer aquest canvi cultural també. Probablement el 2016 tornariem a intentar d'arrencar-ho.

Com es planteja, és a dir, quin perfil es necessita i qui es presenta a voluntari?

Respon: Sònia Garcia.

- La primera experiència que vam fer va ser una crida així a cegues i no va acabar de sortir bé perquè llavors els 4 o 5 voluntaris que es van interessar els seus horaris eren incompatibles amb nosaltres, i ara potser ho farem una mica al revés: buscarem perfils que siguin adients per a que els pugui dur a terme un voluntari i a partir d'aquí farem difusió i que s'apunti qui consideri, que tingui ganes de dedicar el seu temps lliure amb nosaltres amb una delimitació ja molt concreta de quines hores necessitem i perfil que es necessita.

Es fa algun tipus de formació al respecte una vegada se signa l'acord d'assistència voluntària o conformitat amb la FVO?

- Sí, hi haurà de tot. Hi hauria d'haver un programa de formació complementari, un programa de benvinguda a l'entitat que ens coneguim, qui som, què fem.

[però per ara aquesta formació no l'heu fet?]

- No. Hem de pensar com ho estructurariem i llavors dins del programa de formació anual que tenim a la Fundació si que hi hauria d'haver una partida dedicada a formar voluntaris per la formació constant que ells necessitaran de col·laborar amb nosaltres. No només la benvinguda i conèixer qui som, sinó l'avaluació final. Però ja et dic, això si em vinguessis a preguntar d'aquí a un any si que et podria donar una resposta, ara mateix...

[No, com el projecte quedarà en bones intencions perquè no tindrè temps d'aplicar-ho, a veure si després amb la Residència que es té voluntat de fer, si es fa i l'any que ve ja està en solfa, doncs, encantada. Bé, ja acabo]

8. El projecte d'animació a la lectura que vull fer amb la Residència Valldoríolf, si prospera en el futur es podria estendre als altres centres que conformen la Fundació Privada Vallès Oriental. He començat amb la Residència perquè és el que més conec i està el meu germà. Aleshores de centres pel que he vist al web estan: Centre Ocupacional Xavier Quincoces, Centre Especial de Treball Xavier Quincoces, Llar-residència Vallès, Llar-residència Font Verda, Llar-residència Jaume Gregori, Llar-residència Jaume Anfruns i Janer-Llar amb suport que són els pisos tutelats. És a dir, en total són 5 llars-residències, una residència i centre de dia, un centre ocupacional i un centre especial de treball, més la nova Llar-residència a Granollers?

Respon: Sònia Garcia.

- La nostra intenció és obrir-la a finals d'any però està en tràmit administratiu, encara no és un centre reconegut oficialment, està a mig camí.

A més a més, en el sòl no urbanitzable que disposeu es planteja construir un centre de Rehabilitació Funcional i una altra Residència i Centre de Dia, segons les notícies de la pàgina web.

Respon: Sònia Garcia.

- Això seria de cara molt endavant.

Què en penseu de tot plegat? Del meu projecte, si es podrà dur a la pràctica? tinc pensat que més endavant tingui continuïtat, hi ha molt bones pràctiques a biblioteques amb Lectura Fàcil, clubs de lectura, però no sempre continuen. La meva idea és que pugui esdevenir i continuar.

Respon: Sònia Garcia.

- I crec que la Mercè t'ha contestat sense preguntar. Si el que proposes engresca no hi haurà cap problema. Mentre sigui un horari del centre ocupacional i puguem organitzar-ho dintre de les activitats del centre no hi haurà problema d'encaixar-ho dintre de les activitats i la predisposició de La Roca, tota la que vulguis i més, la nostra igual, no crec que hi hagi problema en donar-li continuïtat. Això sí, al nostre ritme. Ja ho has vist, és un cop cada 15 dies anar a la biblioteca no podem anar més ràpid perquè ells tampoc tenen temps de llegir i d'interioritzar res.

Bé, fins aquí l'entrevista i les preguntes. Teniu alguna pregunta o voleu fer algun aclariment?

- No.

Moltes gràcies pel vostre temps i per respondre a totes les preguntes.

- A tu, qualsevol cosa ja saps.

ANNEX 3: ENTREVISTA A JOANA MORAL, DIRECTORA BIBLIOTECA LA ROCA DEL VALLÈS

Aquesta entrevista va tenir lloc el dia 19 d'octubre de 2015 a les 16.00h a la Biblioteca de La Roca del Vallès, al despatx de la directora.

Bona tarda Joana,

En primer lloc, moltes gràcies per donar-me l'oportunitat de fer avui aquesta entrevista. Enregistraré l'entrevista per poder fer després la transcripció.

Com et vaig comentar en el primer correu es tracta d'un treball que té per títol: "Disseny d'un projecte d'animació a la lectura i proposta d'unes directrius a aplicar des de la biblioteca pública amb el col·lectiu de discapacitats intel·lectuals: el cas de la Residència per a grans disminuïts psíquics Valldoriolf (La Roca del Vallès) i la Biblioteca de La Roca del Vallès". Vol ser un projecte que té com a objectiu general dissenyar un projecte d'animació a la lectura en un centre d'atenció als discapacitats intel·lectuals amb la col·laboració de la biblioteca pública. Així mateix, es vol conèixer quins serveis i activitats s'estan oferint a les biblioteques públiques de Catalunya al col·lectiu de discapacitats intel·lectuals. I finalment, elaborar unes directrius de treball per a aquest col·lectiu que puguin utilitzar els professionals de biblioteques a partir de l'estat de la qüestió i d'altres directrius.

En el primer correu em vas comentar els serveis bibliotecaris que oferiu als usuaris discapacitats. Aquest és un tema que gran part de les biblioteques no han tractat del tot. Molts serveis van dirigits específicament a l'atenció d'algunes discapacitats concretes: visuals o auditives, per exemple.

- 1. Em podries explicar amb més detalls cadascuna de les activitats, serveis que oferiu i amb quin públic concret trebal·leu (5 centres escolars del municipi, centre penitenciari, entitats locals, 3 casals d'avis, 3 centres d'atenció primària, centres esportius, serveis socials... activitats com ara "Els jocs florals" o el "Concurs de punts de llibre" com hi participen els usuaris de les residències)?**

- Jo et volia preguntar quin és l'objectiu de l'entrevista o del treball a primera instància...

[De l'entrevista és conèixer més a fons els serveis que oferiu a la biblioteca per aquest col·lectiu d'usuaris]

- Però concretament la Biblioteca de La Roca?

[Sí perquè és la que vull treballar amb vosaltres i amb la Residència Valldoriolf. D'altra banda, des de la Residència i la Fundació Privada Vallès Oriental m'han comentat que amb les biblioteques de Granollers, sobretot la Biblioteca Roca Umbert, si que fan visites i préstec col·lectiu, però que amb vosaltres no han fet cap activitat]

- Quina, Valldoriolf?

[Sí, Valldoriolf]

- Mira nosaltres el que et deia al correu, aquí a La Roca, només amb aquest públic concret, hi ha diferents residències com la Sant Jordi.

[sí, però aquesta no forma part de la Fundació i no hi col·laboren]

- Val, però nosaltres som usuaris de les residències. Llavors aquest públic de residències, de fet aquesta de Sant Jordi són els més activament venen a la biblioteca, venen cada matí suposo que per proximitat òbviament. Són autònoms i poden venir i es poden desplaçar. Llavors aquesta Sant Jordi, et parlo ara perquè són els que més ús en fan, hi ha un alt per cent dels usuaris que venen si no cada matí, són usuaris de matí òbviament i ells ho tenen com un servei de proximitat bastant clar per ells. En el sentit ja no de que ho tinguin pròxim el que és la distància, sinó de proximitat, un servei que utilitzen: club de lectura, la premsa, quan els hi fan treballs sobretot de tema de memòria venen i ens demanen algun llibre, algun poema, etc.

[perdona, són grans discapacitats profunds?]

- Mentals, n'hi ha de diferents graus. Òbviament els que tenen menys discapacitat mental són els que més interactuen amb tu, són més autònoms a l'hora d'explicar-se, del que necessiten. Després hi ha casos concrets que t'ho pregunten tot, inclús si la taula el lloc on seuen ells està ocupat, on poden seure, vull dir que et busquen, que hi ha una relació sobretot amb els de Sant Jordi ja et dic perquè venen cada dia i és bastant propera. I bé, coneixem els seus noms, coneixem més o menys a on arriben, a on no arriben, el que necessiten, el que no. Tenen carnet com a residència, portem préstec. Són ells mateixos, vam parlar amb les cuidadores i el que fan és que ells mateixos s'enduen el que... préstec a domicili, d'acord? Ells mateixos ja que venen doncs mira estan treballant de manera informativa, fan, venen i els agrada això de la rutina i els ajuda. De fet des de la residència el que fan és un s'encarrega els divendres de les pel·lícules que veuran els caps de setmana, demanen assessorament, els has de donar el que voldran, el que pot ser més adaptats per a ells, o el que no, perquè a vegades has de pensar què els hi dones i què no pots tocar segons quins temes. Bé, ja et dic amb la Clínica de Sant Jordi concretament hi ha com una relació molt directa, perquè els usuaris venen. Tenim el préstec, venen també a les activitats: hi ha taller de memòria que ho fa l'Ajuntament. També hem de dir que l'Ajuntament de La Roca el que fa no és només mitjançant biblioteca fa servei, val? fem un treball transversal, sobretot nosaltres pertanyem a l'Àrea de Serveis i Atenció a les Persones mitjançant el servei de Cultura i llavors sempre és una mica transversal. Per exemple, quan nosaltres vam comentar el tema de treballar el taller de memòria però no per a gent gran, sinó a lo millor també que poguessin entrar doncs gent que estigués a les residències, des de l'Ajuntament es fa i es fa aquí. Val? no ho organitza biblioteca, ho organitza Ajuntament a l'edifici de la biblioteca, això és igual qüestions internes de qui ho organitza és el de menys. Llavors, alguns venen al taller de memòria que es fa em sembla que és un cop a la setmana que està a punt de començar.

[i aquest taller de memòria també és per a gent gran?]

- Sí, la psicopedagoga, la persona que ocupa els Serveis Socials, ja et dic que és Ajuntament, ja detecta quines persones han d'anar a cada taller i es fan grups. Hi ha interns de la residència que els conec a tots i que estan allà treballant amb gent gran que té potser altres tipus de mancances a nivell cognitiu i de memòria. El préstec quan ha vingut a vegades també la monitora i hem fet una visita formativa del que és la biblioteca, què poden trobar, també els enfoquem molt el que és el

tema de la Lectura Fàcil molt indicada per a ells i els envien cap aquí, tot i que òbviament ells després són autònoms i decideixen i està molt bé que ells també la facin perquè no entren a tallar-los. Hi ha un usuari que ens demana tot el que va escriure Miguel Delibes, i ara a ell la monitora ens va dir li costarà, a veure si podeu enfocar-lo cap a un altre tipus de literatura doncs molt més que no sigui tant de pensar, com ell sap el que vol nosaltres intentem, però el que volen. I a més a més, a Sant Jordi també hem fet més coses: tenim el Concurs de punts de llibre que també hi participen i que, per exemple, aquest any va guanyar un dels premis que vam donar, va guanyar una de les internes i van venir una mica també des de l'associació i vam estar parlant. I els hem ofertat a fer, en principi al matí que és quan han vingut, doncs alguna visita formativa a la biblioteca si la necessiten. Ells quan venen amb les monitores i som com molt autònoms, o sigui elles ens demanen el que necessiten, però ja els interns es relacionen amb les pròpies monitores i les companyes de la biblioteca intenten ajudar i llavors les monitores els hi demanen que necessiten i tu evokes doncs aquest tipus de llibres, llibre infantil moltes vegades, àlbum il·lustrat. No sé si t'estic contestant, que m'estic enrotllant... Perdona, de fet amb la de menors

[sí, el centre de menors]

- Els hi vam proposar a les monitores alguna activitat així en franja de matí que els hi pogués anar bé, potser no tindria que ser foment de lectura, inclús taller en que es treballés alguna lectura concreta que fos més manual i de cara al 2016, nosaltres funcionem per plans d'acció, i doncs això també.

[aleshores, tot el que m'estàs explicant és sobretot amb aquesta residència]

Sí, perquè conec els usuaris que venen a diari, a llegir el diari.

[i d'altres residències que em deies que també feu col·laboració?]

Conec Valldoriolf perquè hem tingut contacte, i després...

[amb el Centre Ocupacional?]

Si és que em confonc amb els noms, perquè hi ha a vegades que...

[és que a la Fundació hi ha diversos centres]

Amb el Centre Ocupacional també molt bé, vam estar parlant, els hi vam convidar a que participessin al Concurs de punts de llibre i per portar i demés, i després també el préstec, els hi vam dir de fer-los el carnet i quan vinguin es poden endur els documents que vulguin, però això...

[amb la Residència no ho heu fet, això m'han dit, vaja que per ara no us heu posat a parlar]

- Nosaltres com a totes les entitats el que fem és: fem préstec al CAP, al CEM, el centre esportiu; a totes les escoles, als tres casals d'avis, als casals de joves quan n'hi havia... hi ha molt prestat fora de la biblioteca, rota el fons. És ofertar-ho i s'han de fer el carnet i han de venir a buscar-ho i nosaltres els hi donem i després tornar-ho a portar i ens adapten a les necessitats que necessitin, si és un mes un mes, si són dos mesos. Ja se'ls hi va comentar en el seu moment, quan van venir les monitores, ara no ho recordo, no ho sé.

[quan de temps fa que porteu fent aquesta col·laboració amb la Residència Sant Jordi? porteu molt de temps?]

- Sí, perquè venen amb les monitores, i ara de fet són elles les que els incentiven que vinguin a la biblioteca els matins. Ja tenen una rutina de venir, d'agafar el diari, encara que no llegeixin o no tinguin capacitat, és igual agafen el diari o una revista o el que sigui, intento ja proporcionar-los algun tipus de, a vegades vaig a la infantil i decideixo d'aquestes d'investigació els hi agrada. No el *Tatano*, però potser si *El descobrir*, qualsevol d'aquestes els hi va bé. I venen, consulten, després se'n van i ja han fet la rutina. La seva rutina és passar per la biblioteca, i després se'n van al que els hi toqui, han de caminar...

[les altres activitats que tinguin programades].

2. Com vau establir col·laboració, va ser idea vostra, van ser ells?

- Amb Sant Jordi per exemple, a partir que detectem que els usuaris estan venint nosaltres parlem amb la residència, vàries vegades per telèfon hem parlat i després els monitors ja han vingut. Amb Sant Jordi la primera la vam concretar nosaltres amb ells, també per temes que algun pacient havia caigut, que es maregen, o de sobte es troben que estan perduts i no saben sortir de la biblio. Llavors, els dius, seu, tranquil·la, truques a la residència i els hi dius està aquí qui sigui.

[Aleshores en concret, de centres de discapacitats aquest aquí a La Roca i entenc que la FVO. I a la Fundació solament amb el Centre Ocupacional?]

- Sí.

3. Heu visitat les residències, és a dir, us desplaceu per conèixer les organitzacions per tal de determinar què s'ha fet i identificar buits en el servei que la biblioteca pot omplir?

- No, però no perquè no, sinó perquè els plans d'acció que ens han fet hem estat treballant... hem treballat amb 4 camins i ens hem desplaçat i hem anat. És el que et deia treballem amb molts més altres públics, però parlem només d'aquest concretament.

[sí, és clar és el que m'interessa]

- I amb la residència no, la biblioteca no.

[I vosaltres no us desplaceu a la residència per fer per exemple, bé això ja m'avanço, per fer els lots de llibres, jo penso amb la residència i són usuaris que no tots són autònoms i estan força afectats. Aleshores, la idea també seria que potser la biblioteca es pogués desplaçar i pogués oferir els lots]

- Cap problema, és el que vam parlar amb les monitores nosaltres preparem lots amb totes les entitats, tots els serveis, el CAP o el que sigui. La ludoteca demana llibre infantil per la temàtica aquesta i aquesta. Nosaltres preparem aquell lot i llavors els venen a buscar i se l'emporten. Que tenen algun problema per poder-lo portar o el que sigui, no tenim cap problema per portar-lo, no hi ha problema, però vaja la idea és que com ho fem a molts més serveis, ja et dic portem els casals d'avis, a totes les escoles...

[sí, que feu els lots]

- Els instituts, els tres casals d'avis, intento dir-los tots: el CEM, centre esportiu de La Roca, el CAP d'atenció primària, les ludoteques que ens ho demanen, quan tenen necessitat ens ho diuen, en funció de les necessitats que tenen o tipus de llibre o el que sigui...

4. **Per part de la Residència i Centre de Dia Valldoriolf de la FVO es té la voluntat de treballar amb vosaltres conjuntament. Ja m'ho han comentat, aquesta és la idea. Ho perceben com un projecte engrescador, innovador, no han tractat amb la biblioteca i els és totalment nou. Així que el consell i la participació de la biblioteca serà benvingut. Quins avantatges i/o inconvenients hi trobes de treballar plegats i amb un equip interdisciplinari (psicòlegs, fisioterapeutes, assistents socials, monitors)? veus viable afegir una altra residència a les entitats amb que col·laboreu?**

- Mira cap problema pel tipus de projecte que es tiri endavant. Nosaltres tenim els nostres plans d'acció que són consensuats amb l'Ajuntament, amb l'Àrea i la regidoria i amb l'equip de govern que és per on tira. Llavors nosaltres sempre fem propostes, de fet avui he tingut una reunió de tres hores sobre això mateix de l'any vinent, el pla d'acció i planificació estratègica. Llavors, i tant tot depengués del projecte. No sé, m'ho invento si són els préstecs de llocs és que ho estem fent amb totes les entitats que ens ho demanen o que tenim la possibilitat de poder-los-hi portar.

5. **Les activitats i bones pràctiques que trobem al respecte solen ser diverses i puntuals. El pla d'activitats que volem fer des de la Residència esperem que tingui continuïtat en el temps, després t'explicaré la proposta. Com ho faries per a que tinguessin continuïtat en el temps?**

- Primer conèixer el teu projecte i després toca aprovar-ho i això és ajuntament.

[El treball es quedarà en una proposta i no podré dur-ho a la pràctica, però sí que m'agradaria si es pot fer-ho, i amb vosaltres necessitem d'aquesta col·laboració]

6. **D'altra banda, hi ha d'haver un compromís de poble. Els òrgans de govern municipals han de ser-hi també participants i coneixedors de la situació i necessitat per poder consolidar les activitats. Es pot convèncer des de l'Ajuntament als regidors de cultura, educació i salut? coneixen les activitats que dueu a terme amb les altres entitats. Quin suport us donen?**

- Jo sóc ajuntament, tot el personal d'aquí no és de Diputació, som ajuntament [1 directora i 2 auxiliars]. Som part de l'organització, som plenament escoltats.

7. **Una de les possibilitats que ens ofereix Internet és fer-nos visibles. Heu pensat a fer difusió de les activitats especials amb aquest col·lectiu des del web de l'Ajuntament i l'espai dedicat a la Biblioteca, al bloc o la biblioteca virtual (incloure al web informació sobre la discapacitat, que la biblioteca tingui aquest compromís), inclús fer guies al Pinterest de la Biblio.laroca?**

- Per aquest públic concret no. El que és la guia d'activitats (l'hora del conte, tallers, ...) són per tot tipus de públic i estan penjades al web.

[Teniu pensat de poder fer alguna activitat concreta amb aquest públic, a banda del préstec?]

- És el que et comentava, a Valldoriolf quan van venir el Centre d'Ocupació els vaig comentar que estaria bé fer alguna activitat si a ells els interessava i vam quedar que si. Llavors de cara, la planificació ja està feta, de cara al 2016 fer alguna activitat, ficar-la, una activitat concreta en un trimestre per veure com funciona, i a partir d'aquí ja veuré una mica a veure que podem fer, com a totes les demés que fem.

[I això va ser aquest any?]

- Sí, van venir les noies i estaven interessades en les activitats, sí, sí.

Fins ara hem estat tractant el paper de la biblio.laroca (*utilitzat com a tema d'imatge, logo corporatiu*) amb els usuaris discapacitats, les activitats que feu i també de la cooperació necessària i el treball conjunt des de diverses bandes. Ara m'agradaria que parléssim sobre el paper dels voluntaris en aquesta tasca.

8. Hi ha una bossa existent de voluntariat a la Biblioteca? en què s'ha treballat? han rebut algun tipus de formació? s'acota el compromís que se'ls assigna i es fa un seguiment?

- Ni a la biblioteca ni a l'ajuntament. El tema de voluntariat fa anys que nosaltres vam proposar a l'ajuntament tenir els nostres voluntaris sobretot per poder fer el préstec a persones que no podien moure's, de mobilitat i demés. En el seu moment, l'equip de govern el tema de voluntariat no s'entenia com de biblioteca, sinó d'ajuntament, havia de dependre de Serveis Socials. Llavors vaig parlar amb Serveis Socials i vam tenir voluntaris organitzat i portat des de Serveis Socials, és igual el servei mentre es presti a l'usuari perquè tots som ajuntament. Van sortir tres o quatre voluntaris per poder portar el tema de la biblioteca i ho van estar fent fins l'any passat i ja vam deixar de fer-ho, ho van deixar, per problemes de salut o el que fos. I ara hi ha hagut un canvi de govern, el tema de voluntariat ja es veurà. Nosaltres desitjant treballar amb voluntaris com a biblioteca. Tenim molts projectes maquiíssims, però no podem engegar-ho si no... van portar préstec a persones durant un temps concret.

Trobo que la gran crítica no, el punt feble era que depenia de la persona no com un sistema de voluntariat, sinó que era la persona concreta, no era que hi hagués diferents voluntaris i si aquell dia aquella persona està malalta o no pot que vingui un altre voluntari, no. Va funcionar bé durant un temps.

[van rebre algun tipus de formació?]

- No tinc ni idea, ho portaven Serveis Socials. Molt probablement si perquè a Serveis Socials això es té. Vaig anar a dues o tres reunions formals en les quals les persones que participaven ho tenien tot molt clar, són persones a més, voluntàries en tot. Vull dir les trobes a les entitats, del teixit social del municipi.

Des de la Residència es vol establir un programa de voluntariat per fer visites a la Biblioteca. L'Alícia Poveda, la psicòloga del centre, m'ha traslladat que faci com una mica d'enllaç perquè es voldria engegar una activitat de visites a la biblioteca on grups d'usuaris de la Residència Valldoríolp poguessin anar a la Biblioteca de La Roca del Vallès per potenciar sobretot la inclusió social, la descoberta del medi i treballar amb la comunitat, que coneguin el funcionament d'agafar documents en préstec. Per ara compten amb una voluntària fixa els dijous que podria participar-hi d'aquesta activitat

- Perquè la labor del voluntari què seria poder-los portar? Per què necessiten voluntaris, pregunto? quan he vist a les monitores que han vingut amb el grup estan venint els que realment poden venir, després hi ha altres que tenen mobilitat reduïda que es queden allà, no?

De cara a voluntaris en necessitarien més, així que a banda de la meva participació per ara puntual, es podria pensar de vehicular també des de la biblioteca un voluntariat per a les visites a la Residència, i és per això que et preguntava si teníeu voluntariat per poder fer-ho.

Els aniria bé els dijous al matí i els agradaria saber com ho podrien fer. Jo m'he ofert a fer d'enllaç amb vosaltres i acompanyar-los a la primera visita amb ells. Em van comentar que havien de fer i jo els hi vaig recomanar que segurament fora bo abans de res que es possessin en contacte amb vosaltres i que fessin una sol·licitud on s'indiqués el tipus d'usuaris que té la residència, el nivell intel·lectual i la interacció del grup amb l'entorn, així com el nombre d'assistents i monitors que els acompanyaran, per poder així adaptar millor la visita, l'espai, per si voleu exposar alguns materials, fins i tot preparar alguna activitat d'hora del conte, etc. De totes maneres, també estan oberts i, jo ho proposo també en el projecte, que la biblioteca vagi a la Residència i així tots els usuaris amb problemes de mobilitat puguin gaudir també de la lectura, sigui amb els préstec, etc. Això potser es podria portar a la pràctica amb el préstec comunitari amb lots de llibres que m'has comentat.

- No cal la sol·licitud.

9. Com funciona el préstec personalitzat a residències, a partir d'un carnet col·lectiu? Quines són les condicions del servei: llibres que es poden agafar en préstec, el temps permès?

[M'has comentat que en principi el temps que necessitin].

- Sí, depèn. 1 mes que és el que deixa la Xarxa, però tenim serveis, per exemple els casals que els deixem 3 mesos. Si la persona que porta el material li va bé venir cada mes fantàstic, sinó el que sigui. De cada centre es demana que hi hagi un responsable que porti el material i que el torni. No s'han de preocupar tant pel tema que el material es malmeti, es perdi. Nosaltres ja som conscients i ja deixem un tipus de material molt concret. També fem bibliopiscines i també a les piscines portem, per exemple aquest estiu els hem portat un tipus de material molt concret que ja saps que es mullarà i si no torna tampoc té més importància en el sentit que ens adaptem perfectíssimament a la necessitat.

[Aleshores ho veus possible que la setmana que ve, per exemple dijous al matí, podria venir un primer grup?]

- Si fem visites nosaltres les tenim pautades en uns dies. Poden venir els matins que jo hi sóc i fem el carnet. Una vegada s'ho va endur la pròpia monitora, tot i que ja els hi diem: no, és millor que tingueu carnet com a entitat, com a residència.

El que faria seria contactar amb algun responsable de la Residència, explicar el que la biblioteca pot oferir, quines necessitats tenen, ens agradaria fer-ho d'aquesta manera o una altra, i ja quedem.

[I la possibilitat que la Biblioteca pugui anar algun dia a la Residència a fer alguna activitat amb la resta de nois?]

- No hi ha problema, a veure totes les activitats es fan dins el que és l'espai de la biblioteca no per nosaltres sinó perquè incentives la imatge de la biblioteca, les escoles venen aquí i fan el club de lectura, amb els joves, adults. Si hi ha un problema de mobilitat, llavors es pot estudiar i es pot parlar.

D'altra banda, m'agradaria tractar altres qüestions:

10. Quins materials disposeu del fons de la Biblioteca que puguin respondre a les necessitats dels usuaris amb discapacitat intel·lectual: música, moixaines, contes infantils, Lectura Fàcil, desplegable, audiollibres, etc.? considereu que és suficient i adient el que teniu?

- Sí, ja ho has dit tu, sí. I sobretot amb el pressupost. Amb els usuaris que estan venint de la residència els hi funciona.

En la vostra política de col·lecció destineu recursos per a la compra de materials de Lectura Fàcil i adaptats?

- Sí, nosaltres amb l'institut fem sessions de Lectura Fàcil pels joves.

[si, ja sé que vau guanyar l'accèssit del Premi de Bones Pràctiques de l'Associació Lectura Fàcil]

Si, amb l'ajuntament estàvem parlant d'ampliar, això si tira cap a l'any vinent en col·laboració sempre, amb l'institut i si que anem comprant Lectura Fàcil perquè per nosaltres és important i treballem amb públic que necessita Lectura Fàcil.

Hi ha desiderates d'usuaris i familiars per la manca de formats, llibres que reunixin les seves expectatives i necessitats i que voldrien trobar?

- Si es fan desiderates, però queixes per manca no.

11. Feu servir recursos compartits amb altres biblioteques amb fons especials, per exemple amb la Biblioteca Jordi Rubió i Balagué de Sant Boi de Llobregat? Coneixes experiències que s'hagin fet com ara trobades, jornades amb d'altres biblioteques on es comparteixin bones pràctiques?

- No. De jornades segur que hi ha hagut, no sé dir-te jo ara. Acabo d'anar a una sobre les jornades de promoció de lectura juvenil. I d'aquestes no recordo, però segurament també s'hauran fet.

12. Pel que fa als equipaments que disposeu i les possibilitats tecnològiques per a l'ús del discapacitat. L'accés als ordinadors de la biblioteca tenen ajudes tècniques, com ara el programari JAWS per a invidents, jocs adaptats, etc.?

- Si tinguéssim una demanda ho tindríem, buscaríem per poder-ho tenir. Nosaltres tenim els 4 terminals de Diputació i després de l'ajuntament que prou ha costat d'aconseguir-los. Es connecten de la residència i nosaltres assessorem com ampliar la imatge, fem assessorament per a que puguin fer ús de com ampliar la imatge, com has de fer el correu... això sempre.

13. La Lectura Fàcil en la vostra biblioteca és important i present. Vau obtenir el primer accèssit en els premis de Bones Pràctiques de Lectura Fàcil 2013 de l'Associació Lectura Fàcil amb el projecte "Iniciació a la lectura", projecte de foment de lectura amb els alumnes amb dificultats lectores de l'institut del municipi. Actualment continueu amb aquest projecte?

- Sí, i va a més.

I a banda del club de Lectura Fàcil, en teniu més?

- És aquest, va vinculat a l'institut.

Els llibres de Lectura Fàcil els teniu separats i ben visibles, en feu difusió per a que es coneguin?

- Sí, nosaltres ja saps amb els racons de difusió. A l'entrada [*es refereix al taulell d'informació i préstec*] allà n'hem fet de Lectura Fàcil i anem canviant la temàtica. Tot i que ja et dic, no et diria com a experts, portem molts anys treballant el tema de Lectura Fàcil i et diré que moltes vegades el que detectem amb usuaris són reticents a agafar. Quan un llibre està titllat com a Lectura Fàcil perquè ells estan essent "autoetiquetats". Ho sé perquè nosaltres amb els joves no els hi diem que és un llibre de Lectura Fàcil, de fet agafem àlbums il·lustrats i un altre tipus de lectura a vegades, tot i que la Lectura Fàcil també, però és clar, és com etiquetar-los. Moltes vegades és millor, inclús des de la residència penso per l'experiència, donar-li un llibre que estigui més enfocat a juvenil o infantil dels grans que donar un llibre de Lectura Fàcil perquè quan ho veuen es pensen que venen per novel·les, i no volen. La lletra gran que també tenim i els hi va molt bé i ja veuen que són títols que coneixen, però l'altre de Lectura Fàcil no els hi fa gràcia i ho entenen perfectíssimament perquè a més els hi veus: mira, tenim aquests que són de lectura més fàcil, més comprensible.

[Sí, des del Centre Ocupacional em van dir que potser si que veuen i els agradaria, no ho dic per aquesta biblioteca en concret, quan van a la biblioteca i s'acosten normalment els envien a la sala infantil, ells se n'adonen i poden pensar que ja tenen una edat...]

Sí, si els hi portes és que els hi portes llibres, nosaltres el que fem amb llibres de coneixements, o per exemple, llibres en temes de gramàtica catalana que treus de la sala infantil però ells no saben que és d'infantil. Quan ho agafen per a ells és un llibre visual. Estan a la sala d'adults asseguts, no els hem dirigit a la sala infantil, mai.

[aquests aspectes són molt important]

Sí, i el tema de l'autonomia també et diria, deixar que siguin autònoms, que ells se sentin autònoms és també molt important.

[Pensant en la residència són usuaris amb discapacitats profunds, amb paràlisis i síndromes. El que els hi agrada és que els llegeixis, que es facin hores del conte, que es puguin diversificar més els públics, que no siguin tan sols per al públic infantil. Aleshores també ens interessaria que es pogués prepara alguna activitat de lectura però dissenyada per a ells]

- Sí, lògic.

Manteniu contacte amb l'Associació Lectura Fàcil, editorials especialitzades i llibreries locals a l'hora de fer la selecció dels materials? tenen sortida?

- Sí. Surten poc, surt molt poc però vam començar a establir la Lectura Fàcil amb el club i l'anem ampliant. Nosaltres comprem com que hi ha un objectiu de treballar-ho amb els grups es continua adquirint i promocionant.

14. Heu pensat a presentar-vos al 2n. Premi "Biblioteca pública i compromís social" de la Fundació Biblioteca Social (límit 10 de desembre)? heu desenvolupat algun projecte nou encaminat també a públics específics?

- Si tinguéssim ens presentaríem si tinguessin algun projecte. Ara mateix hi ha moltes coses noves amb el nou equip de govern, si pel 2016 hi ha coses. El nou

alcalde ens han demanat el quadre de comandament de la biblioteca 3 o 4 anys vista, imagina. És el que estem treballant ara. Tot això són aprovacions, reunions successives, correccions, consensuar... és el moment polític que toca. Molt bé tot el que sigui planificar i consensuar amb els polítics és pel servei.

15. **Dins el vostre pla d'acció anual, quina línia de treball teniu oberta amb els serveis especials de la biblioteca, a part de tot el que m'has explicat? què us agradaria reforçar i millorar, potser alguna activitat en concret? el personal de la biblioteca ha rebut formació especialitzada en aquest sentit? com és el primer contacte amb usuaris amb discapacitats? què feu? on els redirigiu?**

- Jo el que els vaig oferir en aquell moment quan vam parlar és el tema de fer una sessió de lectura amb professionals concret per aquest tipus de públic, per veure com funciona, si es quedaven contents nosaltres també, veure el pressupost, mirar una mica i si es pot ofertar cada x temps les sessions...

[què us agradaria reforçar i millorar en aquest sentit amb aquests usuaris?]

- Nosaltres no és que haguem vist una necessitat concreta de treballar amb aquest públic. La biblioteca té 12 anys, encara estem estudiant les necessitats del públic i dels usuaris de la Biblioteca de La Roca, i conforme les necessitats doncs establir directrius, projectes. No sé, vam començar el foment de lectura d'adults, de joves. L'altra dia vaig anar a la sessió de biblioteca i comunitat educativa a exposar-lo, com a participant, i genial. I ara hem començat el d'infantil, que comencem amb totes les escoles, és de gran envergadura, no és allò de faig una sessió per nens... és amb convenis, amb les escoles implicades, tots els nens han de venir d'un curs concret. En aquest sentit vull dir que ens anem adaptant a les necessitats dels usuaris. I amb el públic discapacitat de moment com que tenim usuaris que ens van venint amb aquesta residència concretament, doncs ens anem adaptant. No hem previst ni el personal, ni com a equip, ni com a ajuntament que hi hagi una necessitat molt clara i molt real de fer un projecte continuat amb aquest tipus de públic, ara activitats així concretes que òbviament és un servei públic que també ha de ser per ells i han de tenir acollida, és el que et comentava, si està pensat i es va verbalitzar en el seu moment quan ens vam veure.

[Això ja m'ho has comentat el que feu quan venen els usuaris. El primer contacte, on els redirigiu...]

- Quan venen, jo recordo l'última vegada un grup bastant grosset, i no eren de Sant Jordi, jo crec que eren de Valldoriolf. Bueno... t'aixeques del taulell, vas i fas la rebuda i benvinguda, normalment ja van campant per on vulguin anar, les monitores els van redistribuint, nosaltres els diem que el que necessitin que ens ho facin saber...

[Heu fet alguna formació específica, cursos?]

- No.

16. **La Residència Valldoriolf compta amb una petita biblioteca principalment a base de donatius dels treballadors per a que els usuaris puguin triar els llibres. En la retirada, esporgada del fons obsolet els documents desestimats sovint es donen al CAP o alguna altra entitat. Heu pensat a fer donatius a les residències?**

- Fem donatius, em fa quedar malament, a tot déu que en demana! Fem molta esporga perquè ara ja portem 12 anys de biblioteca i òbviament ja comença a notar-

se l'estat a les prestatgeries. Si ho has vist a la caixa, revistes, llibres que ja tenim allà per a que la gent s'ho pugui endur, reverteix sobre el propi ciutadà de La Roca, i a part d'això hem de fer molta donació. A escoles ja no, perquè ja ho tenen bastant actualitzat i amb el Puntedu tenen les biblioteques escolars, però a la ludoteca, mira ara mateix tenim de les escoles que ens van donar unes caixes enormes de les editorials que regalen llibres per poder veure si els volen comprar les escoles. Totes aquestes donacions ens les van passar. Van venir l'altre dia de la residència, quina era? S'ho va endur tot, li vam preparar nosaltres, i ara hem preparat també de novel·la de l'*** estem donant bastanta de baixa i estem preparant també per aquesta noia que ara t'ho diré, li demano a la meva companya.

[D'acord. *Marxa del despatx un moment*]

- Mira era d'aquí del Centre Sant Jordi. Els monitors venen, demanen, nosaltres sempre preparam, si tenen qualsevol necessitat i ens ho demanen... és la Laia qui s'ha endut els llibres que teníem de tercer i quart, cinquè i ens diu que això els hi va genial per fer-los estimulació cognitiva i demés. Vam preparar tot el lot i de novel·la igual l'hem de preparar per a que la vingui a buscar.

Finalment, pel que fa al projecte relacionat amb l'animació a la lectura del meu treball, la proposta principal que m'agradaria treballar és la següent: a partir de l'activitat "Contes vivencials" que condueixen la psicòloga i la fisioterapeuta de la Residència Valldoríol i que invita a evocar records, les coses que els agraden des de sempre als usuaris i que se'n recorden des de petits, centrat en la persona. Penso que es podria inventar una història conjuntament amb la Biblioteca, amb vosaltres, treballant els aspectes que en aquell moment es vulguin fer des de la Residència però seguint les pautes que marquen l'Associació Lectura Fàcil. D'aquesta manera ens assegurem que el material és adaptat a un nivell de lectura molt fàcil, gairebé utilitzant la imatge, i que es pugui complementar amb un objecte material per reforçar el treball.

Seria fins i tot una oportunitat que més endavant es pogués explicar conjuntament com a experiència de bona pràctica en fòrums professionals i que es pogués editar la publicació amb un article. Un exemple podria ser la història de la Fundació i la Residència i que aparegui també la figura de la Biblioteca per a que els usuaris reconeguin els espais i se sentin identificats.

D'altra banda, sorgeixen altres propostes de futur com la possibilitat de crear des de la biblioteca una guia, materials útils per als professionals de la residència, fer exposicions amb recursos per a les famílies de discapacitats. Tot plegat, que els usuaris sentin que són un grup que formen part del teixit del municipi. Potser ara, les sortides a la comunitat que fan i que coneixen poc de La Roca, i la biblioteca és un dels centres que els agradaria visitar.

17. Què n'opines? creus que podria ser possible aquesta col·laboració?

- Nosaltres estem oberts, tot depèn si existeix una necessitat, és un servei públic. No sé si projecte, primer parlem. Per mi un projecte té una continuïtat en el temps i té moltes seccions i dins d'un pla d'acció s'ha d'estar molt contemplat i ha d'haver-hi una necessitat concreta i real. I jo no sé si projecte, si més no accions, segur, perquè les fem amb tots els col·lectius. Si hi ha la demanda òbviament, és un servei públic i obert, un

servei de proximitat, ja ho saps. Llavors, les biblioteques el que volem és això precisament estar dins de la comunitat. Elles ja et dic fan molt bé d'involucrar-se en el projecte, del treball i tal, fantàstic, ho aprofites, però és com aquesta Residència Sant Jordi, es va contactar i mira, va més enllà, no hi ha un projecte d'aquests objectius... però l'acció és continua, des de que venen, atenció personalitzada, la formació a Internet, a ara mateix que estan portant fotos i els estem preparant específic per al que demanen...

[Sí, que no hi ha cap problema. Amb les visites ja els hi diré que truquin i que es posin en contacte amb tu. Jo si que m'agradaria com a voluntària poder acompanyar-los la primera vegada, i així puc veure com ho feu, com prepareu les visites]

- Si, al principi d'obrir va venir tot el poble, totes les associacions veïnals, tothom va venir. I després venen totes les escoles, tots els cicles. Llavors les que fem en el sentit per a públic concret i específic, no hem fet una visita, sinó que venen i tu estàs amb ells, d'explicar-ho tot, el que troben.

[Sí, aquí el que faríem seria fer un primer grup amb les persones que són més autònomes i fer la visita, i després anar rotant i canviant]

- Si, jo també penso que seria més engrescador, perquè com fem algunes visites de formació molt més completes que són les que integren el que és la formació nostra, és a dir, ensenyar l'espai que també fem formació sobre feines de cerca d'informació, no sé si el cas, és igual...

[no, en aquest cas]

- ... però també les complementem amb el que són tallers, l'hora del conte, alguna activitat cultural. Seria qüestió de parlar amb la responsable: què necessiteu? voleu més una hora del conte però adaptada a la seva edat, com d'adults?

[si, que puguin preparar la temàtica abans i després quan tornin a la Residència continuar treballant el que han fet aquí a la Biblioteca]

- Si, seria escollir quin tema, tenir els llibres preparats que es duen en préstec, no sé si ells poden tenir el seu carnet, de fet els usuaris d'aquí de Sant Jordi tenen el seu carnet.

[no, jo crec que en aquest cas no]

- Val, nosaltres vam parlar amb la residència i els hi vam dir que tinguessin els seu personal perquè els hi crea un sentiment de tenir el seu carnet. La residència té el seu per portar el préstec a la residència, però després els que venen al matí s'enduen els seus llibres que vulguin amb el seu carnet a títol personal.

[si, això fa molt...]

- Penso que sí a ells els hi encanta. És un tema d'autonomia personal com tota persona adulta, seguretat.

Bé, fins aquí l'entrevista i les preguntes. Tens alguna pregunta o vols fer algun aclariment?

- Res, que estem oberts a la residència, que fantàstic i que només és contactar, i ja et dic com fem amb altres residències però també amb altres tipus de públic, ja saps, la biblioteca pública treballem amb tots els públics o s'intenta.

Moltes gràcies pel teu temps i per respondre a les preguntes.

ANNEX 4: ACORD D'ASSISTÈNCIA VOLUNTÀRIA DE LA FVO

FUNDACIÓ PRIVADA VALLÈS ORIENTAL
al servei de la persona amb discapacitat intel·lectual

Centre Ocupacional Xavier Quincoces
Centre Especial de Treball Xavier Quincoces
Residència i Centre de Dia Valldoriolf
Llar-residència Vallès - Llar-residència Font Verda - Llar-residència Jaume Gregori -
Llar-residència Jaume Anfruns i Janer - Llar amb suport

ACORD D'ASSISTÈNCIA VOLUNTÀRIA

Nom i Cognoms:

D.N.I.:

Adreça:

Població:

Telèfon:

Especialitat:

DEMANA a la FUNDACIÓ PRIVADA VALLÈS ORIENTAL PER A DISMINUÏTS PSÍQUICS, poder assistir a l'àrea **RESIDÈNCIA**, en qualitat d'ASSISTENT VOLUNTARI, del dia al per prendre ampliar coneixements en la respectiva especialitat.

A tal efecte, coneixent el règim i costums, sol·licita i a la vegada es compromet a l'horari següent:

Queda ben entesa la condició d'ASSISTENT VOLUNTARI, sense condicionament econòmic ni vinculació laboral. Així mateix significarà que davant de qualsevol eventualitat, s'eximeix la FUNDACIÓ de qualsevol responsabilitat.

És obligació de l'ASSISTENT portar-se el vestuari. A més, acceptarà i complirà les normes generals de la FUNDACIÓ, les pròpies del Centre i les específiques de la seva condició d'ASSISTENT VOLUNTARI.

La Roca del Vallès, ____ de _____ de 201__

Juan Maria Monsalve
Director General

L'interessat/da

Carretera de Valldoriolf s.n.
Apartat de correus 108. 08430 La Roca del Vallès
T. 93 860 02 40. Fax 93 860 02 49
fundacio@fvo.cat – www.fvo.cat

